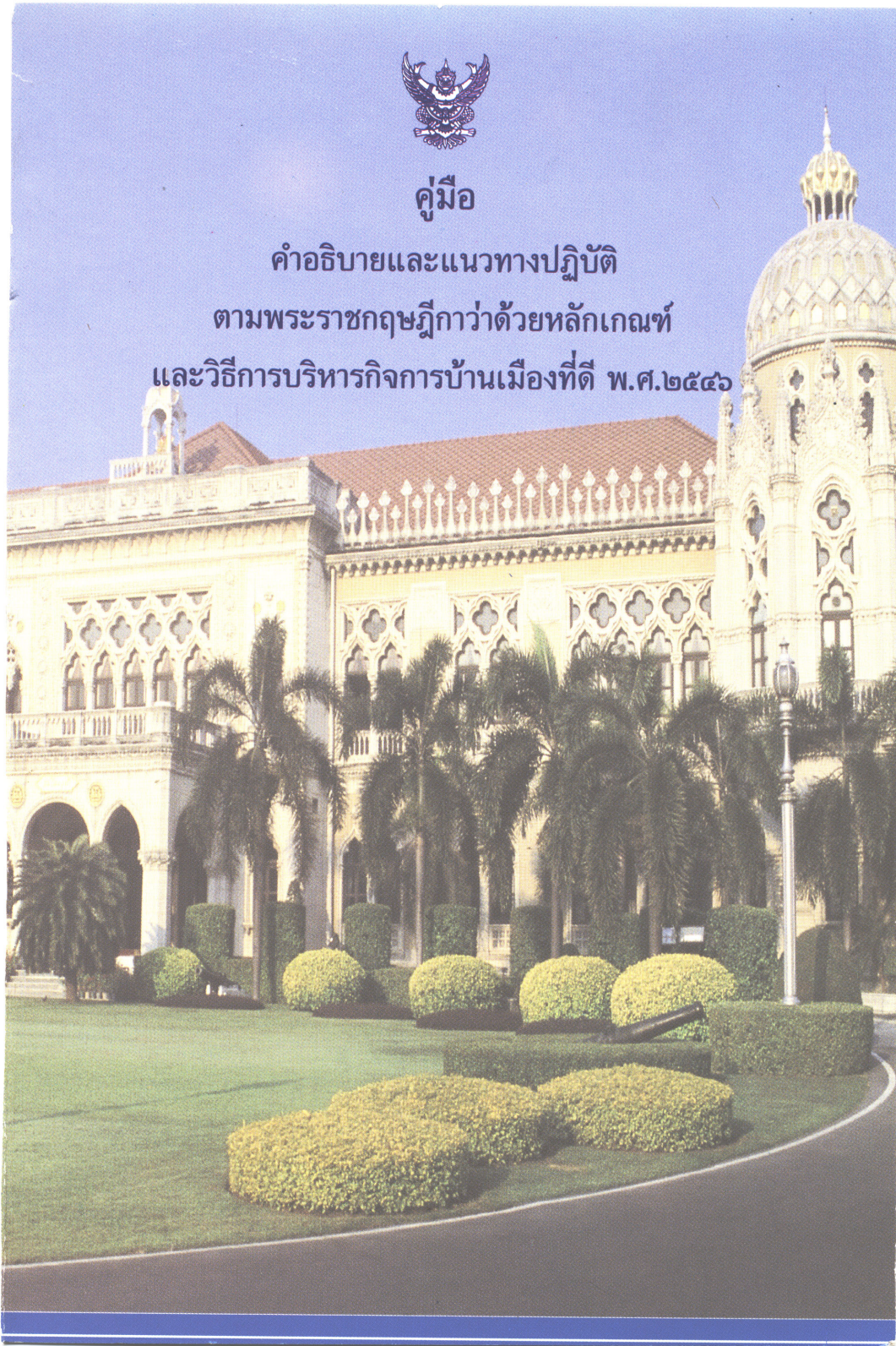

คู่มือ

คำอธิบายและแนวทางปฏิบัติ
ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์
และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖

คู่มือ

คำอธิบายและแนวทางปฏิบัติ
ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย
หลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร
กิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๕๖

ก.พ.ร.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

**คู่มือ
คำอธิบายและแนวทางปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกา
ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
พ.ศ. ๒๕๔๖**

พิมพ์ครั้งแรก ธันวาคม ๒๕๔๖ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม
ISBN ๙๗๔-๙๑๘๒๐-๑-๔
สงวนลิขสิทธิ์
ลิขสิทธิ์ของสำนักงาน ก.พ.ร.

จัดทำโดย
สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.)
ถนนพิษณุโลก แขวงจิตรลดา เขตดุสิต
กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐
โทร. ๐-๒๓๕๖-๙๙๙๙
โทรสาร ๐-๒๒๘๑-๘๑๖๙
Website : <http://www.opdc.go.th>

พิมพ์ที่ บริษัท สิริบุตรการพิมพ์ จำกัด
 ๒/๖๓-๖๔ สารุประดิษฐ์ ซอย ๒
 ถนนสารุประดิษฐ์ แขวงทุ่งวัดดอน
 เขตสาทร กรุงเทพฯ ๑๐๑๒๐
 โทร. ๐-๒๒๑๑-๙๘๓๗
 โทรสาร ๐-๒๒๑๑-๙๘๓๘

หนังสือเล่มนี้เป็นลิขสิทธิ์ของสำนักงาน ก.พ.ร. การพิมพ์ซ้ำหรือการนำข้อมูล
ทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ไปเผยแพร่ไม่ว่าจะโดยวิธีการใด
ก็ตาม จะต้องได้รับการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากสำนักงาน ก.พ.ร.

คำนำ

การปฏิรูประบบราชการมีเป้าหมายสำคัญประการหนึ่ง เพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ และสามารถให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ มีเจตนารมณ์เพื่อให้ส่วนราชการต้องปฏิบัติงานโดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวก และได้รับการตอบสนองความต้องการ

เพื่อให้ส่วนราชการ และผู้เกี่ยวข้องได้มีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการและแนวทางการปฏิบัติราชการตามวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สำนักงาน ก.พ.ร. โดยความร่วมมือของมูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย จึงได้จัดทำคู่มือคำอธิบายและแนวทางปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อมอบให้แก่ส่วนราชการใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติราชการต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

ธันวาคม ๒๕๔๖

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(๑)
สารบัญ	(๓)-(๕)
บทนำ	(๗)-(๑๐)
การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	๑
๑. วัตถุประสงค์และความจำเป็นในการตราพระราชกฤษฎีกา	๑
๒. ขอบเขตการใช้บังคับของพระราชกฤษฎีกา	๗
(๑) การบังคับใช้กับส่วนราชการ	๗
(๒) การบังคับใช้กับรัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๑๒
(๓) การพัฒนาหลักเกณฑ์การปฏิบัติราชการ	๑๓
(๔) การลดภาระการจัดทำแผนส่วนราชการ	๑๔
๓. สาระสำคัญของพระราชกฤษฎีกา	๑๕
หมวด ๑ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี	๑๖
หมวด ๒ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุข ของประชาชน	๑๙

หมวด ๓ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์	๒๖
ต่อภารกิจของรัฐ	
๑. การปฏิบัติของส่วนราชการต้องสามารถ	๒๙
วัดผลสัมฤทธิ์ของภารกิจที่กระทำได้อย่างชัดเจน	
๒. การบริหารราชการแบบบูรณาการ	๓๒
๓. การพัฒนาส่วนราชการให้เป็นองค์กร	๓๕
แห่งการเรียนรู้	
๔. ความตกลงในการปฏิบัติงาน	๓๗
๕. การกำหนดแผนบริหารราชการ	๓๙
๑. แผนการบริหารราชการแผ่นดิน	๔๑
๒. แผนนิติบัญญัติ	๔๒
๓. แผนปฏิบัติราชการ	๔๔
๔. ความต่อเนื่องในการปฏิบัติราชการ	๔๖
หมวด ๔ การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและ	๔๗
เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจภาครัฐ	
๑. หลักความโปร่งใส	๔๗
๒. หลักความคุ้มค่า	๔๙
๓. หลักความชัดเจนในการปฏิบัติราชการ	๕๓
(หลักความรับผิดชอบ)	
หมวด ๕ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน	๕๙
๑. การกระจายอำนาจการตัดสินใจ	๕๙
๒. การจัดตั้งศูนย์บริการร่วม	๖๕

	หน้า
หมวด ๖ การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ	๗๐
๑. การทบทวนภารกิจ	๗๐
๒. การทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ	๗๔
หมวด ๗ การอำนวยความสะดวกและการตอบสนอง	๗๗
ความต้องการของประชาชน	
๑. การกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงาน	๗๗
๒. การจัดระบบสารสนเทศ	๗๙
๓. การรับฟังข้อร้องเรียน	๘๑
๔. การเปิดเผยข้อมูล	๘๔
หมวด ๘ การประเมินผลการปฏิบัติราชการ	๘๖
๑. การประเมินผลส่วนราชการ	๘๘
๒. การประเมินผู้ปฏิบัติงาน	๘๙
พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร	๙๓
กิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖	

บทนำ

ในการปฏิรูประบบราชการครั้งสำคัญที่ผ่านมาเมื่อเดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ นั้น ได้มีการวางกรอบแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินไว้อย่างชัดเจน ดังปรากฏอยู่ในมาตรา ๓/๑ ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ กล่าวคือ “ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงาน ที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน” รวมทั้งยังได้มีการจัดตั้ง คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ หรือเรียกกันว่า ก.พ.ร. ขึ้น เพื่อทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพดูแล ติดตามประเมินผล การปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและบรรลุผลสอดคล้องตามเจตนารมณ์ที่วางไว้

การนำเจตนารมณ์ดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลนั้น ก.พ.ร. ได้ดำเนินการจัดวาง แผนที่น่าสนใจ หรือ *roadmap* ในรูปของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. ๒๕๔๖ – พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อเป็นกรอบทิศทางและแนวทางในการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการกำหนดกติกาใหม่ของการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการประกาศใช้ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๖ เพื่อเป็นการสร้างแรงผลักดัน

ให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีทาง และวัฒนธรรมการทำงานอย่างจริงจัง รวมไปถึงมาตรการสร้างแรงจูงใจ (incentives) เพื่อเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นเรื่องของการกำหนดขอบเขต แบบแผน วิธีปฏิบัติราชการ เพื่อให้การบริหารราชการบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ดังนี้

การบริหารราชการที่มุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (citizen centered) เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและก่อให้เกิดผลกระทบในทางที่ดีต่อการพัฒนาชีวิตของประชาชน

เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ โดยยึดการบริหารแบบบูรณาการ ซึ่งมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ที่สอดคล้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการไว้ล่วงหน้า ที่สามารถแสดงผลและวัดผลงานได้อย่างชัดเจน

มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ในการดำเนินการกิจของรัฐจะต้องมีการเปรียบเทียบต้นทุนค่าใช้จ่าย ที่ใช้ในการดำเนินงาน ทั้งภายในหน่วยงานตนเองและระหว่างหน่วยงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เป็นดำเนินการกิจในลักษณะเดียวกัน เพื่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นว่ามีความคุ้มค่ากับเงินลงทุนที่เกิดจากการนำภาษีของประชาชนไปดำเนินการ หากไม่คุ้มค่าก็ไม่ควรดำเนินการต่อไป

ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น โดยลดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการลงจากที่เป็นอยู่เดิม มอบอำนาจการตัดสินใจให้กับผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน จัดบริการให้ประชาชนสามารถรับบริการให้แล้วเสร็จในที่เดียวกัน เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่สะดวก และรวดเร็วยิ่งขึ้น

มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์ โดยจะต้องมีการทบทวน และปรับปรุงกระบวนการขั้นตอนทำงานใหม่อยู่เสมอ ส่วนราชการจึงควรจัดลำดับ ความสำคัญและความจำเป็นของงาน หรือโครงการที่จะทำให้สอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน และงบประมาณของประเทศ ซึ่งอาจมีผลต้องพิจารณาขยับเลิกส่วนราชการที่ไม่จำเป็น และการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ ให้เหมาะสม

ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการต้องมุ่งเน้นถึงความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการเป็นหลัก ดังนั้น จึงต้องมีการสำรวจความต้องการของประชาชน และความพึงพอใจของผู้รับบริการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่ให้ประชาชนทราบและเข้าใจง่ายเวลามาติดต่อ

มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ส่วนราชการจะต้องสร้างระบบการควบคุมตนเอง โดยมีการตรวจสอบ ติดตาม วัดผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้สามารถผลักดันการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ยังช่วยให้การพิจารณาให้บำเหน็จความชอบ และรางวัล
แก่ข้าราชการเป็นไปตาม ผลการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง

พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวจะเป็นการพลิกโฉมการบริหาร
ราชการแผ่นดินที่สำคัญ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันทั้งภาค
ประชาชนและภาครัฐอย่างแท้จริง

การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

วัตถุประสงค์และความจำเป็น ในการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ในการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ขึ้น ซึ่งถือเป็นการนำแนวความคิดเกี่ยวกับการปฏิรูประบบราชการมาแปลงให้เป็นรูปแบบกฎหมายเพื่อให้เกิดมีผลใช้บังคับเป็นการถาวรนั้น ได้แสดงเหตุผลของการตราพระราชบัญญัตินี้ให้เห็นเจตนารมณ์ของก้าวแรกในการปฏิรูประบบราชการไว้อย่างชัดเจนว่า “โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระบบบริหารราชการ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ และการให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้การบริหารราชการแนวทางใหม่ต้องมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และแผนการปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถประเมินผลการปฏิบัติงานในแต่ละระดับได้อย่างชัดเจน มีกรอบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการกำกับนโยบาย และการปฏิบัติราชการ” ซึ่งจะสอดคล้องกับการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่ตราขึ้นพร้อมกัน โดยได้แสดงเหตุผลในการตราพระราชบัญญัตินี้ไว้ว่า “...การจัดกลไกของ

ระบบราชการจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นไปของสังคม.... เพื่อให้(ส่วนราชการ) สามารถกำหนดเป้าหมายและทิศทางการปฏิบัติงานของส่วนราชการที่มีความเกี่ยวข้องกันให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีเอกภาพและเกิดประสิทธิภาพ รวมทั้งจะเป็นการลดค่าใช้จ่ายในส่วนงานที่ซ้ำซ้อนกัน เมื่อจัดส่วนราชการใหม่ให้สามารถปฏิบัติได้แล้ว จะส่งผลทำให้แนวทางความรับผิดชอบของส่วนราชการต่าง ๆ มีเป้าหมายที่ชัดเจน”

ดังนั้น ในการปฏิรูประบบราชการที่ผ่านมาจึงได้แสดงให้เห็นเป้าหมายหลักอยู่ ๓ ประการ คือ

(๑) การจัดส่วนราชการใหม่ โดยคำนึงถึงยุทธศาสตร์ของชาติในแต่ละด้าน มีการบูรณาการภารกิจที่เคยกระจัดกระจายหรือซ้ำซ้อนเข้าไว้อยู่ในส่วนราชการเดียวกัน เพื่อให้สามารถกำหนดแผนการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และกำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารในองค์กรในระดับต่าง ๆ ให้ชัดเจนทั้งในด้านนโยบาย ด้านการกำหนดแผนและกำกับราชการ และด้านการปฏิบัติงาน

(๒) พัฒนาการจัดองค์การ การปฏิบัติราชการและการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพและรองรับการปฏิรูประบบราชการในระยะต่อไป ซึ่งจะอยู่ในอำนาจหน้าที่ของ ก.พ.ร. ที่จะดำเนินการเป็นระยะ ๆ

(๓) การกำหนดแบบแผนการปฏิบัติราชการที่จะทำให้เกิดการบริหารราชการที่ดี ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อประโยชน์สุขแก่

ประชาชนและเกิดผลสัมฤทธิ์ของงานที่วัดผลได้ หลักการนี้ได้ปรากฏอยู่ในมาตรา ๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

“มาตรา ๓/๑ การบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลงาน

การจัดสรรงบประมาณและการบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติหน้าที่ต้องคำนึงถึงหลักการตามวรรคหนึ่ง

ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของภารกิจ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรานี้ จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติก็ได้”

หลักการตามมาตรา ๓/๑ ดังกล่าวข้างต้นนั้นมีความมุ่งหมายให้การบริหารราชการแผ่นดิน ใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือ **Good Governance** โดยมีการกำหนดความหมายไว้ในบทบัญญัติมาตรา ๓/๑ เพื่อเป็นหลักให้ยึดถือในการปฏิบัติราชการ และเพื่อให้ส่วนราชการต่าง ๆ มีแนวทางในการปฏิบัติราชการที่สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยมีการปฏิบัติที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน มาตรา ๓/๑ จึงบัญญัติให้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติขึ้น เพื่อให้พระราชกฤษฎีกาที่จะตราขึ้นดังกล่าวเป็นการกำหนดกรอบและทิศทางที่ส่วนราชการและข้าราชการพึงจะต้องปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่ผลลัพธ์ของการบริหารราชการที่ดีตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูประบบราชการ และเป็นส่วนสนับสนุนการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. ๒๕๔๖ – พ.ศ. ๒๕๕๐) ที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบตามข้อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ให้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบราชการ ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “พัฒนาระบบราชการไทยให้มีความเป็นเลิศ สามารถรองรับการพัฒนาประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ โดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและประโยชน์สุขของประชาชน” จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

การที่ได้กำหนดเป้าหมายและวิธีการในการดำเนินการเพื่อการบริหารราชการที่ดีให้อยู่ในรูปของ “พระราชกฤษฎีกา” นั้น เนื่องจากเห็นว่า แม้ว่าตามมาตรา ๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ จะได้บัญญัติหัวข้อต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นความประสงค์ของกฎหมายว่า การปฏิบัติราชการในยุคต่อไป ทั้งส่วนราชการและข้าราชการผู้เกี่ยวข้องมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามหัวข้อในบทบัญญัติดังกล่าวแล้วก็ตาม แต่หัวข้อในบทบัญญัตินี้ก็ยังเป็นหัวข้อที่เพียงแต่แสดงถึงเป้าหมายหลักที่ต้องการ ยังขาดการกำหนดถึงวิธีการปฏิบัติของส่วนราชการและข้าราชการที่จะให้ดำเนินการไปสู่เป้าหมาย แต่ถ้าหากปล่อยให้มีการพัฒนากันเองไม่ว่าโดยส่วนราชการเอง หรือโดยมติดคณะรัฐมนตรีในแต่ละเรื่อง ก็อาจได้ผลเฉพาะบางหน่วยงานที่ผู้บริหารมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาการปฏิบัติงานขององค์กร และแม้ว่าจะมีผู้บริหารองค์กรเช่นนั้นหลายส่วนราชการ แต่ก็พัฒนาไปในส่วนที่ตนเองเห็นว่าเหมาะสม ซึ่งอาจเป็นผลให้แนวทางการปฏิบัติราชการมีความแตกต่างกัน สร้างความสับสนในการบริหารราชการในภาพรวมและส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้รับบริการจากภาครัฐ

นอกจากนี้ จากสภาพปัญหาที่มีมาในอดีต แม้ว่าหัวข้อต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ จะเป็นที่ยอมรับในวงราชการว่า จะต้องปฏิบัติให้เกิดผลเช่นนั้นอยู่แล้วก็ตาม แต่การที่ไม่มีการรวบรวมเป็นกฎเกณฑ์ให้ต้องปฏิบัติที่ชัดเจน จึงเกิดการใช้ดุลพินิจในการเลือกปฏิบัติของแต่ละส่วนราชการตามความเห็นเหมาะสม ทำให้ไม่อาจวัดผลการปฏิบัติงานของภาครัฐได้ชัดเจน ซึ่งจะกระทบถึงการวางแผนการ

ปฏิบัติงานในภาพรวมของรัฐ ตลอดจนการให้บริการแก่ประชาชน
ให้เกิดความพึงพอใจยังไม่อาจดำเนินการให้มีประสิทธิภาพสูงสุดขึ้นได้

กรณีดังกล่าวจึงเป็นเป้าหมายหลักข้อหนึ่งของการปฏิรูป
ระบบราชการ เพื่อให้มีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการที่ทุกส่วน
ราชการต้องนำไปปฏิบัติ และเมื่อมีการกำหนดขึ้นเป็นกฎเกณฑ์ในรูป
ของกฎหมายแล้ว จึงมิใช่เป็นเรื่อง “ข้อควรปฏิบัติ” อีกต่อไป แต่จะมี
ผลเป็น “บทบังคับ” ให้ทุกส่วนราชการมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม ซึ่ง
ประโยชน์ที่จะได้รับสำหรับการตราพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ

๑. รัฐจะสามารถกำหนดนโยบาย และเป้าหมายการดำเนินงาน
ในแต่ละปีที่ชัดเจน และมีกลไกที่จะพัฒนาองค์กรของภาครัฐให้มี
ประสิทธิภาพขึ้นได้

๒. ส่วนราชการและข้าราชการ จะมีแนวทางในการ
ปฏิบัติราชการที่เป็นมาตรฐานที่ชัดเจน มีความโปร่งใส สามารถวัดผล
การดำเนินงานได้

๓. ประชาชนจะได้รับการบริการที่รวดเร็ว สามารถตรวจสอบ
การดำเนินงานได้ และมีส่วนร่วมในการบริหารงานภาครัฐ

๒. ขอบเขตการใช้บังคับของพระราชกฤษฎีกา

การกำหนดขอบเขตการใช้บังคับของพระราชกฤษฎีกานี้ได้มีบัญญัติไว้ในส่วนตอนต้นของพระราชกฤษฎีกาและในบทเปิดเตลิดในหมวด ๙ ซึ่งจะเป็นการแสดงให้เห็นว่าพระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับกับผู้ใดบ้าง และการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้พระราชกฤษฎีกาบางกรณี ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) การบังคับใช้กับส่วนราชการ

“ส่วนราชการ” หมายความว่า ส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานอื่นของรัฐที่อยู่ในกำกับของราชการฝ่ายบริหาร แต่ไม่รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๓ การปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกานี้ในเรื่องใดสมควรที่ส่วนราชการใดจะปฏิบัติเมื่อใด และจะต้องมีเงื่อนไขอย่างใด ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดตามข้อเสนอแนะของ ก.พ.ร.

การกำหนดหลักการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีนั้น มีความประสงค์จะให้ใช้บังคับกับส่วนราชการในทุกกระทรวง ทบวง กรม ทั้งที่เป็นราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาค รวมทั้งหน่วยงานอื่นที่อยู่ในกำกับของราชการฝ่ายบริหารที่มีการจัดตั้งขึ้นและมีการปฏิบัติราชการเช่นเดียวกับกระทรวง ทบวง กรม

อย่างไรก็ตาม โดยที่หลายเรื่องเป็นเรื่องใหม่ในการปฏิบัติราชการ อาจต้องใช้เวลาในการปรับปรุงองค์กรและเตรียมการให้พร้อมกับการปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชกฤษฎีกานี้ รวมทั้งเพื่อมิให้เกิดการสับสนในการปฏิบัติราชการ ด้วยเหตุนี้ การกำหนดที่จะให้เรื่องใดจะใช้บังคับกับส่วนราชการใด ในเวลาใด โดยจะมีเงื่อนไขกำหนดให้ต้องปฏิบัติอย่างไรตามพระราชกฤษฎีกานี้ จึงให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีจะมีมติในรายละเอียดอีกครั้งหนึ่ง ซึ่ง ก.พ.ร. จะทำหน้าที่สำรวจความพร้อม การเตรียมการล่วงหน้าและรายงานต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป โดยในทางปฏิบัติ ก.พ.ร. ควรจะจัดทำเป็นปฏิทินกำหนดเรื่องและหน่วยงานที่จะต้องปฏิบัติในเวลาใดให้ชัดเจน ทั้งนี้หลังจากที่ ก.พ.ร. ได้สร้างความเข้าใจและออกแบบแนวทางปฏิบัติในแต่ละเรื่องเสร็จเรียบร้อยแล้ว เว้นแต่เรื่องใดที่ ก.พ.ร. เห็นว่า ส่วนราชการสามารถดำเนินการได้ ก็จะกำหนดให้นำเรื่องนั้นไปปฏิบัติทันที

ในขณะนี้ ก.พ.ร. ได้พิจารณากำหนดแนวทางการบังคับใช้และขอบเขตการปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกานี้ไว้แล้ว โดยกำหนดหลักการดำเนินการไว้ดังนี้

๑. การกิจที่กำหนดให้ส่วนราชการปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จไปพร้อมกันทุกเรื่อง
๒. การดำเนินการแต่ละเรื่องไม่จำเป็นต้องใช้วิธีดำเนินการอย่างเดียวกัน อาจแตกต่างกันได้ตามความเหมาะสม
๓. ให้คำนึงถึงความพร้อม ของส่วนราชการเป็นสำคัญ ส่วนราชการใดที่มีความพร้อมอาจให้ดำเนินการไปก่อนได้

นอกจากนี้ เพื่อให้มีวิธีการดำเนินการที่มีลักษณะหลากหลาย ที่สามารถเลือกวิธีดำเนินการได้เหมาะสมกับแต่ละภารกิจที่ได้กำหนดให้ส่วนราชการต้องดำเนินการ จึงได้กำหนดวิธีดำเนินการเป็น ๕ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ ภารกิจที่ทุกส่วนราชการต้องดำเนินการไปพร้อมกันในทันที ได้แก่ ภารกิจที่ส่วนราชการดำเนินการได้เอง โดยไม่ต้องรอคู่มือแนวทางดำเนินการ ซึ่งเป็นเรื่องที่ส่วนราชการต่าง ๆ ได้ดำเนินการอยู่ก่อนแล้ว สำนักงาน ก.พ.ร. จะได้ชี้แจงและแจ้งให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทราบและให้เริ่มดำเนินการในทันทีในปี ๒๕๔๗ ซึ่งได้แก่เรื่องดังต่อไปนี้

๑. การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน
๒. การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพ
๓. การลดขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการ
๔. การพัฒนาคุณภาพการให้บริการ
๕. การอำนวยความสะดวกในการบริการ
๖. การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ

กลุ่มที่ ๒ ภารกิจที่ให้บางส่วนราชการดำเนินการเพื่อหาต้นแบบ ได้แก่ ภารกิจที่ส่วนราชการที่มีความพร้อมสามารถดำเนินการได้เอง จึงเห็นควรให้บางส่วนราชการที่มีความพร้อมดำเนินการไปได้ในทันทีในปี ๒๕๔๗ หลังจากส่วนราชการดังกล่าวได้ดำเนินการในระยะหนึ่งแล้ว สำนักงาน ก.พ.ร. จะได้ติดตามและประเมินผลการดำเนินการ หรือจัดให้มีการประกวดเพื่อค้นหาส่วนราชการที่ดำเนินการได้ผลดี เพื่อนำมาเผยแพร่และเป็นต้นแบบให้ส่วนราชการอื่นดำเนินการ

ในปีต่อไป ซึ่งได้แก่ การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน (ในกรณีส่วนราชการที่มีการวิเคราะห์ผลดี ผลเสีย และรับฟังความคิดเห็น ในการดำเนินการกิจนั้น ๆ อยู่ก่อนแล้ว)

กลุ่มที่ ๓ ภารกิจที่จัดให้มีโครงการนำร่อง ได้แก่ ภารกิจที่ส่วนราชการที่มีความพร้อมสามารถดำเนินการได้ แต่ไม่สามารถดำเนินการได้เองตามลำพัง จะต้องได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือจากสำนักงาน ก.พ.ร. หรือส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพในส่วนราชการและโครงการผู้นำการบริหารการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น จึงเห็นควรดำเนินการโดยการคัดเลือกส่วนราชการที่สมควรใจ หรือส่วนราชการที่ได้รับการคัดเลือกกว่าเป็นส่วนราชการยุทธศาสตร์ที่ต้องดำเนินการในปี ๒๕๔๗ แล้วขยายผลการดำเนินการไปยังส่วนราชการอื่นในปีต่อไป ซึ่งได้แก่เรื่องดังต่อไปนี้

๑. การบริหารเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์
๒. การจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน (กรณีการจัดทำแผนปฏิบัติการในโครงการนำร่อง)
๓. การประเมินผลการปฏิบัติงานและการเสริมสร้างแรงจูงใจ
๔. การจัดตั้งศูนย์บริการร่วม

กลุ่มที่ ๔ ภารกิจที่ต้องมีการศึกษาจัดทำคู่มือแนวทางดำเนินการก่อน ได้แก่ ภารกิจที่การดำเนินการต้องอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หากไม่มีแนวทางที่ชัดเจน ส่วนราชการต่าง ๆ จะเกิดความสับสน ทำให้เสียเวลา ค่าใช้จ่ายในการลองผิดลองถูก จึงจำเป็นที่สำนักงาน ก.พ.ร. หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดให้มีการศึกษาหาแนวทางที่ชัดเจนก่อนในปีแรก หากได้

แนวทางที่ชัดเจนแล้ว จึงจะให้ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการในปีต่อไป ซึ่งได้แก่เรื่องดังต่อไปนี้

๑. การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน (ในกรณีส่วนราชการที่ยังไม่มีการวิเคราะห์ผลดี ผลเสีย และรับฟังความคิดเห็น ในการดำเนินการกิจนั้นมาก่อน)

๒. การวัดต้นทุนต่อหน่วย

๓. การประเมินความคุ้มค่าในการปฏิบัติการกิจ

๔. การจัดซื้อจัดจ้างอย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มที่ ๕ ภารกิจที่ต้องรอรัฐบาลใหม่เข้ารับหน้าที่ ได้แก่ ภารกิจที่ได้กำหนดเป็นเงื่อนไขให้รัฐบาล หรือคณะรัฐมนตรีที่เข้ารับหน้าที่จะต้องดำเนินการ หรือกำหนดให้ส่วนราชการต้องเตรียมการ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐบาลที่เข้ารับหน้าที่ เช่น การจัดทำแผนบริหารราชการแผ่นดิน และแผนนิติบัญญัติ เป็นต้น จึงจำเป็นต้องรอรัฐบาลชุดใหม่ แต่ทั้งนี้อาจกำหนดเวลาให้มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า เพื่อรองรับรัฐบาลใหม่ได้ ซึ่งได้แก่เรื่องดังต่อไปนี้

๑. การประเมินผลการปฏิบัติงาน (ดำเนินการเต็มรูปแบบ ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา)

๒. การจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน

(๒) การบังคับใช้กับรัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๕๒ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามแนวทางของพระราชกฤษฎีกานี้ โดยอย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชนที่สอดคล้องกับบทบัญญัติในหมวด ๕ และหมวด ๗

ให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยดูแลและให้ความช่วยเหลือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๕๓ ให้องค์การมหาชนและรัฐวิสาหกิจ จัดให้มีหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามแนวทางของพระราชกฤษฎีกานี้

ในกรณีที่ ก.พ.ร. เห็นว่าองค์การมหาชนหรือรัฐวิสาหกิจใดไม่จัดให้มีหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง หรือมีแต่ไม่สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกานี้ ให้แจ้งรัฐมนตรีซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลองค์การมหาชนหรือรัฐวิสาหกิจ เพื่อพิจารณาสั่งการให้องค์การมหาชนหรือรัฐวิสาหกิจนั้นดำเนินการให้ถูกต้องต่อไป

สำหรับรัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งปฏิบัติตามกฎหมายจัดตั้งองค์กรเหล่านี้จะให้อำนาจอิสระในการบริหารงานขององค์กร จึงไม่อาจนำพระราชกฤษฎีกานี้ไปใช้บังคับกับองค์กรเหล่านั้นทันทีได้ แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการปฏิบัติงานขององค์กรเหล่านั้นมีส่วนใกล้ชิดต่อการให้บริการประชาชนโดยตรง ในการปฏิบัติภารกิจจึงควรนำหลักการตามพระราชกฤษฎีกานี้ไปใช้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการ

อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน และเพื่อให้การบริหารงานภาครัฐเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ในพระราชกฤษฎีกานี้จึงกำหนดให้องค์กรเหล่านั้นต้องไปกำหนดหลักเกณฑ์ของแต่ละองค์กรขึ้นโดยให้มีแนวทางสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามพระราชกฤษฎีกานี้ โดยให้หน่วยงานที่มีอำนาจกำกับดูแลองค์กรเหล่านั้นตามกฎหมายมีหน้าที่ดูแลให้มีการกำหนดแนวทางการบริหารงานให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกานี้ด้วย

อนึ่ง ในขณะนี้พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พระราชบัญญัติเทศบาล และพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งสุดท้าย ได้นำหลักการเรื่องการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีไปบัญญัติไว้ด้วยแล้ว โดยรายละเอียดการปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ซึ่งเท่ากับว่า แนวทางการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของพระราชกฤษฎีกานี้จะได้รับการปฏิบัติที่สอดคล้องกันทั้งราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

(๓) การพัฒนาหลักเกณฑ์การปฏิบัติราชการ

มาตรา ๕๐ เพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ก.พ.ร. โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี อาจกำหนดให้ส่วนราชการต้องปฏิบัติตามใดนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกานี้ รวมทั้งกำหนดมาตรการอื่นเพิ่มเติมจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ ก็ได้

การกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการตามพระราชกฤษฎีกานี้ เป็นการกำหนดมาตรฐานทั่วไป หากนำหลักการตามพระราชกฤษฎีกาไปใช้บังคับระยะหนึ่งแล้ว ก.พ.ร. เห็นสมควรที่จะกำหนดแนวทางปฏิบัติในเรื่องใดเพิ่มขึ้นเพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ก.พ.ร. อาจเสนอให้คณะรัฐมนตรีกำหนดมาตรการอื่น ๆ เพิ่มเติมให้ส่วนราชการต้องปฏิบัติอีกก็ได้ รวมทั้งการกำหนดมาตรการจูงใจเป็นอย่างอื่นเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ บทบัญญัติมาตรานี้มีขึ้นเพื่อให้ ก.พ.ร.สามารถพัฒนารายละเอียดการปฏิบัติราชการให้เหมาะสมกับภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องรอการแก้ไขพระราชกฤษฎีกานี้ทุกครั้ง และเมื่อมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติมจะมีผลบังคับให้ทุกส่วนราชการต้องปฏิบัติเช่นเดียวกัน

(๔) การลดภาระการจัดทำแผนของส่วนราชการ

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่พระราชกฤษฎีกานี้กำหนดให้ส่วนราชการต้องจัดทำแผนงานในเรื่องใดและมีกฎหมายฉบับอื่นกำหนดให้ส่วนราชการต้องจัดทำแผนงานในเรื่องเดียวกันทั้งหมดหรือบางส่วน เมื่อส่วนราชการได้จัดทำแผนงานตามกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งแล้วให้ถือว่าส่วนราชการนั้นได้จัดทำแผนตามพระราชกฤษฎีกานี้ด้วยแล้ว

โดยที่พระราชกฤษฎีกานี้มีการกำหนดให้จัดทำแผนขึ้นหลายเรื่องแต่มีได้ประสงค์จะให้เกิดการแก่งส่วนราชการเกินความจำเป็น จึงกำหนดให้แผนใดต้องทำซ้ำกับแผนตามกฎหมายอื่น โดยมีเนื้อหาลักษณะเดียวกันและมีเป้าหมายเป็นอย่างเดียวกัน ควรจะมีการปรับปรุงให้ใช้แผนเดียวกันได้ โดยรวมข้อมูลที่ต้องการไว้ครั้งเดียวในแผนที่จัดทำขึ้น ซึ่งจะเป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการได้ทางหนึ่ง ฉะนั้น ในพระราชกฤษฎีกานี้จึงกำหนดหลักการไว้ว่า เมื่อส่วนราชการได้จัดทำแผนงานตามกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งแล้ว และมีลักษณะอย่างเดียวกัน ให้ถือว่าเป็นแผนเดียวกัน เมื่อมีหลักการเช่นนี้ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการออกแบบการจัดทำแผน เพื่อให้ส่วนราชการอื่นต้องปฏิบัติตาม ส่วนราชการนั้นจะต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงการจัดทำแผนอื่น ๆ ที่ส่วนราชการต่าง ๆ มีหน้าที่ต้องจัดทำขึ้นอยู่แล้ว ด้วย เพื่อให้มีการจัดทำแผนครั้งเดียวใช้ได้กับทุกเรื่องที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

๓. สารสำคัญของพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีจะประกอบด้วยบทบัญญัติต่าง ๆ ที่มีเนื้อหา กำหนดแนวทางให้ส่วนราชการปฏิบัติ รวมทั้งหมด ๙ หมวด ซึ่งในหมวดที่ ๙ นั้น ได้นำไปกล่าวไว้ในหัวข้อขอบเขตการใช้บังคับของพระราชกฤษฎีกาแล้ว แนวทางที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องนำไปปฏิบัติจึงอยู่ในหมวดที่ ๑ ถึงหมวดที่ ๘ โดยแต่ละหมวดจะมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

หมวด ๑

การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

.....

บทบัญญัติในหมวดนี้เป็นการกำหนดขอบเขตความหมายของคำว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” โดยมีลักษณะเป็นคำนิยามของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในภาพรวม ซึ่งจะเป็นการใช้ให้เห็นวัตถุประสงค์ของการบริหารราชการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกานี้ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการของทุกส่วนราชการในการกระทำการกิจใดภารกิจหนึ่งว่า เมื่อจะต้องปฏิบัติราชการให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หมายถึง การปฏิบัติราชการที่มีความมุ่งหมายให้บรรลุเป้าหมายตามที่มาตรา ๖ บัญญัติไว้ คือ

มาตรา ๖ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

- (๑) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- (๒) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- (๓) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- (๔) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- (๕) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ ให้ทันต่อสถานการณ์
- (๖) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- (๗) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

การกำหนดเป้าหมายแต่ละหัวข้อมีความหมายดังนี้**

๑. เกิดประโยชน์สุขของประชาชน ได้แก่ การบริหารราชการที่สามารถตอบสนอง(responsiveness) ต่อความต้องการของประชาชนและพยายามมุ่งให้เกิดผลกระทบในเชิงบวก(positive impact) ต่อการพัฒนาชีวิตของประชาชน

๒. เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ได้แก่ การบริหารเพื่อให้ได้รับผลลัพธ์(outcome) ตรงตามวัตถุประสงค์(objective) ที่วางไว้ โดยมีการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์(result-based management) และการจัดทำข้อตกลงว่าด้วยผลงาน(performance agreement) ในทุกระดับ

๓. มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ได้แก่ การบริหารที่จะต้องพิจารณาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้า(input) กับผลลัพธ์(outcome) ที่เกิดขึ้น โดยมีการทำ cost-benefit analysis ให้สามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้และความคุ้มค่าของแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ เทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ รวมทั้งจัดระบบการวางเป้าหมายการทำงานและวัดผลงานของแต่ละบุคคล(individual scorecards) ที่เชื่อมโยงกับระดับองค์กร(organization scorecards)

** สรุปรจากเอกสารของสำนักงาน ก.พ.ร. ที่เสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเกี่ยวกับการตีความและวินิจฉัยปัญหาในการบริหารราชการแผ่นดิน ประกอบการยกย่องพระราชกฤษฎีกานี้

๔. ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น ได้แก่ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานและการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน (process simplification) และจัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ (empowerment) เพื่อให้การปฏิบัติงานเสร็จสิ้นที่จุดบริการใกล้ตัวกับประชาชน รวมทั้งการปฏิบัติงานในรูป one-stop service

๕. มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อเหตุการณ์ ได้แก่ การทบทวนและปรับปรุงกระบวนการ และขั้นตอนทำงานใหม่อยู่เสมอ (process redesign) ซึ่งจำเป็นต้องทบทวนลำดับความสำคัญและความจำเป็นของแผนงานและโครงการทุกระยะ (program evaluation) การยุบเลิกส่วนราชการที่ไม่จำเป็นและการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์อยู่เสมอ

๖. ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ ได้แก่ การปฏิบัติราชการที่มุ่งเน้นถึงความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการเป็นหลัก โดยมีการสำรวจความต้องการของประชาชน (citizen survey) และความพึงพอใจของผู้รับบริการ (customer survey) ในหลากหลายวิธีและเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติราชการต่อไป

๗. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การตรวจสอบ และวัดผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดระบบการควบคุมตนเอง (internal control) ซึ่งจะทำให้สามารถผลักดันการปฏิบัติงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการดังกล่าวข้างต้น เป็นหัวข้อสำคัญในการกำหนดความหมายของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่พึงประสงค์ตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งในพระราชกฤษฎีกานี้ การกำหนดบทบัญญัติในมาตรา ๖ ขึ้น มีความประสงค์เป็นเพียงการแสดงความหมายของคำว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” ว่าครอบคลุมกรณีใดบ้าง ส่วนรายละเอียดวิธีการปฏิบัติในแต่ละหัวข้อนั้น ในพระราชกฤษฎีกานี้ได้แยกบัญญัติขยายความหมายไว้ในแต่ละหมวดต่อไป ตั้งแต่หมวดที่ ๒ ถึงหมวดที่ ๘

หมวด ๒

การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

.....

บทบัญญัติในหมวดนี้ เป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการในความหมายของการบริหารราชการให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชนว่าต้องอยู่ในแนวทางที่ถือว่าประชาชนเป็นศูนย์กลางในการได้รับบริการจากรัฐ โดยได้บัญญัติความหมายของการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนไว้ในมาตรา ๗ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๗ การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน หมายถึง การปฏิบัติราชการที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความสงบและปลอดภัยของสังคมส่วนรวม ตลอดจนประโยชน์สูงสุดของประเทศ

การกำหนดความหมายของการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยให้มีเป้าหมาย ๓ ประการ คือ (๑) ให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน (๒) ความสงบและความปลอดภัยของสังคมส่วนรวม และ (๓) ประโยชน์สูงสุดของประเทศ นั้น หมายความว่า ในการปฏิบัติราชการจะต้องมีการชั่งน้ำหนักภารกิจที่จะกระทำให้มีความสมดุลทั้งประโยชน์ของปัจเจกบุคคล และประโยชน์สาธารณะในลักษณะที่เหมาะสม มิให้เกิดความเสียหายในด้านใดด้านหนึ่ง

สำหรับวิธีดำเนินการเพื่อให้เกิดการบริหารราชการที่จะถือได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนได้กำหนดไว้ในมาตรา ๘ ซึ่งสรุปเป็นแนวทางดำเนินการได้ดังต่อไปนี้

๑. การกำหนดภารกิจแต่ละเรื่อง รัฐและส่วนราชการมีหน้าที่ต้องกำหนดให้อยู่ในกรอบที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายให้เกิดประโยชน์สูงสุดของประเทศ ความสงบ และปลอดภัยของสังคมส่วนรวม และความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนโดยทั่วไป และสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐและนโยบายของคณะรัฐมนตรี

๒. ต้องจัดวางระบบเพื่อให้มีการปฏิบัติราชการเป็นไปโดยมีความซื่อสัตย์สุจริตสามารถตรวจสอบได้ และมุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในภาพรวม

๓. ก่อนเริ่มดำเนินการในการกิจใด ต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ผลดีและผลเสียให้ครบถ้วนทุกด้าน มีการวางกลไกการทำงานชัดเจนทุกขั้นตอนและโปร่งใส ในกรณีที่มีผลกระทบต่อประชาชนต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือมีการชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชน ให้ได้ทราบถึงประโยชน์ที่ส่วนรวมจะได้รับจากภารกิจนั้น

๔. เมื่ออยู่ในระหว่างการดำเนินการตามภารกิจใด ต้องรับฟังความคิดเห็นและสำรวจความพึงพอใจของสังคมโดยรวม เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมอยู่เสมอ

๕. ในกรณีที่พบปัญหาอุปสรรคต้องจัดให้มีการแก้ไขปัญหานั้นโดยเร็วและถ้าเป็นปัญหาจากส่วนราชการอื่นต้องแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแก้ไขปรับปรุงโดยเร็ว

การกำหนดหลักการในหมวดนี้มุ่งประสงค์จะกำหนดเป็นหลักทั่วไป เพื่อให้ทุกส่วนราชการนำไปเป็นแนวทางในการปรับใช้กับการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ซึ่งจะต้องตอบคำถามให้ได้ว่าภารกิจนั้น สนองต่อประโยชน์สุขของประชาชนจริงหรือไม่ เพื่อการวิเคราะห์ว่าสมควรดำเนินการกิจนั้นอย่างไร และส่วนราชการได้กำหนดกลไกเพื่อการตรวจสอบการดำเนินการในทุกกระยะ เพื่อทราบผลกระทบต่อประชาชนเพียงใด โดยมีการปรับปรุงให้สามารถสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนต่อไป

การดำเนินการของส่วนราชการที่จะต้องปฏิบัติตามหมวดนี้ ส่วนราชการจะต้องคำนึงถึงการให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการได้รับการบริการจากรัฐ เป็นหลักสำคัญ ฉะนั้น ในการกำหนดภารกิจแต่ละเรื่องจะต้องมีตัวชี้วัดที่แสดงผลให้เห็นโดยชัดแจ้งว่าประชาชนได้รับประโยชน์จากภารกิจนั้นตรงต่อความต้องการของประชาชน หรือเกิดผลต่อการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ โดยต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมและประโยชน์ของประชาชนแต่ละรายควบคู่กัน และเนื่องจากแนวนโยบายของรัฐที่กำหนดขึ้นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และนโยบายของคณะรัฐมนตรีซึ่งต้องกำหนดขึ้นภายใต้กรอบของแนวนโยบายของรัฐตามรัฐธรรมนูญนั้น ย่อมต้องถือว่าเป็นการกำหนด เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ ฉะนั้น ส่วนราชการจึงมีหน้าที่กำหนดภารกิจให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐและนโยบายของคณะรัฐมนตรี เป็นพื้นฐาน และนำมาปรับแนวทางปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ที่จะทำให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน

การดำเนินการให้มีความโปร่งใสนั้น หมายถึง การดำเนินงานและการตัดสินใจที่เปิดเผย เพื่อสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของบุคคลในชาติ หลักความโปร่งใสจะเกิดขึ้นได้ เมื่อส่วนราชการเปิดเผยข้อมูลทุกขั้นตอนในการปฏิบัติภารกิจ เพื่อให้ประชาชนรู้และเข้าใจได้ว่า ส่วนราชการมีแนวทางหรือโครงการจะทำการใด วิธีการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนมีอยู่อย่างไร การวิเคราะห์ข้อดีข้อเสีย และแนวทางการตัดสินใจ รวมทั้งเหตุผลในการวินิจฉัยเป็นอย่างไร กรณีเหล่านี้ส่วนราชการจำเป็นต้องเปิดเผยให้เป็นที่ทราบทั่วไป ซึ่งใน

ปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ สนับสนุนแนวทางการดำเนินการที่โปร่งใสอยู่แล้ว จึงควรจะเป็นสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติตามโดยใช้หลักการเปิดเผยข้อมูลให้มากที่สุด มิใช่อ้างเหตุข้อยกเว้นไม่เปิดเผยเป็นหลัก การจัดความทุจริตในวงราชการเป็นหัวใจหลักในการบริหารราชการ ส่วนราชการจึงควรต้องสร้างกลไกการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามภารกิจที่จะแสดงให้เห็นว่าไม่มีช่องทางที่จะเกิดการทุจริตได้ สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อส่วนราชการได้สร้างหลักเกณฑ์การปฏิบัติในแต่ละเรื่องขึ้นไว้ให้ชัดเจนและตรวจสอบได้ในทุกขั้นตอน

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับภารกิจหรือโครงการที่ส่วนราชการจะดำเนินการ ซึ่งมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยปกติของประชาชนในชุมชนนั้น การทำความเข้าใจถึงผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหที่ส่วนราชการจะดำเนินการ และการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน โดยให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและรัฐต้องรับฟังและแก้ไขปัญหจนประชาชนเกิดความพึงพอใจ และมีส่วนร่วมในการผลักดันให้ภารกิจหรือโครงการนั้นเกิดผลสำเร็จ เพราะเห็นว่าจะเกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน การจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาอาจจัดทำได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดประชุม การพูดคุยเป็นกลุ่ม การชี้แจงให้ความรู้ความเข้าใจและตอบคำถาม ตลอดจนการจัดทำประชาพิจารณ์ โดยหลักสำคัญนั้นส่วนราชการต้องกระทำไปเพื่อมุ่งหวังที่จะรับฟังปัญหาของประชาชนให้ได้มากที่สุด และทำความเข้าใจหรือแก้ไขปัญห

ให้ลุล่วงจนเกิดความพอใจ มิใช่เป็นการดำเนินการเพียงในรูปแบบเพื่อแสดงว่ารับฟังความคิดเห็นแล้ว เพราะสิ่งที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นทั้งที่ได้ดำเนินการก่อนเริ่มโครงการหรือภารกิจ การรับฟังในขณะดำเนินการ และการสำรวจความพึงพอใจในการได้รับบริการจะเป็นข้อมูลสำคัญของส่วนราชการและรัฐบาล ที่จะนำมาวิเคราะห์ความจำเป็นของภารกิจและแนวทางการปรับปรุงภารกิจให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนต่อไป การรับฟังความคิดเห็นนี้ส่วนราชการมีหน้าที่ต้องกระทำตั้งแต่ก่อนเริ่มโครงการ และเมื่อดำเนินการแล้วยังต้องมีหน้าที่ติดตามรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อพิจารณา ปรับปรุงการดำเนินการให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนนี้ ส่วนราชการจึงจำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในแต่ละภารกิจขึ้นไว้ให้ชัดเจน

ในประการสุดท้าย การปฏิบัติตามภารกิจต่าง ๆ ของส่วนราชการจะต้องมีการทบทวนอยู่เสมอว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคเกิดขึ้นหรือไม่ เพื่อที่จะแก้ไขเสียโดยเร็วให้ภารกิจนั้นสำเร็จลุล่วงเป็นประโยชน์แก่ประชาชน และโดยที่ภารกิจของภาครัฐจะมีส่วนสัมพันธ์กันเสมอ ฉะนั้น อุปสรรคในการดำเนินการของส่วนราชการหนึ่งอาจเกิดขึ้นจากกฎระเบียบที่ออกโดยส่วนราชการอื่น ในกรณีที่เกิดเหตุเช่นนั้น ส่วนราชการที่ประสบอุปสรรคจะอยู่นิ่งเฉยปล่อยให้งานล่าช้าโดยไม่ให้บริการประชาชนไม่ได้ แต่มีหน้าที่ต้องแจ้งให้ส่วนราชการเจ้าของกฎระเบียบต้องแก้ไขปัญหาด่วน

อย่างไรก็ตาม การกิจของภาครัฐที่ส่วนราชการต้องปฏิบัติ นั้นมีอยู่อย่างกว้างขวางและแตกต่างกันไป แนวทางการบริหาร ราชการตามมาตรา ๘ นี้ จึงมุ่งหมายให้เป็นมาตรฐานการดำเนินการ ทั่วไปว่าในการปฏิบัติภารกิจใดควรมีการดำเนินการตามขั้นตอนที่ กำหนดไว้ และให้ส่วนราชการแต่ละแห่งนำไปปรับใช้กับการกิจด้าน ต่าง ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ซึ่งหากภารกิจของส่วนราชการใดได้มี การดำเนินการที่ครบถ้วนตามแนวทางที่มาตรา ๘ กำหนดไว้ ก็ถือว่า ส่วนราชการนั้นได้บริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน แต่ ในขณะเดียวกันถ้าส่วนราชการใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามนั้นจะ ต้องถูกทบทวนภารกิจให้มีการปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ แม้ว่าพระราชกฤษฎีกานี้จะกำหนดให้อยู่ในความรับผิดชอบของส่วน ราชการที่จะวางแผนและสร้างกลไกการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายที่กำหนดได้เองก็ตาม แต่ก็อาจมีแนวปฏิบัติที่ต่างกัน เมื่อ ดำเนินการไประยะหนึ่งแล้ว ก.พ.ร. อาจจะเป็นผู้รวบรวมข้อมูลและ วิเคราะห์ความเหมาะสม แล้วจะกำหนดแนวทางการดำเนินการทั่วไป เพื่อให้ส่วนราชการนำไปปฏิบัติต่อไปก็ได้

หมวด ๓
การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจ
ของรัฐ

การบริหารราชการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง การบริหารงานมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่สอดคล้องเป็นไปในแนวทางเดียวกับภารกิจและวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นไว้สำหรับงานนั้น ๆ โดยผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมีความคุ้มค่ากับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะแสดงผลถึงความสามารถในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ตรงต่อความต้องการของประชาชน

การบริหารราชการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มีส่วนเชื่อมโยงโดยตรงกับการบริหารผลการปฏิบัติงานภาครัฐ และครอบคลุมเทคนิคในด้านการบริหารหลายเรื่อง เริ่มตั้งแต่การวางแผนกลยุทธ์เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และการกำหนดแผนงานในระยะยาว (Strategic Planning) การวางแผนปฏิบัติการ (Operational Planning) ซึ่งเป็นการนำกลยุทธ์มากำหนดเป็นกิจกรรมเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ โดยมีเป้าหมายที่แสดงถึงผลผลิตและผลลัพธ์ และจะเชื่อมโยงกับการจัดสรรงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงาน (Performance Based Budgeting) โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและมีเป้าหมายการทำงานที่กำหนดได้ด้วยการทำข้อตกลงในการปฏิบัติงาน (Performance

Agreement) ตลอดจนมีตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก (Key Performance Indicators) ที่แสดงประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) และจะนำไปสู่การวัดผลการปฏิบัติงาน (Performance Measurement) ซึ่งจะทำให้สามารถปรับปรุงให้เกิดผลงานที่ดีขึ้นได้ โดยมีการเทียบงาน(Benchmarking) เป็นการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ของงานและกระบวนการทำงานโดยเทียบวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practices) คุณภาพการให้บริการ(Service Quality) เป็นการยกระดับคุณภาพของบริการให้ผู้รับบริการพอใจ การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Performance Auditing) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในความถูกต้องของข้อมูล การมอบอำนาจและให้อิสระในการทำงาน (Devolution and Autonomy) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารระดับกลางและต้นทำงานได้เต็มศักยภาพ และแก้ไขปัญหาได้อย่างทันเวลา

การบริหารงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์มีความมุ่งหวังให้ส่วนราชการมีการพัฒนาไปในลักษณะดังต่อไปนี้

๑. ส่วนราชการมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และมีเป้าหมายที่เน้นผลผลิตและผลลัพธ์ที่ชัดเจน ไม่เน้นการทำงานประจำตามแนวที่เคยปฏิบัติ

๒. ผู้บริหารทุกระดับในส่วนราชการมีเป้าหมายของการทำงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับพันธกิจหลักของส่วนราชการ

๓. มีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถติดตามการปฏิบัติงานได้ และสามารถเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับองค์กรอื่นที่มีลักษณะงานที่เทียบเคียงกันได้

๔. การจัดสรรงบประมาณให้ส่วนราชการสามารถพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ซึ่งจะสอดคล้องกับการให้คำตอบแทนสวัสดิการและรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ที่จะประเมินจากผลการปฏิบัติงาน

๕. ข้าราชการในส่วนราชการนั้นได้รับรู้พันธกิจหลักของส่วนราชการ และทราบดีว่างานในส่วนที่ตนรับผิดชอบจะสามารถทำให้บรรลุเป้าหมายของส่วนราชการได้อย่างไร รวมทั้งทุกคนรู้สึกรับผิดชอบต่อผลงานที่ได้กำหนดไว้อย่างเหมาะสมกับกำลังความสามารถของแต่ละคน

๖. มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการบริหารงานไปสู่ข้าราชการระดับต่าง ๆ ของส่วนราชการเพื่อให้สามารถทำงานบรรลุผลได้อย่างเหมาะสม เป็นการเปิดโอกาสให้ข้าราชการที่มีใช้ผู้บริหารระดับสูงซึ่งเข้าใจปัญหาเป็นอย่างดีได้เป็นผู้แก้ไขปัญหาและสะสมประสบการณ์เพื่อก้าวสู่ผู้บริหารระดับที่สูงขึ้นต่อไป ซึ่งจะเป็นการลดขั้นตอนการทำงานให้เกิดความรวดเร็วในการบริการประชาชน

๗. ส่วนราชการจะมีการพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่จะรับความคิดความรู้ใหม่ ๆ และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม อย่างสม่ำเสมอ และสามารถติดต่อประสานข้อมูลและร่วมกันทำงานกับองค์กรภายนอก เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันได้

๘. เจ้าหน้าที่ที่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เนื่องจากได้มีโอกาสปรับปรุงงานและใช้ดุลพินิจในการทำงานที่กว้างขวางขึ้น และเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในองค์กร มีระบบการทำงานที่สั้นและมีการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงานให้สะดวกและรวดเร็ว ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน โดยเจ้าหน้าที่

๔. การจัดสรรงบประมาณให้ส่วนราชการสามารถพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก ซึ่งจะสอดคล้องกับการให้ค่าตอบแทนสวัสดิการและรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ที่จะประเมินจากผลการปฏิบัติงาน

๕. ข้าราชการในส่วนราชการนั้นได้รับรู้พันธกิจหลักของส่วนราชการ และทราบดีว่างานในส่วนที่ตนรับผิดชอบจะสามารถทำให้บรรลุเป้าหมายของส่วนราชการได้อย่างไร รวมทั้งทุกคนรู้สึกรับผิดชอบต่อผลงานที่ได้กำหนดไว้อย่างเหมาะสมกับกำลังความสามารถของแต่ละคน

๖. มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจในการบริหารงานไปสู่ข้าราชการระดับต่าง ๆ ของส่วนราชการเพื่อให้สามารถทำงานบรรลุผลได้อย่างเหมาะสม เป็นการเปิดโอกาสให้ข้าราชการที่มีใช้ผู้บริหารระดับสูงซึ่งเข้าใจปัญหาเป็นอย่างดีได้เป็นผู้แก้ไขปัญหาและสะสมประสบการณ์เพื่อก้าวสู่ผู้บริหารระดับที่สูงขึ้นต่อไป ซึ่งจะเป็นการลดขั้นตอนการทำงานให้เกิดความรวดเร็วในการบริการประชาชน

๗. ส่วนราชการจะมีการพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่จะรับความคิดความรู้ใหม่ ๆ และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม อย่างสม่ำเสมอ และสามารถติดต่อประสานข้อมูลและร่วมกันทำงานกับองค์กรภายนอก เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันได้

๘. เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เนื่องจากได้มีโอกาสปรับปรุงงานและใช้ดุลพินิจในการทำงานที่กว้างขวางขึ้น และเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในองค์กร มีระบบการทำงานที่สั้นและมีการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงานให้สะดวกและรวดเร็ว ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน โดยเจ้าหน้าที่

ผู้ปฏิบัติงานจะได้รับการตอบแทนตามผลการประเมินจากผลสัมฤทธิ์ของงาน

แนวความคิดในทางทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ได้นำมาแปลงให้เป็นไปในรูปของกฎหมาย โดยมีเนื้อหาสาระอยู่ในหลายหมวดของพระราชกฤษฎีกานี้ ซึ่งเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ให้ส่วนราชการปฏิบัติให้เป็นผลขึ้น สำหรับบทบัญญัติในหมวด ๓ นี้ เป็นการกำหนดวิธีการปฏิบัติราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งจะว่าด้วยการกำหนดแผนการทำงานที่มีวัตถุประสงค์ที่จะชี้วัดผลลัพธ์ของงานต่อไป ดังนี้

๑. การปฏิบัติของส่วนราชการต้องสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของภารกิจที่กระทำได้อย่างชัดเจน โดยต้องปฏิบัติตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙ ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. ในการจัดทำภารกิจต่าง ๆ ส่วนราชการต้องมีแผนปฏิบัติงานขึ้นไว้ล่วงหน้าก่อนลงมือดำเนินการ หมายถึง เป็นการกำหนดวิธีปฏิบัติราชการในระยะต่อไปว่า การปฏิบัติราชการในแต่ละภารกิจ ส่วนราชการจำเป็นต้องมีแผนปฏิบัติงานเป็นเครื่องมือกำกับการทำงานขึ้นไว้โดยชัดเจนก่อนที่จะเริ่มลงมือทำงาน ซึ่งจะมีผลทำให้ทราบได้ว่าเป้าหมายของภารกิจนั้นคือสิ่งใด และเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายรวมทั้งบุคคลทั่วไปได้ทราบว่าในเวลาใดส่วนราชการจะดำเนินการในเรื่องใดและจะแล้วเสร็จเมื่อใด

๒. แผนปฏิบัติงานต้องมีรายละเอียดที่แสดงให้เห็นถึง ขั้นตอน ระยะเวลา และงบประมาณที่จะต้องใช้ เป้าหมายของภารกิจ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ และตัวชี้วัดความสำเร็จของภารกิจ ความในข้อนี้เป็น การขยายรายละเอียดว่าแผนปฏิบัติงานในแต่ละภารกิจนั้น อย่างน้อยต้องมี หัวข้อตามที่ระบุไว้เป็นพื้นฐานแสดงรายละเอียดให้เห็นไว้ในแผน ซึ่งจะเป็นการ ชี้ให้เห็นถึงผลลัพธ์และความคุ้มค่าของงานในภารกิจนั้น อย่างไรก็ตาม ใน หลายภารกิจอาจมีหัวข้อเพื่อกำกับการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น เพื่อให้สามารถติดตามงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนราชการก็สามารถกำหนดเพิ่มขึ้นตาม ภารกิจที่จะกระทำก็ได้

๓. ต้องมีระบบการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติงาน นั้น ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ทราบว่าการปฏิบัติงานตามแผนนั้นสำเร็จลุล่วงตาม ระยะเวลาหรือตามเป้าหมายหรือไม่ ส่วนราชการที่กำหนดภารกิจนั้นจะต้องมี หลักเกณฑ์การติดตามและประเมินผลไว้อย่างใกล้ชิด เช่น มีการกำหนด ระยะเวลาการรายงานผล การวัดผลการปฏิบัติงานตามช่วงเวลา ซึ่งหลักเกณฑ์ เหล่านี้ส่วนราชการเป็นผู้กำหนดขึ้นเอง แต่ถ้า ก.พ.ร.มีการกำหนดมาตรฐาน กลางเกี่ยวกับการติดตามผลขึ้นเมื่อใดแล้ว หลักเกณฑ์ที่ส่วนราชการจะกำหนด ขึ้น จะต้องสอดคล้องกับมาตรฐานกลางนั้นด้วย

๔. ในกรณีที่ผลกระทบต่อประชาชน ส่วนราชการต้องแก้ไขหรือ บรรเทาผลกระทบ หรือเปลี่ยนแปลงแผนให้เหมาะสม โดยที่ภารกิจของส่วน ราชการนั้นจะต้องมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน ฉะนั้น ในการปฏิบัติตาม แผนที่ส่วนราชการกำหนดให้มีขึ้น จึงต้องติดตามและรับฟังผลกระทบที่มีต่อ ประชาชนตลอดเวลา ซึ่งกระทำได้โดยการสำรวจความเห็นหรือเปิดรับฟัง ข้อร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลนำไปปรับปรุงแผนปฏิบัติ งานให้ภารกิจที่กระทำขึ้นเกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง

หลักการตามข้อนี้ขึ้นเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติราชการที่ผ่านมา ซึ่งหลายเรื่องเป็นการปฏิบัติงานเพราะเคยกระทำเช่นนั้นต่อเนื่องกันมานาน หรือหลายเรื่องเมื่อกำหนดภารกิจขึ้นแล้วก็มีการปล่อยปละละเลยไม่มีการติดตามว่ามีผลสำเร็จเกิดขึ้นหรือไม่ ซึ่งทำให้เกิดการสูญเปล่าของทรัพยากรและไม่เกิดประโยชน์แก่ประชาชน ฉะนั้น ในการบริหารราชการแนวใหม่จึงกำหนดให้ทุกภารกิจต้องเป็นการบริหารราชการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เพื่อให้การทำงานของส่วนราชการมีเป้าหมายที่ชัดเจน และบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการกำหนดงานเป็นแผนปฏิบัติของทุกหน่วยที่ต้องปฏิบัติตามภารกิจด้านต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถวิเคราะห์ความจำเป็นและผลที่จะเกิดขึ้นของภารกิจ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่จะแล้วเสร็จ ซึ่งจะรวมไปถึงการกำหนดความรับผิดชอบงานในหน้าที่ของแต่ละบุคคล ในองค์กรด้วย ตลอดจนการแก้ไขปัญหอุปสรรคที่เกิดขึ้น

การกำหนดให้ทุกส่วนราชการที่จะทำภารกิจใดต้องมีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนนั้น เพื่อให้ทราบแนวทางการปฏิบัติราชการที่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน มีการแสดงผลลัพธ์ให้เห็นว่าจะเกิดประโยชน์อย่างไรบ้างในภารกิจนั้น มีการอบระยะเวลาและผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และมีการรับรู้ผลสำเร็จของงานนั้น ว่าเกิดขึ้นจริงตามเป้าหมายได้เพียงใด

การดำเนินการตามมาตรา ๙ นี้ ส่วนราชการสามารถกำหนดรูปแบบของแผนปฏิบัติงานได้เอง เพื่อให้เหมาะสมกับภารกิจที่จะดำเนินการในแต่ละเรื่อง

๒. การบริหารราชการแบบบูรณาการ

การบริหารงานแบบบูรณาการ คือ การร่วมมือกันระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการปฏิบัติงานร่วมกัน หรือมีแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะทำให้ภารกิจที่สำคัญของรัฐในแต่ละด้านเกิดผลสำเร็จเป็นประโยชน์แก่ประชาชนส่วนรวม และมีความประหยัดโดยใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งสามารถลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพจากการร่วมมือปฏิบัติงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในพระราชกฤษฎีกานี้มีแนวทางไว้ในมาตรา ๑๐ ดังต่อไปนี้

(๑) การบูรณาการระหว่างส่วนราชการ

ในกรณีที่ภารกิจใดมีความเกี่ยวข้องกับหลายส่วนราชการหรือเป็นภารกิจที่ใกล้เคียงหรือต่อเนื่องกัน ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องนั้นกำหนดแนวทางปฏิบัติราชการเพื่อให้เกิดการบริหารราชการแบบบูรณาการร่วมกัน โดยมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ (มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง)

ในกรณีที่ส่วนราชการหลายแห่งมีภารกิจใดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ให้ส่วนราชการทุกแห่งที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกันนั้นกำหนดแนวทางปฏิบัติราชการ เพื่อให้มีการบริหารจัดการทั้งในด้านการวางแผน การใช้ทรัพยากร และการดำเนินการร่วมกัน โดยกำหนดเป้าหมายให้เกิดผลสำเร็จในภารกิจนั้นเป็นเอกภาพเดียวกัน ในการดำเนิน

การเพื่อให้เกิดการบูรณาการนั้นอาจริเริ่มมาจากนโยบายของรัฐบาลโดยตรง ซึ่งกรณีเช่นนี้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องที่จะต้องปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลนั้นจะต้องร่วมมือดำเนินการโดยประสานอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการเข้าด้วยกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายให้มีความสำเร็จเกิดขึ้น ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนสำหรับการบริหารงานแบบบูรณาการคือการดำเนินการตามนโยบายการปราบปรามยาเสพติดที่ได้มีการร่วมมือกันทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งสำนักงาน ป.ป.ส. ตำรวจ ทหาร กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีการวางแผนร่วมกันในการป้องกัน ปราบปราม บำบัดรักษาและการติดตามผล

แนวทางในเรื่องนี้มีความประสงค์ที่จะให้นำมาใช้ทั้งในการปฏิบัติราชการภายในกระทรวงเดียวกัน ซึ่งมีกรมที่จะปฏิบัติภารกิจด้านต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายที่จะสนับสนุนให้ภารกิจของกระทรวงสำเร็จผล เพราะในอดีตที่ผ่านมามีลักษณะที่ต่างกรมต่างปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของกรม ทำให้เป้าหมายหลักของกระทรวงไม่บรรลุผลและสิ้นเปลืองทรัพยากร ในการบริหารงานแนวใหม่กระทรวงต้องเป็นหน่วยงานหลักที่จะให้แต่ละกรมประสานความร่วมมือเพื่อให้งานมีผลสัมฤทธิ์ ซึ่งจะเป็นการสอดคล้องกับมาตรา ๑๙/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่บัญญัติให้ปลัดกระทรวง หัวหน้ากลุ่มภารกิจและหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมต้องวางแผนและประสานกิจกรรมของกระทรวงร่วมกัน นอกจากการบริหารงานให้เกิดบูรณาการในกระทรวงเดียวกันแล้ว ยังต้องมีความร่วมมือระหว่างกระทรวงในกรณีที่มีภารกิจเกี่ยวเนื่องกันหลายกระทรวง กระทรวงที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในผลปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น

จะต้องประสานกับกระทรวงอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันในการปฏิบัติงานมิให้เกิดความซ้ำซ้อนและเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(๒) การบูรณาการในจังหวัดและในต่างประเทศ

ให้ส่วนราชการมีหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติราชการของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือหัวหน้าคณะผู้แทนในต่างประเทศ เพื่อให้การบริหารราชการแบบบูรณาการในจังหวัดหรือในต่างประเทศ แล้วแต่กรณี สามารถใช้อำนาจตามกฎหมายได้ครบถ้วนตามความจำเป็นและบริหารราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (มาตรา ๑๐ วรรคสอง)

โดยที่ในขณะนี้ รัฐบาลได้มีนโยบายในการให้มีการบริหารราชการแบบบูรณาการในจังหวัดและในต่างประเทศ โดยในจังหวัดนั้นเป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และในต่างประเทศเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ฉะนั้น ในพระราชกฤษฎีกานี้จึงบัญญัติรองรับการดำเนินการดังกล่าว โดยให้ส่วนราชการทุกแห่งมีหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติราชการของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือหัวหน้าคณะผู้แทนในต่างประเทศ เพื่อให้การบริหารราชการเป็นผลสำเร็จ โดยสามารถใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายได้อย่างครบถ้วนตามความจำเป็น ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวต้องให้การมอบอำนาจ และในขณะนี้ได้มีการกำหนดรายละเอียดไว้แล้วในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๔๖ หน้าที่ของส่วนราชการทุกแห่งที่มีภารกิจ

ต้องปฏิบัติในจังหวัดใด ส่วนราชการนั้นจะต้องสนับสนุนให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถใช้อำนาจแทนได้ทั้งในเรื่องการบริหารบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย โดยนำหลักการนี้ไปใช้กับภารกิจของส่วนราชการในต่างประเทศด้วย

๓. การพัฒนาส่วนราชการให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ในการบริหารราชการแนวใหม่ ส่วนราชการจะต้องพัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญให้เพียงพอแก่การปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และติดตามสถานการณ์ของต่างประเทศที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยโดยตรง ซึ่งในการบริหารราชการตามพระราชกฤษฎีกานี้จะต้องมีการวางแผนการปฏิบัติราชการทุกระยะ ต้องมีการปรับแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ต้องมีการกำหนดผลสัมฤทธิ์ของงานที่เป็นความจริง ฉะนั้น แนวความคิดของผู้ปฏิบัติงานภาครัฐจะต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติเดิมเสียใหม่ จากการที่ยึดแนวความคิดว่าต้องปฏิบัติงานตามระเบียบแบบแผนที่วางไว้ตั้งแต่อดีตจนต่อเนื่องถึงปัจจุบัน เป็นให้มีการเน้นการสร้างความคิดใหม่ ๆ ตามวิชาการสมัยใหม่และนำมาปรับใช้กับการปฏิบัติราชการตลอดเวลา ในพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้จึงกำหนดเป็นหลักการว่า **ส่วนราชการต้องมีหน้าที่ในการพัฒนาความรู้เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ** ซึ่งตามมาตรา ๑๑ ได้บัญญัติเป็นแนวทางปฏิบัติไว้สรุปได้ดังนี้

๑. ต้องสร้างระบบให้สามารถรับรู้ข่าวสาร ได้อย่างกว้างขวาง

๒. ต้องสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

๓. ต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการ เพื่อให้ข้าราชการทุกคนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาการสมัยใหม่ตลอดเวลา มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และมีคุณธรรม

๔. ต้องมีการสร้างความมีส่วนร่วมในหมู่ข้าราชการให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อการนำมาพัฒนาใช้ในการปฏิบัติราชการร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพ โดยเจ้าหน้าที่ทุกระดับจะต้องตอบคำถามได้ว่าผลงานในแต่ละวันของตนนั้นสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างไร และเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกันเป็นทีมระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

แนวทางการปฏิบัติของส่วนราชการ เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๑๑ ดังกล่าวข้างต้น เป็นภาระหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการที่จะต้องสร้างเสริมให้องค์กรของตนมีการพัฒนาความรู้ให้เหมาะสมแก่ภารกิจของส่วนราชการนั้น มีความรู้ความเข้าใจในระบบการบริหารของภาครัฐ และแนวโน้มของต่างประเทศ ซึ่งอาจจัดทำในรูปแบบเอกสารข่าวเผยแพร่ การจัดฝึกอบรมสัมมนา การจัดหาเอกสารวิชาการเพื่อการค้นคว้าในหน่วยงาน การส่งเสริมให้มีการหารือร่วมกันระหว่างข้าราชการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบ

การณ์ และส่วนราชการเองจะต้องนำข้อมูลความรู้ที่มีการพัฒนา อยู่เสมอมาประยุกต์ใช้กับแผนการปฏิบัติราชการเพื่อให้งานมี ประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

การบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์นั้นเกี่ยวเนื่องใกล้ชิดกับ การพัฒนาเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เพราะจะต้องมีการนำข้อมูล ผลการปฏิบัติงานมาวิเคราะห์เพื่อการปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นกว่า เดิม และการรวบรวมความรู้ด้านต่าง ๆ จะสามารถปรับตัวได้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงของโลก และความต้องการของประชาชนได้อย่าง ทันการณ์ รวมทั้งสามารถปรับตัวการใช้เทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นใหม่ อย่างรวดเร็ว

๔. ความตกลงในการปฏิบัติงาน

บทบัญญัติมาตรา ๑๒ ได้วางระบบการปฏิบัติราชการแนว ใหม่ที่มีความสำคัญในการสร้างความรับผิดชอบของผู้บริหารงาน เพื่อที่ จะกำกับการปฏิบัติราชการให้ประสบความสำเร็จและเกิดผลสัมฤทธิ์ ของงาน โดยได้บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการให้เกิดผล สัมฤทธิ์ ก.พ.ร. อาจเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดมาตรการกำกับ การปฏิบัติราชการ โดยวิธีการจัดทำความตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร หรือโดย วิธีการอื่นใด เพื่อแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

ในการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์นั้น จะมีแผนงานในการปฏิบัติราชการกำกับการดำเนินการอยู่เสมอ เพื่อแสดงนโยบายของรัฐบาลให้เห็นเป้าหมายการบริหารงานในระดับชาติเป็นภาพรวมของภารกิจของรัฐ ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปแผนการบริหารราชการแผ่นดิน และส่วนราชการทุกแห่งจะมีการกำหนดแผนปฏิบัติการเพื่อนำนโยบายที่รัฐบาลกำหนดแปลงไปสู่ภาคปฏิบัติ ซึ่งจะกำหนดวิธีดำเนินการและผลสำเร็จของงานที่มีตัวชี้วัดได้ว่าจะเกิดผลสัมฤทธิ์ตรงตามเป้าหมายนั้น เพื่อให้มีการดำเนินการตามแผนต่าง ๆ บรรลุผลสำเร็จอย่างแท้จริงโดยมีผู้รับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานนั้น จึงกำหนดมาตรการให้มีการ**ทำความตกลงในการปฏิบัติงาน(Performance Agreement)** ขึ้นเพื่อเป็นมาตรการสำคัญในการกำกับการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ในการจัดทำความตกลงในการปฏิบัติงานนั้นจะจัดทำในรูปแบบการทำความตกลงร่วมกัน ระหว่างผู้กำหนดนโยบายกับผู้รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติในแต่ละเรื่อง ซึ่งอาจเป็นการทำความตกลงระหว่างรัฐมนตรีกับปลัดกระทรวง ปลัดกระทรวงกับอธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบปฏิบัติภารกิจตามแผนงาน ทั้งนี้ การดำเนินการตามหลักการนี้จะนำมาใช้เมื่อ ก.พ.ร. ได้วิเคราะห์และจัดทำรูปแบบ และหลักเกณฑ์ของการทำความตกลงในการปฏิบัติงานเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงานของแต่ละระดับ

ความตกลงในการปฏิบัติงาน นอกจากเป็นมาตรการในการกำกับการปฏิบัติราชการเพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติงานตามแผนให้เกิดผลสำเร็จแล้ว ยังใช้เป็นข้อมูลในการประเมินศักยภาพของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ และความเหมาะสมในการมอบหมายความรับผิดชอบต่อไป รวมถึงจะเป็นข้อมูลเพื่อสร้างแรงจูงใจและจ่ายค่าตอบแทนตามผลงาน (Performance-related pay) ได้ในระยะต่อไปด้วย

ในการปฏิบัติของส่วนราชการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๑๒ นี้ ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ที่ ก.พ.ร. จะกำหนดขึ้น ซึ่งจะมีการพัฒนาให้เกิดความรับผิดชอบเป็นระยะให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติราชการตั้งแต่ในระยะเริ่มต้นจนถึงระยะการพัฒนาในขั้นที่สุด

๕. การกำหนดแผนบริหารราชการ

เพื่อให้การบริหารราชการมีเป้าหมายที่ชัดเจนและทุกส่วนราชการสามารถกำหนดยุทธศาสตร์การปฏิบัติราชการให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำหนดความรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการซึ่งจะเป็นที่มาของการจัดทำข้อตกลงว่าด้วยผลงานให้เกิดขึ้น และทุกคนในองค์กรของภาครัฐรวมทั้งประชาชนจะสามารถทราบได้ว่าในแต่ละปีทิศทางของการบริหารประเทศจะดำเนินการในเรื่องใด การดำเนินการในส่วนนี้จึงกำหนดให้มีแผนต่าง ๆ ที่จะต้องจัดทำขึ้น ซึ่งได้กำหนดไว้เป็นบทบัญญัติต่าง ๆ ในพระราชกฤษฎีกานี้ โดยอาจสรุปความมุ่งหมายของแต่ละบทบัญญัติได้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑๓ เป็นการกำหนดให้มีแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งจะมีอยู่ตลอดเวลาการบริหารของคณะรัฐมนตรี และกำหนดหน่วยงานที่จะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผน เพื่อให้ทุกส่วนราชการจัดทำภารกิจให้ตรงตามแผนนั้น

มาตรา ๑๔ เป็นการกำหนดรายละเอียดของการจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดินว่าจะต้องนำข้อมูลส่วนใดมาจัดทำแผนและรายละเอียดของแผนจะต้องมีการกล่าวถึงในเรื่องใดบ้าง

มาตรา ๑๕ เป็นการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดทำแผนนิติบัญญัติ ซึ่งเป็นการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับกฎหมายที่จะจัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนแผนการบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นผลสำเร็จในกรณี que การดำเนินการกิจตามแผนจำเป็นต้องมีกฎหมายเป็นกลไกให้สามารถปฏิบัติได้

มาตรา ๑๖ เป็นการกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการที่จะต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการของตนขึ้นไว้ เพื่อรองรับการปฏิบัติตามแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งจะมีผลผูกพันการได้รับงบประมาณประจำปีด้วย

มาตรา ๑๗ เป็นการกำหนดหน้าที่ของสำนักงานงบประมาณ และ ก.พ.ร. จะต้องร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำแผนปฏิบัติราชการในส่วนที่เกี่ยวกับงบประมาณให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

มาตรา ๑๘ เป็นการกำหนดความสัมพันธ์ของแผนปฏิบัติราชการกับงบประมาณของส่วนราชการนั้นว่า ต้องเป็นไปโดยสอดคล้องกันตลอดปีงบประมาณ โดยจะโอนงบประมาณจนเป็นผลให้ภารกิจเดิมตามแผนปฏิบัติราชการไม่สำเร็จไม่ได้ เว้นแต่คณะรัฐมนตรีจะอนุมัติให้ปรับแผนเสียก่อน และการปรับแผนนั้นต้องมีเหตุตามที่กำหนดในมาตรานี้ด้วย

จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ในการบริหารราชการในระยะต่อไปส่วนราชการจะต้องปฏิบัติหน้าที่ โดยมีแผนต่าง ๆ กำกับภารกิจที่จะจัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. แผนการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นแผนการบริหารของรัฐบาลมีระยะเวลา ๔ ปี ซึ่งเป็นการนำนโยบายของรัฐบาลมาแปลงเป็นแผนโดยสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐตามรัฐธรรมนูญ และแผนพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อกำหนดหัวข้อที่สำคัญในแต่ละเรื่อง ที่จะใช้เป็นแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินที่มีเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงาน การกำหนดผู้ที่จะต้องรับผิดชอบ รายได้รายจ่าย และทรัพยากรที่ต้องใช้ ระยะเวลา และการติดตามประเมินผล

ในการดำเนินการนั้น สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงบประมาณ จะเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกันในการจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน โดยจะเริ่มจัดทำเมื่อรัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาแล้ว และต้องทำให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน เพื่อประกาศใช้เป็นแผนชาติที่มีผลผูกพันให้ทุกส่วนราชการต้องนำไปปฏิบัติ ซึ่งหมายถึงว่า การจะกำหนดภารกิจใดจะต้องเป็นการนำแผนการบริหารราชการแผ่นดินไปแปลงให้เป็นภารกิจของส่วนราชการนั้น

ความมุ่งหมายของมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ ที่ให้มีการจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดินขึ้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนในแนวทางตามนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดการบริหารประเทศในแต่ละเรื่อง เพื่อให้มีวิธีการที่ส่วนราชการจะนำไปปฏิบัติได้ชัดเจน และจะทำ

ให้ทุกส่วนราชการได้รับรู้ว่ามีนโยบายของรัฐบาลนั้นจะต้องนำไปปฏิบัติอย่างไร จึงจะเกิดผลสำเร็จ แผนการบริหารราชการแผ่นดินจึงเป็นแผนที่มีความสำคัญที่สุดในการปฏิบัติราชการตลอดระยะเวลาการบริหารของรัฐบาลแต่ละรัฐบาล และจะเป็นทิศทางที่จะชี้ให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาดังกล่าวด้วย

การจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดินนั้นจะนำแนวทางมาจากนโยบายของรัฐบาล ซึ่งในทางปฏิบัตินโยบายของรัฐบาลจะนำมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนทั้ง ๒ จึงมีความสอดคล้องกันอยู่แล้วเพียงแต่รัฐบาลแต่ละรัฐบาลจะเน้นในเรื่องใดหรือเพิ่มนโยบายในเรื่องใด หน้าที่ของส่วนราชการจึงต้องปฏิบัติตามแผนการบริหารราชการแผ่นดินเป็นเรื่องหลัก แต่ในขณะเดียวกันจะต้องปฏิบัติตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยสอดคล้องกันด้วย จนกว่าจะมีการปรับแผนให้เป็นแผนเดียวกัน

ในขณะนี้ยังมีได้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับแผนการบริหารราชการแผ่นดินมาใช้บังคับจนกว่าจะมีรัฐบาลใหม่ ส่วนราชการจึงยังคงต้องปฏิบัติตามแผนต่าง ๆ ที่เคยกำหนดหน้าที่ให้ส่วนราชการต้องกระทำต่อไป รวมทั้งการจัดทำยุทธศาสตร์ต่าง ๆ หรือการรับรองการปฏิบัติราชการที่ ก.พ.ร. กำหนดขึ้น จนกว่าจะเริ่มใช้บังคับบทบัญญัติในส่วนนี้ ก.พ.ร. จะได้กำหนดแนวปฏิบัติขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกันต่อไป

๒. แผนนิติบัญญัติ เป็นการจัดทำแผนด้านกฎหมายที่จะต้องจัดให้มีหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อเป็นกลไกรองรับการดำเนินการตามแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งจะมีการกำหนดสาระสำคัญของกฎหมาย ผู้รับผิดชอบ และระยะเวลาการ

ดำเนินการที่สอดคล้องกับระยะเวลาของแผนการบริหารราชการแผ่นดิน

ในการดำเนินการสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี จะรับผิดชอบร่วมกันเพื่อจัดทำแผนนิติบัญญัติขึ้น เมื่อมีแผนนิติบัญญัติแล้ว ทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจะต้องนำไปจัดทำกฎหมาย ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและระยะเวลา เพื่อให้มีกฎหมายเป็นกลไกสนับสนุนการดำเนินการตามแผนการบริหารราชการแผ่นดินได้ต่อไป

ความมุ่งหมายของมาตรา ๑๕ ที่ให้มีการจัดทำแผนนิติบัญญัตินั้น เนื่องจากในการบริหารราชการนั้นจำเป็นต้องมีกฎหมายเป็นเครื่องมือสนับสนุนเพื่อให้รัฐมีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ตามเป้าหมายที่กำหนดขึ้นไว้ ซึ่งการมีกฎหมายเพื่อสนับสนุนแผนการบริหารราชการแผ่นดินนั้นอาจเป็นการสร้างกฎหมายใหม่หรือแก้ไขกฎหมายเดิมก็ได้ การที่มีแผนนิติบัญญัติจะทำให้การกำหนดระยะเวลาของเป้าหมายตามภารกิจเป็นผลขึ้น เพราะจะสามารถกำหนดกรอบระยะเวลาและเนื้อหาของกฎหมายได้ตรงกับแผน ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาการบริหารงานของภาครัฐมีปัญหาเพราะการจัดทำกฎหมายจะขึ้นอยู่กับแต่ละส่วนราชการ ทำให้การจัดทำกฎหมายไม่สอดคล้องกัน ซึ่งเป็นผลให้นโยบายของรัฐบาลไม่ประสบผลเท่าที่ควร หรือไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่เหมาะสม การจัดทำแผนนิติบัญญัติจะเป็นการนำเรื่องที่กำหนดไว้ในแผนมาวิเคราะห์ว่า การจะทำเรื่องนั้นให้สำเร็จต้องอาศัยบทกฎหมายที่มีอยู่ในประเทศในเรื่องใดบ้าง ถ้ากฎหมายที่มีอยู่ไม่พอเพียงจำเป็นต้องสร้างกฎหมายใหม่ในเรื่องใดบ้าง และเนื่องจากในระบบประมวลกฎหมายของประเทศไทย กฎหมายจะมีอยู่

หลากหลายที่สัมพันธ์กัน แต่แยกความรับผิดชอบตามกฎหมายไปตามกระทรวงต่าง ๆ การจัดทำแผนนิติบัญญัติจะทำให้สามารถจัดกลุ่มกฎหมายที่จะต้องดำเนินการแก้ไขไปพร้อมกันได้ และสามารถกำหนดเวลาได้ว่าเมื่อใดจะนำกฎหมายเสนอต่อรัฐสภา เพื่อให้มีกฎหมายใช้บังคับได้ทันตามภารกิจที่กำหนดขึ้น

๓. แผนปฏิบัตินิติราชการ เป็นแผนของทุกส่วนราชการที่จะแปลงแผนการบริหารราชการแผ่นดินซึ่งเป็นการกำหนดในเชิงนโยบายให้เป็นแนวทางการปฏิบัตินิติราชการตามความรับผิดชอบของส่วนราชการนั้น ซึ่งตามมาตรา ๑๖ ส่วนราชการจะต้องมีการจัดทำเป็น ๒ ระยะ คือ

๑. แผนปฏิบัตินิติราชการสี่ปี เพื่อเป็นการวางแผนระยะยาวในการปฏิบัติตามภารกิจในขอบเขตความรับผิดชอบของแต่ละส่วนราชการ ให้สอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน

๒. แผนปฏิบัตินิติราชการประจำปี เพื่อเป็นการกำหนดแผนการปฏิบัตินิติราชการในแต่ละปีโดยแปลงมาจากแผนสี่ปีนั้นว่า ในปีหนึ่งมีภารกิจใดจำเป็นต้องกระทำ โดยมีเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงานอย่างไร ซึ่งแผนปฏิบัตินิติราชการประจำปีนี้จะเป็ นสิ่งที่กำหนดงบประมาณของส่วนราชการในปีนั้นด้วย เพราะเมื่อรัฐมนตรีเห็นชอบกับแผนปฏิบัตินิติราชการประจำปีของส่วนราชการใดแล้ว สำนักงบประมาณจะพิจารณาจัดสรรงบประมาณ เพื่อให้เพียงพอแก่การปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จ และการโอนงบประมาณจะทำได้เมื่อมีการปรับแผนตามที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้ คือ ภารกิจใดไม่อาจดำเนินการต่อไปได้หรือหมดความจำเป็นหรือไม่เป็นประโยชน์ หรือต้องเสียค่าใช้จ่ายเกินความจำเป็นหรือมีความจำเป็น

อย่างอื่น และในการปรับแผนนั้นจะต้องแก้ไขแผนการบริหารราชการแผ่นดินให้สอดคล้องกันด้วย ส่วนแผนปฏิบัติราชการใดที่รัฐมนตรีไม่อนุมัติจะจัดสรรงบประมาณให้ไม่ได้ และเมื่อสิ้นปีส่วนราชการต้องรายงานแสดงผลสัมฤทธิ์เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

จากแนวทางของบทบัญญัติดังกล่าว หน้าที่ของส่วนราชการที่จะต้องปฏิบัติในระยะต่อไป คือ เมื่อมีการประกาศแผนการบริหารราชการแผ่นดินขึ้นแล้ว ส่วนราชการจะต้องนำแผนนั้นมาพิจารณาว่า ส่วนราชการของตนจะต้องมีภารกิจใดทั้งที่เป็นงานประจำและงานที่ต้องจัดทำขึ้นใหม่ตามแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งจะต้องกระทำให้สอดคล้องและให้บรรลุผลตามแผนการบริหารราชการแผ่นดินนั้น แล้วส่วนราชการจะต้องจัดทำแผนปฏิบัติการ ๔ ปี เพื่อกำหนดทิศทางการปฏิบัติราชการของส่วนราชการดังกล่าวว่ามีภารกิจใดต้องดำเนินการหรือปรับปรุงในช่วงเวลาใดไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะเป็นแนวทางในการนำมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีที่จะกำหนดรายละเอียดวิธีการดำเนินงานโดยสัมพันธ์กับงบประมาณที่ต้องใช้

โดยที่แผนปฏิบัติการมีความสำคัญที่จะแสดงให้เห็นขอบเขตการปฏิบัติงานของส่วนราชการในรอบปี ฉะนั้น ภารกิจที่กำหนดขึ้นในแผนปฏิบัติการจึงต้องมีความแน่นอน เพื่อสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ในงานนั้นได้ ซึ่งจะสัมพันธ์กับข้อตกลงการปฏิบัติงานและการประเมินผลการปฏิบัติงานอยู่ด้วย การกำกับให้มีการปฏิบัติตามภารกิจในแผนปฏิบัติการจึงให้มีการบังคับด้วยวิธีการห้ามโอนงบประมาณรายจ่ายที่กำหนดไว้เพื่อดำเนินการในภารกิจใด เว้นแต่จะเข้าเงื่อนไขในเหตุต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘ และจะต้องเสนอคณะรัฐมนตรีปรับแผนเสียก่อน จึงจะมีการโอนงบประมาณได้ ทั้งนี้ โดยวิธีการที่

กำหนดให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการในลักษณะเช่นนี้ มีความมุ่งหมายให้การทำงานของส่วนราชการมีเป้าหมายที่เน้นผลสำเร็จได้แน่นอนในแต่ละปี และมีความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณที่มีแผนงาน

หลักการในข้อนี้มีขึ้น เพื่อรองรับการปรับปรุงระบบงบประมาณแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานด้วย ซึ่งขณะนี้กำลังดำเนินการปรับปรุงพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณโดยจะกำหนดให้ส่วนราชการต้องมีแผนระยะยาว แผนระยะปานกลางขึ้นไว้เพื่อการจัดสรรงบประมาณด้วย ฉะนั้น บทบัญญัติมาตรา ๑๗ จึงตราขึ้นเพื่อใช้บังคับกับกรณีที่ได้มีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณขึ้นใหม่และในกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณกำหนดให้มีแนวทางการจัดทำแผนขึ้นด้วย สำนักงบประมาณ และ ก.พ.ร. จะต้องร่วมกันกำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติราชการให้สามารถใช้ได้ โดยสอดคล้องกับการจัดทำงบประมาณ เพื่อให้แนวทางการจัดทำงบประมาณเป็นไปในแนวทางเดียวกันและลดภาระการปฏิบัติที่ซ้ำซ้อน

๕. ความต่อเนื่องในการปฏิบัติราชการ ในมาตรา ๑๙ ได้บัญญัติไว้ว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนายกรัฐมนตรี หัวหน้าส่วนราชการมีหน้าที่สรุปผลและให้ข้อมูลต่อนายกรัฐมนตรีคนใหม่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลการกำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน

หลักการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙ ซึ่งมีข้อความตามที่สรุปดังกล่าวข้างต้น มีความมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติราชการในช่วงระยะเวลาการเปลี่ยนแปลงนายกรัฐมนตรี ซึ่งตามรัฐธรรมนูญนายกรัฐมนตรีคนเดิมต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่านายกรัฐมนตรีคนใหม่เข้ารับหน้าที่ ในช่วงระหว่างเวลานั้น

นายกรัฐมนตรีคนใหม่จำเป็นต้องมีข้อมูลการปฏิบัติราชการที่ครบถ้วน เพื่อใช้ในการจัดทำนโยบายของรัฐบาลและแผนการบริหารราชการแผ่นดินต่อไป ฉะนั้น บทบัญญัติมาตรา ๑๙ นี้ จึงกำหนดเป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่จะต้องให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติราชการ

หมวด ๔

การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและ เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

.....

บทบัญญัติในส่วนนี้ เป็นการกำหนดวิธีการทำงานของส่วนราชการทั้งในกรณีที่เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและสามารถวัดความคุ้มค่าในการปฏิบัติแต่ละภารกิจ โดยกำหนดให้ส่วนราชการต้องปฏิบัติตามหลักการ ดังนี้

๑. หลักความโปร่งใส

การกำหนดให้ส่วนราชการต้องใช้หลักความโปร่งใสนั้น เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพในการบริหารงานที่สามารถเปิดเผยให้บุคคลทั่วไปตรวจสอบประสิทธิภาพในการทำงานได้ พระราชกฤษฎีกานี้จึงกำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในมาตรา ๒๐ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

ส่วนราชการต้องประกาศกำหนดเป้าหมาย และแผนการทำงาน ระยะเวลาแล้วเสร็จ และงบประมาณที่ต้องใช้เพื่อให้ข้าราชการและประชาชนทราบ ซึ่งจะทำให้การทำงานมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบแผนการทำงานได้

หลักความโปร่งใสนั้นเป็นการสร้างความรู้สึกที่ดีและเกิดการยอมรับผลการปฏิบัติราชการจากประชาชน ซึ่งในการดำเนินการของรัฐนั้นมุ่งประสงค์จะให้บริการแก่ประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนโดยทั่วถึง ส่วนราชการจึงควรที่จะสามารถเปิดเผยแนวทางการปฏิบัติราชการในทุกเรื่อง ให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ว่าการกิจของภาครัฐมีจำนวนเรื่องเท่าใดและจะดำเนินการในแต่ละเรื่องอย่างไร เว้นแต่เป็นเรื่องที่กระทบความมั่นคงที่จำเป็นต้องกระทำเพื่อคุ้มครองประชาชนส่วนใหญ่ของสังคม

แนวทางการดำเนินการของส่วนราชการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๒๐ ดังกล่าวข้างต้น ส่วนราชการจะต้องประกาศโดยเปิดเผยโดยวิธีการที่ส่วนราชการนั้นจะเห็นว่า ข้าราชการของตนและประชาชนได้รับทราบภารกิจที่จะดำเนินการในรอบปีซึ่งปรากฏตามแผนปฏิบัติราชการว่า มีภารกิจใดที่ส่วนราชการนี้จะต้องกระทำ วิธีการทำงานในภารกิจนั้น เป้าหมายที่แสดงให้เห็นความสำเร็จของภารกิจว่าจะเกิดประโยชน์ในเรื่องใด ระยะเวลาที่จะทำภารกิจเสร็จสิ้นและงบประมาณที่จะใช้ อันเป็นการแสดงความคุ้มค่าของการปฏิบัติตามภารกิจนั้น

๒. หลักความคุ้มค่า

หลักความคุ้มค่าเป็นการแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการบริหารราชการซึ่งสามารถวัดผลได้ และจะเป็นข้อมูลสำคัญในการนำมาใช้ปรับปรุงวิธีการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ต่อไป หลักการในเรื่องนี้จึงนำมาบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. ส่วนราชการต้องจัดทำบัญชีต้นทุนในงานบริการสาธารณะแต่ละประเภท และรายจ่ายต่อหน่วยของบริการสาธารณะ เพื่อการเปรียบเทียบความคุ้มค่าระหว่างปัจจัยนำเข้ากับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งหากรายจ่ายต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะของส่วนราชการใด สูงกว่ารายจ่ายต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะประเภทเดียวกันของส่วนราชการอื่น ส่วนราชการนั้นต้องจัดทำแผนการลดรายจ่ายต่อหน่วย เพื่อดำเนินการปรับปรุงการทำงานต่อไป ซึ่งรายละเอียดในการจัดทำบัญชีต้นทุนกรมบัญชีกลางจะเป็นผู้กำหนดขึ้น (มาตรา ๒๑)

๒. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะเป็นผู้ตรวจสอบความคุ้มค่าในการปฏิบัติการกิจแห่งรัฐ เพื่อรายงานต่อคณะรัฐมนตรีประเมินว่าภารกิจใดสมควรทำต่อไปหรือยุบเลิก โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่รัฐและประชาชนจะพึงได้รับจากภารกิจนั้น และในการประเมินความคุ้มค่าจะต้องคำนึงถึงประเภทและสภาพของแต่ละภารกิจ ความเป็นไปได้ประโยชน์ที่รัฐและประชาชนจะได้รับ โดยเทียบกับรายจ่ายของรัฐ ทั้งนี้ มิใช่คำนวณเป็นตัวเงินเท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงประโยชน์ได้เสียของสังคมด้วย (มาตรา ๒๒)

๓. การจัดซื้อจัดจ้างจะต้องกระทำโดยเปิดเผยและเที่ยงธรรม โดยจะต้องชี้แจงน้ำหนักถึงประโยชน์และผลเสียต่อสังคม ภาระต่อประชาชน คุณภาพ วัตถุประสงค์ที่จะใช้ ราคา และประโยชน์ระยะยาวของส่วนราชการ ซึ่งมีใช้ถือราคาค่ำสุดเป็นเกณฑ์อย่างเดียว แต่คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าในระยะยาวที่จะทำให้ต้นทุนการบริการสาธารณะต่ำลงได้ โดยจะต้องมีการปรับปรุงระเบียบว่าด้วยการพัสดุ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าว (มาตรา ๒๓)

ในการพิจารณาว่าการบริหารราชการหรือการดำเนินการใด ๆ จะมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น จำเป็นต้องมีการพิจารณาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้า(input) กับผลลัพธ์(outcome) ที่เกิดขึ้น โดยต้องมีข้อมูลพื้นฐานของผลงานที่เกิดขึ้นจริงของส่วนราชการแต่ละหน่วยมาเทียบกับเป้าหมายหรือประมาณการที่กำหนดไว้เทียบกับต้นทุนค่าใช้จ่าย ด้วยเหตุนี้ จึงต้องมีหลักเกณฑ์ในการจัดทำบัญชีต้นทุนในงานบริการสาธารณะขึ้นไว้ให้ชัดเจน โดยบัญชีต้นทุนต้องสามารถแสดงให้เห็นถึงต้นทุนตัวเงินและทรัพย์สินที่มีการนำไปใช้ในการปฏิบัติภารกิจโดยตรง และต้นทุนอื่นที่มีใช้ตัวเงินแต่แฝงอยู่ในการปฏิบัติงาน เช่น ค่าจ้างของเจ้าหน้าที่ซึ่งสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานแต่ละเรื่อง การที่มีข้อมูลที่ครบถ้วนที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่แท้จริง จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพการทำงานในภาพรวม และเป็นเครื่องวัดถึงความคุ้มค่าของผลงานที่เกิดขึ้นได้ เมื่อทราบถึงต้นทุนการบริการสาธารณะที่เกิดขึ้นแล้ว ย่อมนำมาสู่การกำหนดเป้าหมายเพื่อการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายของแต่ละส่วน

ราชการ และการคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อให้มีประสิทธิภาพขึ้น

การจัดทำบัญชีต้นทุนในงานบริการสาธารณะตามที่บัญญัติในมาตรา ๒๑ นี้ ส่วนราชการจะมีหน้าที่ต้องปฏิบัติเมื่อกรมบัญชีกลางได้วิเคราะห์และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อให้ส่วนราชการนำไปเป็นฐานในการคำนวณกับภารกิจของส่วนราชการนั้นแล้ว เมื่อมีหลักเกณฑ์เกิดขึ้นส่วนราชการต้องจัดทำรายการคำนวณรายจ่ายต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะของตน แจ้งให้สำนักงานงบประมาณ กรมบัญชีกลาง และ ก.พ.ร. ทราบ นอกจากนี้ รายจ่ายต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะยังสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการบริหารจัดการของแต่ละส่วนราชการ ฉะนั้น การเปรียบเทียบรายจ่ายต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะที่เป็นประเภทหรือมีคุณภาพหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกันระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อทราบว่าต้นทุนที่แท้จริงของงานควรจะเป็นเท่าใด และถ้าส่วนราชการใดมีรายจ่ายในงานเช่นเดียวกันนั้นสูงกว่าส่วนราชการอื่น ๆ ส่วนราชการนั้นมีหน้าที่ดำเนินการลดรายจ่ายลงโดยจัดทำเป็นแผนการลดรายจ่ายเพื่อให้สอดคล้องกับรายจ่ายมาตรฐาน

ในส่วนของการประเมินความคุ้มค่าตามที่กำหนดในมาตรา ๒๒ นั้น เป็นการวิเคราะห์การดำเนินการกิจของแต่ละส่วนราชการที่ได้ดำเนินการไปว่า ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการนั้น เทียบได้กับการใช้ทรัพยากรในอัตราที่สมดุลง่ายหรือไม่ ทั้งนี้ ในการประเมินนั้นต้องไม่คำนึงแต่เฉพาะประโยชน์หรือรายจ่ายที่คำนวณเป็นตัวเงินได้เท่านั้น แต่ต้องพิจารณาถึงประโยชน์ของสังคมที่ได้รับจากภารกิจนั้นและประโยชน์ด้านอื่นที่ไม่อาจคำนวณเป็นตัวเงินด้วย เพราะ

ภารกิจของภาครัฐนั้นมีใช้กระทำเพื่อแสวงหากำไร แต่เป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชน การวัดความคุ้มค่าในทางเศรษฐกิจด้านเดียวจะไม่ครอบคลุมถึงภารกิจภาครัฐทั้งหมด ซึ่งแม้ว่าบางเรื่องจะไม่เกิดความคุ้มค่าแต่เป็นหน้าที่ของรัฐเพื่อการรักษาความปกติสุขให้เกิดขึ้นในสังคม เช่นนี้ก็ยังเป็นภารกิจที่ต้องกระทำต่อไป การประเมินความคุ้มค่าจึงเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและการวางแผนการปฏิบัติงาน ถ้างานใดประโยชน์ได้รับมีเล็กน้อยหรือไม่ก็อาจพิจารณายกเลิกภารกิจนั้น หรือนำไปรวมกับภารกิจอื่นที่ได้ผลอย่างเดียวกัน หรืองานใดมีประโยชน์ควรจะดำเนินการต่อไปแต่การลงทุนมีมูลค่าสูงมาก อาจแสดงให้เห็นถึงความไม่คุ้มค่า และสมควรต้องปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมและยังรักษาประโยชน์ไว้อย่างเดิม

การดำเนินการในส่วนนี้กำหนดให้เป็นหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานงบประมาณที่จะรวบรวมข้อมูลจากส่วนราชการและทำการประเมินความคุ้มค่าเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณากำหนดแนวทางการจัดทำภารกิจของส่วนราชการต่อไป

สำหรับการจัดซื้อจัดจ้างตามที่กำหนดในมาตรา ๒๓ นั้น มุ่งหมายให้มีการเปลี่ยนแนวความคิดเดิมที่มุ่งจัดซื้อจัดจ้างโดยคำนึงเฉพาะราคาต่ำสุดเป็นสำคัญ ซึ่งที่ผ่านมาหลายครั้งเป็นปัญหาในการปฏิบัติราชการ เพราะการจัดซื้อจัดจ้างโดยใช้ราคาต่ำสุดอาจทำให้ได้ของที่มีคุณภาพต่ำ หรือใช้ประโยชน์ได้เพียงในช่วงเวลาหนึ่ง รวมตลอดถึงการละทิ้งงานเพราะปฏิบัติตามสัญญาไม่ได้ ซึ่งทำให้ต้องเริ่มดำเนินการใหม่อันเป็นการสูญเสียเวลาในช่วงนั้นไป ฉะนั้น หลักการใหม่จึงกำหนดให้การจัดซื้อจัดจ้างต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าเป็นหลัก โดย

ต้องพิจารณาถึงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีกระบวนการที่ง่ายและรวดเร็ว สามารถนำของที่จัดซื้อจัดจ้างมาให้บริการได้ ไม่เกิดภาระแก่ประชาชน ที่ต้องรอคอยการได้รับการบริการ และจะต้องคำนึงถึงคุณภาพและ ประโยชน์ระยะยาว รวมทั้งวัตถุประสงค์ที่จะนำสิ่งนั้นมาใช้ประโยชน์ ด้วย ซึ่งอาจจะเทียบได้กับการซื้อของมาตรฐานทั่วไปที่มีราคาถูกแต่ ต้องมีการซ่อมแซมบ่อยกับการซื้อของที่มีคุณภาพสูงกว่า แต่มีอายุ ใช้งานได้นานกว่าโดยไม่ต้องซ่อมแซม เช่นนี้การคำนวณความคุ้มค่า ของการใช้ทรัพยากรอย่างหลังอาจจะมีประสิทธิภาพสูงกว่า ก็ควรเลือก อย่างหลัง อย่างไรก็ตาม ความในมาตรา ๒๓ นั้นมีขึ้นเพื่อให้เป็น หลักการ และส่วนราชการที่มีหน้าที่กำกับดูแลและเบี่ยงว่าด้วยการจัดซื้อ จัดจ้างจะต้องมีหน้าที่ไปปรับปรุงระเบียบให้สอดคล้องหลักการนี้ เพื่อ ให้ส่วนราชการต่าง ๆ นำไปปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักความคุ้มค่านี้ ต่อไป

๓. หลักความชัดเจนในการปฏิบัติราชการ (หลักความ รับผิดชอบ)

หลักความรับผิดชอบมีขึ้นเพื่อให้การปฏิบัติราชการในระยะ ต่อไปมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงานที่เกิดขึ้นจากความล่าช้าหรือละเลย ไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสียหายในการบริหาร ราชการ และประชาชนได้รับความเดือดร้อน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น บ่อยครั้งในการปฏิบัติราชการที่ผ่านมา พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ จึงกำหนดหน้าที่ในการปฏิบัติราชการให้เกิดความรับผิดชอบขึ้นใน มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. ในการปฏิบัติราชการระหว่างส่วนราชการด้วยกัน ถ้าการปฏิบัติงานของส่วนราชการหนึ่งต้องได้รับความเห็นชอบ หรืออนุญาตจากอีกส่วนราชการหนึ่ง ส่วนราชการผู้เห็นชอบหรืออนุญาตต้องดำเนินการภายใน ๑๕ วัน เว้นแต่จะได้ประกาศกำหนดเวลาไว้ล่วงหน้าแล้วว่าต้องเกินกว่า ๑๕ วัน เพราะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมาย ถ้ามีการเห็นชอบหรืออนุมัติเกินเวลา ข้าราชการที่เกี่ยวข้องต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าความล่าช้ามิใช่เป็นความผิดของตน (มาตรา ๒๔)

๒. การวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาใด ๆ ส่วนราชการต้องเป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยโดยเร็ว และหลีกเลี่ยงการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณา ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดหลักที่ชัดเจนในการรับผิดชอบของส่วนราชการ และมีให้ใช้เวลานานในการพิจารณาในรูปแบบของคณะกรรมการ (มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง)

๓. ในกรณีที่เป็นการพิจารณาในรูปแบบคณะกรรมการให้มีผลผูกพันผู้แทนส่วนราชการแม้จะมีได้เข้าร่วมประชุม และจะต้องมีการบันทึกฝ่ายข้างน้อยไว้ด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดหลักที่ชัดเจนในความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนส่วนราชการในคณะกรรมการ อันจะก่อให้เกิดผลสรุปของงานที่แน่นอนไม่เปลี่ยนแปลงโดยส่วนราชการนั้นในภายหลัง (มาตรา ๒๕ วรรคสอง)

๔. การสั่งราชการต้องเป็นลายลักษณ์อักษร ถ้ามีการสั่งการด้วยวาจาต้องบันทึกคำสั่งนั้นไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการสั่งเพื่อปฏิบัติราชการที่ต้องมีหลักฐานยืนยันคำสั่งที่แน่นอน มีความรับผิดชอบทั้งผู้สั่งและผู้ปฏิบัติงาน (มาตรา ๒๖)

หลักปฏิบัติราชการที่กำหนดให้เกิดความชัดเจนของผู้รับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ นี้เป็นการแก้ไขสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่เสมอในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการทั่วไป ซึ่งมีผลทำให้เป็นอุปสรรคสำคัญของการปฏิบัติงานที่ล่าช้า ไม่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้ และเมื่อส่วนราชการหนึ่งเป็น

ผู้ก่อให้เกิดเหตุแห่งความล่าช้าดังกล่าว ย่อมมีผลกระทบการดำเนินงานของส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องไม่อาจดำเนินการต่อไปได้ด้วย จึงสมควรกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการที่เป็นปัญหาในด้านต่าง ๆ ไว้ให้ชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน

ในส่วนแรกตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔ เป็นการกำหนดหน้าที่ในระหว่างส่วนราชการด้วยกัน ซึ่งเป็นปกติในการปฏิบัติราชการที่การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการหนึ่งต้องได้รับความเห็นชอบหรือการอนุญาตตามอำนาจหน้าที่ของอีกส่วนราชการหนึ่งเสียก่อน จึงจะดำเนินการต่อไปได้ โดยที่การทำงานของส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้นมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน และผลลัพธ์ในท้ายที่สุดเป็นการให้บริการแก่ประชาชนหรือปฏิบัติตามนโยบายของรัฐ หากส่วนราชการที่มีอำนาจเห็นชอบหรืออนุญาตดำเนินการล่าช้าย่อมก่อให้เกิดผลเสียหายต่อรัฐในภาพรวมที่ทำให้การดำเนินกิจการต่าง ๆ ไม่อาจกระทำต่อไปได้ หลักการตามพระราชกฤษฎีกานี้จึงกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาให้ความเห็นชอบหรืออนุญาตที่ส่วนราชการหนึ่งจะต้องพิจารณาให้กับการดำเนินการของอีกส่วนราชการหนึ่งไว้ภายใน ๑๕ วัน โดยเริ่มนับตั้งแต่วันที่ส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่เห็นชอบหรืออนุญาตได้รับเรื่องที่ส่งมาจากส่วนราชการอื่น และนับเฉพาะวันทำการของส่วนราชการนั้น เพื่อที่ส่วนราชการที่จะต้องทำหน้าที่ดำเนินการต่อไปที่ส่งเรื่องมาให้พิจารณาจะได้ทราบผลและปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องรวดเร็ว และเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานจึงกำหนดเป็นบทบังคับว่า หากล่าช้าเกินกำหนดเวลาและมีความเสียหายเกิดขึ้น ข้าราชการผู้รับผิดชอบในการพิจารณาเรื่อง

นั้นต้องรับผิดชอบกับความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยถือว่าเป็นการประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเป็นการส่วนตัว และไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ และเป็นหน้าที่ของข้าราชการผู้นั้นจะต้องพิสูจน์เองว่า ความล่าช้ามิใช่เกิดจากความผิดของตน เช่น การได้รับเอกสารไม่ ครบถ้วนต้องทวงถามหลายครั้ง

แนวทางปฏิบัติในเรื่องนี้ส่วนราชการจึงควรวางระบบการ พิจารณาเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการในระหว่างส่วนราชการด้วย กันขึ้นไว้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการของตน สามารถพิจารณาได้ทันตามกำหนดเวลา อย่างไรก็ตาม การกำหนด เวลาในข้อนี้จะมีข้อยกเว้นกรณีที่ต้องมีการปฏิบัติตามขั้นตอนของ กฎหมาย ซึ่งไม่อาจดำเนินการได้ทันภายใน ๑๕ วัน กรณีเช่นนี้ ส่วน ราชการดังกล่าวต้องประกาศให้ทราบล่วงหน้าว่าการพิจารณาในเรื่องใด จำเป็นต้องใช้เวลานาน ๑๕ วัน โดยจะต้องใช้เวลาเป็นจำนวนเท่าใด เพื่อให้ส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องได้ทราบและวางแผนการปฏิบัติงาน ในส่วนที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการนั้นได้ โดยไม่เกิดความ เสียหาย

ข้อกำหนดในส่วนต่อมาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ เป็นการกำหนดเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ของส่วนราชการที่จะต้องวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาตามอำนาจหน้าที่ ของส่วนราชการนั้น ซึ่งกำหนดให้ส่วนราชการต้องพิจารณาโดยเร็ว โดยใช้อำนาจของตนเอง และหลีกเลี่ยงการดำเนินการในรูป คณะกรรมการ เพราะสภาพปัญหาการปฏิบัติราชการที่ล่าช้าประการ

หนึ่งเกิดจากการที่ส่วนราชการจะตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอยู่เสมอ ซึ่งการทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการนั้นมีข้อจำกัดในการดำเนินงานเพราะต้องกระทำในรูปองค์คณะ และต้องจัดให้มีการประชุมซึ่งไม่อาจทำได้โดยต่อเนื่อง รวมทั้งไม่มีผู้รับผิดชอบโดยเฉพาะ และส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ของส่วนราชการซึ่งเป็นฝ่ายเลขานุการจะได้เตรียมเรื่องจนมีข้อสรุปแล้ว หลายเรื่องจึงไม่จำเป็นต้องมีคณะกรรมการให้เกิดขึ้นตอนการทำงานที่ล่าช้าอีก แนวทางปฏิบัติในเรื่องนี้ส่วนราชการจึงควรจัดวางระบบและพัฒนาความรู้เจ้าหน้าที่ของตนให้สามารถพิจารณาตัดสินใจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาในความรับผิดชอบได้โดยตรง

สำหรับในกรณีใดที่จำเป็นต้องดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการนั้น การดำเนินการก็ควรให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการตั้งคณะกรรมการ เพราะการดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการเป็นการปฏิบัติงานโดยมุ่งหวังจะรับฟังความเห็นและหาข้อยุติในระหว่างผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ในคณะกรรมการนั้น และสามารถนำผลการพิจารณาของคณะกรรมการไปปฏิบัติได้โดยตรงและไม่มีข้อขัดแย้งจากหน่วยงานที่มีผู้แทนเข้าร่วมประชุมในคณะกรรมการอีก ฉะนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานในรูปแบบคณะกรรมการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความรวดเร็ว จึงกำหนดเป็นหลักการไว้ว่าเมื่อมีการตั้งคณะกรรมการแล้ว ผู้แทนส่วนราชการที่อยู่ในคณะกรรมการต้องมาร่วมประชุม การไม่มาร่วมประชุมจะถือเป็นเหตุโต้แย้งผลการประชุมในภายหลังไม่ได้ เพราะผลการประชุมนั้นจะผูกพันทุกส่วนราชการที่มีผู้แทนในคณะกรรมการ เพื่อมิให้มีการโต้แย้งในภายหลังอันเป็นเหตุให้ไม่อาจปฏิบัติราชการตามผลการประชุมต่อไปได้ แนวทางปฏิบัติของส่วนราชการในข้อนี้จึงควรพิจารณาแต่งตั้งผู้ที่สามารถรับผิดชอบแทน

ส่วนราชการได้และสามารถเข้าร่วมประชุมในคณะกรรมการที่มีการ
แต่งตั้งได้ตลอดเวลา หากไม่อาจเข้าร่วมประชุมต้องแสดงความเห็นไว้
ล่วงหน้าเป็นข้อพิจารณาของคณะกรรมการ

ในประการสุดท้ายของข้อกำหนดในเรื่องนี้ตามที่
บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ คือ การสั่งราชการต้องทำเป็นหนังสือ
เพื่อให้เกิดหลักฐานที่ชัดเจนในการปฏิบัติราชการและแสดงความรับผิดชอบ
ในผลการดำเนินการตามคำสั่งของตน มิให้เกิดปัญหาการปฏิบัติงาน
ที่ไม่มีผู้ยอมรับผิดชอบว่าเป็นผู้สั่งการ ซึ่งทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชา
ต้องรับผิดชอบทั้งที่ได้กระทำไปตามที่ได้รับคำสั่ง แต่ไม่มีหลักฐานยืนยัน
คำสั่งนั้น อย่างไรก็ตาม ในกรณีเร่งด่วนซึ่งมีอยู่เสมอในการปฏิบัติ
ราชการ อาจมีคำสั่งให้ปฏิบัติด้วยวาจาไปก่อนได้แต่จะต้องมีการบันทึก
การสั่งการเป็นหนังสือต่อไป และผู้รับคำสั่งเมื่อขณะปฏิบัติงานหรือ
ดำเนินการเสร็จแล้วต้องรายงานโดยอ้างอิงถึงคำสั่งด้วยวาจาว่าให้มี
การปฏิบัติอย่างไร ซึ่งหลักการในข้อนี้สอดคล้องกับหลักกฎหมายเรื่อง
การออกคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทาง
ปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ด้วย และบทบัญญัตินี้ใช้บังคับกับผู้ปฏิบัติ
หน้าที่ของรัฐทุกระดับตั้งแต่รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง อธิบดี หรือหัวหน้า
หน่วยงานอื่นใด

หมวด ๕

การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

.....

บทบัญญัติในส่วนนี้ได้กำหนดหน้าที่ให้ส่วนราชการปฏิบัติ เพื่อเป็นการลดระยะเวลาในการพิจารณา การสั่ง การอนุญาต การอนุมัติหรือการปฏิบัติราชการที่มีผลโดยตรงต่อประชาชนให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วขึ้น ดังต่อไปนี้

๑. การกระจายอำนาจการตัดสินใจ

การกระจายอำนาจการตัดสินใจเป็นวิธีการที่จะทำให้สามารถลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ให้งานแล้วเสร็จได้โดยเร็ว ประชาชนได้รับการบริการอย่างทันท่วงที ซึ่งช่วยลดความเสียหายที่ประชาชนต้องได้รับจากการรอคอยการให้บริการจากรัฐ นอกจากนี้ ยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถและความรับผิดชอบที่เท่าเทียมกันหรือลดหลั่นตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งจะเกิดความต่อเนื่องในการบริหารราชการอีกด้วย หลักการในข้อนี้ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๙ ซึ่งได้บัญญัติไว้โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ •

๑. ส่วนราชการต้องจัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่นใดลงไปสู่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการในเรื่องนั้นโดยตรงเพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ โดยมุ่งผลให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการบริการประชาชน (มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง)

๒. ส่วนราชการต้องจัดให้มีหลักเกณฑ์การควบคุม ติดตาม และกำกับดูแลการใช้อำนาจและความรับผิดชอบของผู้รับมอบอำนาจและผู้มอบอำนาจ เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบและเป็นกรอบการปฏิบัติหน้าที่ แต่ต้องไม่เพิ่มขั้นตอนหรือการกลั่นกรองงานเกินจำเป็น และให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือโทรคมนาคมตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดการลดขั้นตอนในการติดต่อราชการ เพิ่มประสิทธิภาพและประหยัดค่าใช้จ่าย และเมื่อมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจเป็นประการใดแล้วหรือมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือโทรคมนาคมเพื่อลดขั้นตอน ให้เผยแพร่ให้ประชาชนทราบด้วย (มาตรา ๒๗ วรรคสอง)

๓. ก.พ.ร. โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจะกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการหรือแนวทางในการกระจายอำนาจ ความรับผิดชอบ และการลดขั้นตอน เพื่อให้ส่วนราชการถือปฏิบัติได้ (มาตรา ๒๘)

๔. ส่วนราชการแต่ละแห่งที่ต้องปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนหรือติดต่อประสานงานระหว่างส่วนราชการด้วยกันต้องจัดทำแผนภูมิขั้นตอน และระยะเวลาการดำเนินการ รวมทั้งรายละเอียดอื่นโดยเปิดเผยเพื่อให้ประชาชนหรือผู้เกี่ยวข้องตรวจสอบได้ ซึ่งจะเป็นการลดขั้นตอนการติดต่อสอบถามหรือการทำความเข้าใจเรื่องสำหรับประชาชนที่จะมาขอรับบริการจากรัฐได้โดยสะดวกและรวดเร็ว (มาตรา ๒๙)

การดำเนินการของส่วนราชการตามหลักการในส่วนนี้
ต้อง พิจารณาควบคู่กับหลักเรื่องการมอบอำนาจตามระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๔๖ ด้วย

สภาพปัญหาของระบบราชการไทยที่ผ่านมาประการหนึ่ง
คือความล่าช้าในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีผลทำให้ไม่สามารถให้บริการแก่
ประชาชนตามความต้องการได้อย่างรวดเร็ว และเป็นที่มาของการ
วิพากษ์วิจารณ์การทำงานในภาคราชการว่าไม่โปร่งใส ประชาชน
มีความไม่ไว้วางใจและเกิดความเบื่อหน่ายในการทำงานของภาค
ราชการ สาเหตุที่ทำให้การบริหารงานราชการมีความล่าช้านั้นเกิดจาก
หลายสาเหตุไม่ว่าจะเป็นเรื่องทรัพยากรที่จำเป็นต้องนำมาใช้ในการ
บริหารงานไม่พอเพียง กฎและระเบียบที่จะต้องปฏิบัติในแต่ละเรื่องมี
เป็นจำนวนมาก รวมทั้งสาเหตุประการสำคัญคือ งานของภาคราชการ
มีขอบเขตกว้างขวางเกี่ยวข้องกับประชาชนทุกคนในประเทศ ทำให้
จำนวนเรื่องที่ข้าราชการจะต้องดำเนินงานจึงมีเป็นจำนวนมาก

การแก้ไขปัญหारेื่องการขาดแคลนทรัพยากรต้อง
แก้ปัญหาด้วยการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์และการร่วมมือบริหาร
งานแบบบูรณาการ ส่วนการแก้ไขปัญหारेื่องกฎระเบียบที่มีมากเกินไป
ต้องแก้ปัญหาด้วยการทบทวนกฎระเบียบตลอดระยะเวลาเพื่อปรับปรุง
ขั้นตอนการปฏิบัติให้เกิดความรวดเร็ว

สำหรับการแก้ไขปัญหาขอบเขตของงานราชการมีเป็น
จำนวนมากนั้น ต้องแก้ไขด้วยการกระจายอำนาจการตัดสินใจเพื่อ
มิให้ทุกเรื่องไปกระจุกตัวอยู่ที่ผู้บังคับบัญชาเพียงผู้เดียว ในพระราช
กฤษฎีกาจึงกำหนดหลักการสำคัญไว้ในมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง ว่า

ให้ทุกส่วนราชการต้องพิจารณาภารกิจของตนเอง และถ้าเห็นว่า
เรื่องใดที่ต้องมีการตัดสินใจเกี่ยวกับการสั่ง การอนุญาต การ
อนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการใด ๆ ซึ่งอยู่ใน
อำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาตำแหน่งใด ต้องพยายามจัดให้มี
การมอบอำนาจการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เหล่านั้นลงไปสู่
ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องนั้น
โดยตรง ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในที่นี้ หมายถึง ผู้บริหารระดับต้นหรือ
ระดับกลาง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บริหารเหล่านี้ซึ่งเข้าใจปัญหาเป็นอย่างดี
เพราะเป็นผู้ที่มีหน้าที่รับเรื่อง ตรวจสอบ และติดตามผลที่เกิดขึ้น
อยู่แล้วได้เป็นผู้แก้ไขปัญหาและตัดสินใจสั่งการในเรื่องนั้นโดยตรง ซึ่ง
นอกจากจะทำให้ลดขั้นตอนการทำงานไม่ต้องเสนอทุกเรื่องไปสู่
ผู้บริหารสูงสุด ทำให้งานรวดเร็วขึ้นแล้ว ยังเป็นการสะสมประสบการณ์
ให้ผู้นั้นเพื่อก้าวไปสู่ผู้บริหารระดับสูงที่มีคุณภาพและสามารถรับ
ผิดชอบงานระดับนโยบายได้เป็นอย่างดีต่อไปด้วย

ตัวอย่างเช่น การออกใบอนุญาตเพื่อประกอบกิจการบาง
อย่างซึ่งกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของอธิบดี กรณีเช่นนี้แม้จะเป็น
อำนาจตามกฎหมายแต่ก็มีใช้อำนาจเฉพาะตัว อธิบดีสามารถมอบ
อำนาจการออกใบอนุญาตดังกล่าวให้แก่รองอธิบดี ผู้อำนวยการกอง
หัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าได้
ตามมาตรา ๓๘ (๗) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
แผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ในเรื่องเช่นนี้ส่วนราชการต้องพิจารณาว่าการ
ออกใบอนุญาตในขอบเขตเพียงใดที่ต้องมีการมอบอำนาจการตัดสินใจ
ลงไปในระดับใด ซึ่งหากปรากฏว่าเรื่องนั้นผู้อำนวยการกองเป็นผู้รับผิดชอบ
ตรวจสอบความถูกต้องตามหลักเกณฑ์การอนุญาตมาแต่ต้น แทนที่จะ

ให้เป็นเพียงผู้เสนอความเห็นว่าการอนุญาตก็ควรมอบอำนาจให้เป็นผู้
ออกใบอนุญาตได้โดยตรง ซึ่งจะเป็นการลดขั้นตอนปกติในทางราชการ
ในชั้นรองอธิบดีและอธิบดี การดำเนินการเพื่อออกใบอนุญาตในเรื่องนี้
ก็จะใช้เวลาสั้นและได้รับการพิจารณาจากผู้เกี่ยวข้องโดยตรง

แนวทางในการดำเนินการกระจายอำนาจตัดสินใจนั้น มิใช่
เป็นเรื่องปล่อยให้ผู้ได้รับมอบอำนาจใช้ดุลพินิจเองตามใจชอบ เพราะ
ผลการสั่งการของทางราชการมีผลผูกพันรัฐและต้องเป็นคำสั่งที่ชอบ
ด้วยกฎหมาย บทบัญญัติมาตรา ๒๗ วรรคสอง จึงบัญญัติให้ส่วน
ราชการต้องกำหนดหลักเกณฑ์การใช้อำนาจเพื่อเป็นกรอบในการ
ปฏิบัติหน้าที่ที่ถูกต้องตามกฎหมายสำหรับให้ผู้รับมอบอำนาจนำไป
เป็นแนวทางปฏิบัติ และจะต้องมีหลักเกณฑ์การควบคุม ติดตามและ
กำกับดูแลเพื่อให้แน่ใจว่าผู้รับมอบอำนาจได้ใช้อำนาจโดยถูกต้องด้วย
เช่น ในการมอบอำนาจให้ออกใบอนุญาต ส่วนราชการจะต้องกำหนด
หลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตขึ้นไว้ โดยกำหนดหัวข้อรายละเอียดที่
ผู้รับมอบอำนาจจะต้องปฏิบัติในการพิจารณาอนุญาต รวมทั้งมีรูปแบบ
การรายงานผลการใช้อำนาจเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาติดตามการ
ปฏิบัติงานได้ อย่างไรก็ตาม แนวทางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะลด
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน หลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อควบคุมหรือกำกับ
ดูแลการใช้อำนาจจึงต้องระมัดระวังว่าจะเป็นการสร้างขั้นตอน
ขึ้นมาใหม่ ซึ่งจะส่งผลให้งานล่าช้าหรือยุ่งยากไปกว่าเดิม

โดยที่เทคโนโลยีปัจจุบัน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็น
เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ค้นข้อมูล และรับส่งข้อมูลได้รวดเร็วกว่า
ระบบเอกสาร บทบัญญัติมาตรา ๒๗ วรรคสาม จึงบัญญัติให้ส่วน

ราชการมีหน้าที่ที่จะต้องพัฒนาและนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้กับการปฏิบัติราชการ เพื่อมุ่งให้เกิดการลดขั้นตอนการเพิ่มประสิทธิภาพและการประหยัดค่าใช้จ่าย เช่น ในบางเรื่องอาจกำหนดให้ประชาชนจัดส่งข้อมูลผ่านเทคโนโลยีให้กับส่วนราชการได้ โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางมาส่งเอกสารด้วยตนเอง หรือหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการอนุญาต รวมทั้งแบบพิมพ์คำขอต่าง ๆ อาจพัฒนาให้มีข้อมูลอยู่ในคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนสามารถนำข้อมูลมากรอกข้อความและส่งกลับส่วนราชการนั้นได้

การกระจายอำนาจการตัดสินใจเป็นเรื่องที่แต่ละส่วนราชการจะต้องนำไปปรับปรุงงานภายในของส่วนราชการนั้นให้เหมาะสมกับการกิจที่รับผิดชอบ โดยจะเป็นส่วนหนึ่งของการวัดประสิทธิภาพในการบริหารงานของส่วนราชการนั้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก ก.พ.ร.เป็นหน่วยงานที่จะต้องดูแลการดำเนินการของส่วนราชการทุกแห่ง ซึ่งอาจมีแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกัน ฉะนั้น ในมาตรา ๒๘ จึงบัญญัติให้อำนาจ ก.พ.ร. ไว้ว่า หาก ก.พ.ร. เห็นสมควร อาจกำหนดหลักเกณฑ์การกระจายอำนาจเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติราชการต่อไปได้

การจัดให้มีแผนภูมิแสดงขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการ รวมทั้งรายละเอียดอื่น ๆ ที่ประชาชนหรือส่วนราชการที่จะมาติดต่อจำเป็นต้องรู้ตามบทบัญญัติมาตรา ๒๘ นั้น หมายถึง งานที่ส่วนราชการนั้นต้องปฏิบัติเกี่ยวข้องกับการบริการประชาชนหรือการติดต่อระหว่างส่วนราชการด้วยกันที่จำเป็นต้องใช้ผลการพิจารณาของส่วนราชการนั้น เช่น งานเกี่ยวกับการทะเบียน งานขออนุญาต งานขอความเห็นชอบ หรือการยื่นรายงานต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ แผนภูมิที่ส่วนราชการจะจัดทำ

ชั้นต้องแสดงให้เห็นว่า เมื่อมีผู้มาติดต่อเพื่อยื่นเรื่องราวในเรื่องใดจะต้องไปติดต่อใครและสถานที่ติดต่ออยู่ที่ใด เสร็จแล้วเรื่องที่ยื่นไว้จะมีการเสนอผ่านการพิจารณาโดยลำดับอย่างไรและใช้เวลาแต่ละขั้นตอนอย่างไรเรื่องจึงแล้วเสร็จ ประชาชนผู้มาติดต่อจะต้องเกี่ยวข้องกับขั้นตอนใดอย่างไรบ้าง แผนภูมินี้จะเป็นประโยชน์ทั้งในด้านประชาชนผู้ติดต่อได้ทราบขั้นตอนชัดเจน และเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบแต่ละส่วนราชการว่ามีการดำเนินการลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการได้เพียงใด และมีข้อแตกต่างระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ อย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลใช้วิเคราะห์การปรับปรุงการปฏิบัติราชการต่อไป

๒. การจัดตั้งศูนย์บริการร่วม

การกำหนดหลักการให้มีเรื่องการจัดตั้งศูนย์บริการร่วมไว้ในพระราชกฤษฎีกานี้มีความประสงค์ที่จะให้เกิดความสะดวกแก่ประชาชนให้ได้มากที่สุด ซึ่งผลของการจัดให้มีศูนย์บริการร่วมนี้จะทำให้ลดระยะเวลาของประชาชนในการมาติดต่อราชการโดยไม่ต้องเดินทางไปติดต่อส่วนราชการหลายแห่งเพื่อดำเนินการในเรื่องเดียวกัน และประชาชนสามารถติดต่อสอบถามงานที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของกระทรวง ณ ที่แห่งเดียวได้ในทุกเรื่อง สำหรับในภาคราชการก็จะสามารถลดกำลังคนและลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้เหลือเพียงที่แห่งเดียว แต่สามารถประสานการดำเนินการได้ทุกเรื่องในภารกิจของกระทรวง แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการตรากฎหมายในสมัยใหม่ ที่มีแนวความคิดว่ากฎหมายหรือกฎต่าง ๆ มีขึ้นเพื่อจัดระเบียบของสังคมมิให้มีการฝ่าฝืนซึ่งจะเกิดความเสียหายต่อสังคมส่วนรวม แต่ประชาชน

ผู้สุจริตและปฏิบัติตามกฎหมายและกฎต่าง ๆ จะต้องได้รับความคุ้มครองดูแลจากรัฐ รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนเหล่านั้น หลักการในข้อนี้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. ให้เป็นหน้าที่ของแต่ละกระทรวงโดยปลัดกระทรวงจะต้องจัดส่วนราชการภายในที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานกับประชาชนให้รวมเป็นศูนย์บริการร่วมแห่งเดียว ที่ประชาชนจะสามารถติดต่อสอบถาม ขอข้อมูล ขออนุญาตหรือขออนุมัติได้พร้อมกันทุกเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎอื่นใดสามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการร่วมเพียงแห่งเดียว (มาตรา ๓๐)

๒. กระทรวงต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่และแบบพิมพ์ที่จำเป็นในศูนย์บริการร่วม เพื่อให้เจ้าหน้าที่นั้นบริการประชาชนได้อย่างครบถ้วน โดยเจ้าหน้าที่นั้นจะต้องสามารถแจ้งรายละเอียด การปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎที่เกี่ยวข้อง รับเอกสารหลักฐานที่จำเป็น แจ้งให้ทราบระยะเวลาการดำเนินการ และเป็นผู้ติดต่อประสานกับส่วนราชการอื่น เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายหรือกฎในเรื่องนั้น ๆ (มาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง)

๓. ผลของการยื่นคำร้องหรือคำขอต่อศูนย์บริการร่วมให้ถือว่าได้ยื่นต่อส่วนราชการตามกฎหมายหรือกฎแล้ว และส่วนราชการนั้นมีหน้าที่ต้องนำคำร้องหรือคำขอไปพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป แต่ถ้าในการดำเนินการของศูนย์บริการร่วม หากมีปัญหาหรืออุปสรรคที่ไม่อาจดำเนินการได้ เพราะไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่มีกฎหมายหรือกฎระเบียบกำหนดไว้ให้ส่วนราชการแจ้งให้ ก.พ.ร. ทราบเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี

ให้มีการปรับปรุงกฎหมายหรือกฎระเบียบนั้นต่อไป (มาตรา ๓๑
วรรคสาม และวรรคสี่)

๔. แนวทางการจัดตั้งศูนย์บริการร่วมของกระทรวง
นี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอจัดให้ส่วนราชการ
รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการบริการประชาชนในเรื่องเดียวกันหรือต่อเนื่อง
กันมีการบริการในรูปแบบศูนย์บริการร่วมขึ้นในจังหวัดหรืออำเภอ แล้วแต่กรณี
ตามที่ตนต้องรับผิดชอบด้วย (มาตรา ๓๒)

การจัดตั้งศูนย์บริการร่วมเป็นการสร้างมาตรการเพื่อลด
ขั้นตอนในการติดต่อขอรับบริการจากรัฐ ซึ่งโดยปกติในสภาพกฎหมาย
ปัจจุบัน การดำเนินการสิ่งหนึ่งสิ่งใดของประชาชนจะต้องติดต่อขอรับ
อนุญาตหรือการดำเนินการอื่นใดจากหน่วยงานของรัฐหลายแห่งเพื่อ
กระทำการกิจการนั้น ซึ่งสร้างความลำบากและต้องเสียเวลาในการดำเนินการ
ของประชาชน ส่วนราชการจึงต้องให้ความสะดวกในการดำเนินการ
ของประชาชน โดยเริ่มแรกจัดให้แต่ละกระทรวงรวมงานที่เกี่ยวข้องกับ
การให้บริการประชาชนของกรมต่าง ๆ ในสังกัดของกระทรวงนั้นไว้ใน
ที่เดียวเป็นศูนย์บริการร่วม ซึ่งประชาชนจะมาติดต่อกับเจ้าหน้าที่นั้น
เพียงครั้งเดียวสามารถดำเนินการได้ทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานของ
กระทรวงนั้น และเจ้าหน้าที่จะดำเนินการติดต่อกับหน่วยงานเจ้าของ
เรื่องแต่ละแห่งเพื่อดำเนินการให้แล้วเสร็จในคราวเดียวกัน

แนวทางของศูนย์บริการร่วมนี้มีใช่เป็นการรวมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตหลาย ๆ เรื่อง หลาย ๆ หน่วยงานมานั่งรวมไว้ที่เดียวกัน แต่เป็นกรณีที่กระทรวงหนึ่งจัดให้มีเจ้าหน้าที่ของกระทรวงนั้นจำนวนหนึ่งเป็นผู้รับเรื่องทุกเรื่องที่อยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบของกระทรวงนั้น โดยจัดสถานที่ไว้ให้ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนที่จะมาติดต่อได้ทราบและติดต่อได้สะดวก เจ้าหน้าที่กลุ่มนี้จะมีแบบพิมพ์ทุกเรื่องในความรับผิดชอบของแต่ละกรมในกระทรวงนั้นไว้ และเป็นผู้ตรวจสอบคำขอแทนทุกกรม แล้วจะเป็นผู้ส่งเรื่องต่อไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาของแต่ละกรมในกระทรวงของตน รวมทั้งแจ้งผลการพิจารณาให้ประชาชนผู้ติดต่อได้ทราบ ซึ่งการดำเนินการตามแนวทางนี้ให้เกิดผลสำเร็จต้องได้รับความร่วมมือจากทุกกรมในกระทรวงที่ต้องจัดรูปแบบการปฏิบัติราชการให้เกิดการประสานงาน โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่ศูนย์บริการร่วมที่กระทรวงจัดตั้งขึ้น

การดำเนินการจัดตั้งศูนย์บริการร่วมตามพระราชกฤษฎีกานี้มุ่งประสงค์จะให้เป็นที่เจ้าหน้าที่ของแต่ละกระทรวงจัดให้มีขึ้นสำหรับงานของส่วนราชการต่าง ๆ ในกระทรวงนั้นเป็นหลัก ส่วนเมื่อภายในกระทรวงสามารถจัดตั้งศูนย์บริการร่วมของกระทรวงที่ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว กระทรวงต่าง ๆ อาจร่วมมือให้เกิดการประสานการปฏิบัติราชการระหว่างศูนย์บริการร่วมของแต่ละกระทรวงขึ้นได้ ในงานที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันในอนาคต

สำหรับในจังหวัดและอำเภอ นั้น มีการจัดตั้งส่วนราชการต่าง ๆ ไปประจำอยู่เพื่อรับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและกฎต่าง ๆ ของกรมและกระทรวงเป็นจำนวนมาก ถ้าหากส่วนราชการเหล่านั้นยังคงแยกกันปฏิบัติงาน ย่อมจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่

ประชาชนในการติดต่อหลายส่วนราชการเช่นกัน ฉะนั้น เพื่อเป็นการลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการให้สามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารราชการแบบผู้ว่าราชการจังหวัดบูรณาการ จึงให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอจัดตั้งศูนย์บริการร่วมขึ้นในจังหวัดหรืออำเภอของตน โดยรวมงานที่จำเป็นต้องมีการติดต่อให้บริการแก่ประชาชนของทุกส่วนราชการไว้ในสถานที่แห่งเดียว และมีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำเพื่อรับคำร้องหรือคำขอ ก่อนที่จะประสานงานกับส่วนราชการต่าง ๆ พิจารณาตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ในลักษณะของศูนย์บริการร่วมที่จัดขึ้นในกระทรวง

การดำเนินการโดยรวมแบบพิมพ์และรับคำขอ ตลอดจนติดต่อประสานงานกับส่วนราชการต่าง ๆ แทนประชาชนผู้มาติดต่อนั้น โดยปกติเป็นการให้บริการในงานที่มีได้ใช้อำนาจหน้าที่วินิจฉัยสั่งการ จดทะเบียนหรืออนุญาต ซึ่งยังคงเป็นอำนาจของส่วนราชการแต่ละแห่งตามกฎหมาย การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ในศูนย์บริการร่วม จึงสามารถดำเนินการได้โดยไม่มีข้อขัดแย้งตามกฎหมายหรือกฎต่าง ๆ หากจะมีอยู่บ้างก็สามารถแก้ไขด้วยการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่หรือมอบอำนาจ อย่างไรก็ตาม หากกฎหมายหรือกฎใดมีการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการเกี่ยวกับการยื่นคำขอ หรือการพิจารณาไว้ โดยเฉพาะซึ่งทำให้ขัดแย้งกับการปฏิบัติงานในลักษณะศูนย์บริการร่วม ส่วนราชการนั้น ๆ มีหน้าที่ต้องแจ้ง ก.พ.ร. ทราบ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีให้มีการปรับปรุงกฎหมาย หรือกฎ หรือแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยประการใดที่จะทำให้การจัดตั้งศูนย์บริการร่วมสามารถกระทำได้ตาม บทบัญญัติของพระราชกฤษฎีกานี้

รูปแบบของการจัดให้มีศูนย์บริการร่วมของกระทรวง
จังหวัด หรืออำเภอ พระราชกฤษฎีกานี้มีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ซึ่ง
เป็นดุลพินิจที่ส่วนราชการดังกล่าวสามารถจัดขึ้นตามที่เห็นเหมาะสม
แต่ต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะที่กำหนดรายละเอียดไว้ในพระราช
กฤษฎีกานี้

หมวด ๖

การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ

.....

บทบัญญัติในหมวดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการ
มีหน้าที่ตรวจสอบภายในของส่วนราชการตนเอง เพื่อการปรับปรุง
ภารกิจให้เป็นไปโดยเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคม
หรือสอดคล้องกับการปฏิบัติงานตามนโยบายหรือแผนการปฏิบัติ
ราชการ ดังต่อไปนี้

๑. การทบทวนภารกิจ

การปรับปรุงส่วนราชการจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการทบทวน
ภารกิจอยู่เสมอว่า มีความจำเป็นต้องมีส่วนราชการเพื่อปฏิบัติภารกิจ
นั้นต่อไป หรือควรจะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการ
พัฒนาประเทศและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร หลักการให้มีการ
ทบทวนภารกิจจึงเป็นหลักสำคัญในการปฏิรูประบบราชการให้ทันสมัย
อยู่เสมอ หลักการในพระราชกฤษฎีกานี้ได้กำหนดให้มีการทบทวนโดย

ส่วนราชการนั้นเอง หรือโดย ก.พ.ร. ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓ และ มาตรา ๓๔ ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. ส่วนราชการจะต้องทบทวนภารกิจตามระยะเวลาที่ ก.พ.ร. กำหนด เพื่อตรวจสอบว่าภารกิจใดมีความจำเป็นต้องดำเนินการต่อไปหรือไม่ โดยคำนึงถึงแผนการบริหารราชการแผ่นดิน นโยบายของรัฐ เงินงบประมาณของประเทศ ความคุ้มค่าของภารกิจ ซึ่งหากเห็นควรเปลี่ยนแปลงต้องเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อปรับปรุงอำนาจหน้าที่ โครงสร้างและอัตรากำลังให้สอดคล้องกับภารกิจที่จะยกเลิก ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงนั้น (มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง)

๒. ในกรณีที่ ก.พ.ร. ได้ทำการวิเคราะห์ความจำเป็นของภารกิจของส่วนราชการใดแล้ว อาจเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาเปลี่ยนแปลง ยกเลิก หรือเพิ่มเติม ถ้าคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการนั้น ดำเนินการปรับปรุงภารกิจ อำนาจหน้าที่ โครงสร้างและอัตรากำลังของส่วนราชการนั้นให้สอดคล้องกัน (มาตรา ๓๓ วรรคสาม)

๓. เมื่อมีการยุบเลิก โอน หรือรวมส่วนราชการเพราะเหตุปรับปรุงภารกิจแล้ว มีผลเป็นการห้ามจัดตั้งส่วนราชการที่มีภารกิจหรืออำนาจหน้าที่ในลักษณะเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันขึ้นอีก เว้นแต่มีการเปลี่ยนแปลงแผนการบริหารราชการแผ่นดิน หรือเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศหรือรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน ซึ่งมีผลกระทบให้มีความจำเป็นต้องจัดตั้งส่วนราชการในลักษณะดังกล่าวขึ้นอีก ก็ให้สามารถกระทำได้ เมื่อได้รับความเห็นชอบจาก ก.พ.ร. แล้ว (มาตรา ๓๔)

โดยที่สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การดำเนินการของภาครัฐจำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานสนองต่อความต้องการของประชาชนและประโยชน์ของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดเวลา การกิจบางภารกิจอาจมีความจำเป็นต้องปฏิบัติในช่วงเวลาหนึ่ง โดยในการปฏิบัติภารกิจนั้น ต้องมีการจัดตั้งส่วนราชการขึ้นรองรับ มีการกำหนดบุคลากรตามลำดับชั้นเพื่อปฏิบัติภารกิจนั้น มีการกำหนดงบประมาณและทรัพยากรเพื่อใช้ในการกิจดังกล่าว แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปภารกิจนั้นอาจไม่จำเป็นอีก หรือลดความจำเป็นลงหรือซ้ำซ้อนกับภารกิจอื่น ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา แม้จะมีเหตุการณ์เช่นนั้น ส่วนราชการก็ได้ทบทวนโครงสร้างส่วนราชการที่กำหนดขึ้นว่าควรยุบหรือปรับเปลี่ยนไปอย่างไร แต่ในขณะเดียวกันได้สร้างส่วนราชการใหม่ขึ้นสำหรับภารกิจใหม่ ๆ ทำให้ส่วนราชการมีขนาดใหญ่ การปฏิบัติหลายภารกิจไม่มีความคุ้มค่า ซึ่งเป็นที่มาของการปรับปรุงส่วนราชการทั้งหมดตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ฉะนั้น เพื่อมิให้เกิดเหตุที่เคยเป็นมาในอดีตขึ้นอีก ในมาตรา ๓๓ แห่งพระราชกฤษฎีกานี้จึงกำหนดให้เป็นหน้าที่ของทุกส่วนราชการจะต้องตรวจสอบภารกิจทุกเรื่องในความรับผิดชอบว่า ภารกิจใดยังมีความจำเป็นต้องปฏิบัติจริงหรือไม่ เมื่อเทียบกับการประเมินความคุ้มค่าที่ได้รับ ถ้าไม่จำเป็นก็ควรยกเลิกภารกิจนั้นเสียหรือหากปรับปรุงภารกิจเพื่อให้มีประสิทธิภาพขึ้นหรือนำภารกิจนั้นไปรวมกับภารกิจอื่นได้โดยจะเกิดการประหยัดและความคุ้มค่าโดยผลงานเป็นเช่นเดิม ส่วนราชการก็ต้องปรับปรุงภารกิจนั้น และผลของการปรับปรุงภารกิจดังกล่าว ส่วนราชการต้องปรับปรุงโครงสร้างและ

อำนาจหน้าที่ให้สอดคล้องกันด้วย เพื่อนำบุคลากรและทรัพยากรที่มีอยู่ไปใช้ประโยชน์ด้านอื่นของทางราชการให้เกิดความคุ้มค่าที่สุด

โดยปกติการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการใด ส่วนราชการนั้นมีหน้าที่ต้องดำเนินการเองเพราะเป็นผู้ทราบถึงขอบเขตความรับผิดชอบของตน แต่เนื่องจาก ก.พ.ร. เป็นหน่วยงานกลางที่ดูแลภารกิจและโครงสร้างของส่วนราชการในภาพรวม ในมาตรา ๓๓ วรรคสี่ จึงกำหนดให้ ก.พ.ร. มีหน้าที่วิเคราะห์เสนอคณะรัฐมนตรีว่าส่วนราชการควรปรับปรุงภารกิจอย่างไรและจัดโครงสร้างที่เหมาะสมอย่างใดด้วย หากปรากฏว่าการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการใดไม่มีการดำเนินการหรือดำเนินการไม่เหมาะสมกับภาพรวมของการปฏิบัติงานภาครัฐ

การปรับปรุงภารกิจนั้นมีผลเป็นการปรับโครงสร้างของส่วนราชการ เพื่อให้เหมาะสมกับงานในภาระหน้าที่ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย ฉะนั้น โดยหลักการเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงส่วนราชการไปตามภารกิจแล้ว มาตรา ๓๔ จึงบัญญัติห้ามมิให้มีการตั้งส่วนราชการในลักษณะที่ปฏิบัติภารกิจเดิมขึ้นอีก เพื่อมิให้มีการเพิ่มส่วนราชการที่มีผลกระทบต่อจำนวนบุคลากรและงบประมาณ โดยไม่เกิดความคุ้มค่าในภารกิจของรัฐ ซึ่งหมายถึงว่า หากมีการขอจัดตั้งส่วนราชการในลักษณะดังกล่าวจะไม่ได้รับการพิจารณาจาก ก.พ.ร. และคณะรัฐมนตรี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ ดังกล่าวข้างต้น จึงจะได้รับการพิจารณาเหตุผลและความจำเป็นในการจัดตั้งส่วนราชการนั้น

ประโยชน์ของการทบทวนภารกิจตามระยะเวลาอยู่เสมอ จะทำให้ส่วนราชการสามารถปรับกระบวนการทำงานภายในของส่วนราชการนั้น โดยสามารถจัดโครงสร้างและวางกำลังคนให้เหมาะสมกับ

ภารกิจที่ต้องมีการพัฒนาแตกต่างไปจากเดิมอยู่เสมอ และจะต้อง ทบทวนให้มีการบริหารงานในลักษณะบูรณาการให้มากที่สุด มิใช่ พยายามรักษาส่วนราชการเดิมและสร้างส่วนราชการใหม่เพิ่มขึ้น ซึ่ง อาจได้รับการประเมินผลการปฏิบัติงานว่าขาดประสิทธิภาพในการ บริหารงานให้เกิดความคุ้มค่า ถ้าการเพิ่มส่วนราชการนั้นมีลักษณะ ไม่จำเป็นเพราะแท้ที่จริงสามารถยุบรวมภารกิจที่มีอยู่ให้เกิด ประสิทธิภาพได้

๒. การทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ

การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้เหมาะสมกับสภาพ สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เพิ่มขึ้น จะกระทำสำเร็จได้เมื่อมีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือ ระเบียบต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่กำหนดให้ส่วนราชการต่าง ๆ มีอำนาจ หน้าที่ปฏิบัติภารกิจนั้นเพื่อให้มีความเหมาะสมอยู่เสมอ หลักการใน เรื่องดังกล่าวพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ได้นำไปบัญญัติไว้ในมาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๖ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. ส่วนราชการมีหน้าที่สำรวจและทบทวนเพื่อยกเลิก ปรับปรุง หรือจัดให้มีขึ้นใหม่สำหรับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ที่อยู่ในความ รับผิดชอบ เพื่อให้ทันสมัยอยู่เสมอ เหมาะสมกับสภาพการณ์ สอดคล้องกับ ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้โดยมุ่งให้ เกิดผลในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้เกิดความรวดเร็ว และเพื่อให้ สดภาระของประชาชน โดยต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วย (มาตรา ๓๕)

๒. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีหน้าที่ตรวจสอบกฎหมาย กฎ ระเบียบ ฯลฯ ของทุกส่วนราชการ ที่ไม่เหมาะสมแก่กาลสมัยหรือไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ เป็นอุปสรรคต่อการประกอบกิจการหรือการดำรงชีวิตของประชาชน หรือเป็นภาระหรือความยุ่งยากแก่ประชาชนเกินสมควร เพื่อเสนอให้มีการแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิก ซึ่งโดยปกติส่วนราชการจะต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงต่อไป แต่ถ้าส่วนราชการนั้นไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอ จะต้องเสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรีวินิจฉัยต่อไป (มาตรา ๓๖)

การปฏิบัติงานภาครัฐนั้นจำเป็นต้องมีกฎหมาย กฎ หรือ ระเบียบเป็นกลไกให้เกิดอำนาจหน้าที่แก่ส่วนราชการที่จะนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติต่อไป แต่กฎหมาย กฎ หรือระเบียบที่มีการกำหนดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่งนั้น เกิดขึ้นเพราะมีสภาพปัญหาที่สมควรต้องแก้ไขโดยอาศัยเนื้อหาสาระของบทบัญญัติตามกฎหมาย กฎ หรือระเบียบที่มีหลักการเช่นนั้น รวมทั้งขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของประชาชนโดยทั่วไปที่จะถูกบังคับโดยกฎหมาย ดังกล่าว และสภาพความพร้อมของภาครัฐในการบริหารกฎหมายให้เป็นผลขึ้น แต่เมื่อระยะเวลาเปลี่ยนแปลงไปสภาพสังคมพัฒนาขึ้น ความต้องการของประชาชนแตกต่างจากเดิม ภาคราชการก็จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวความคิดและวิธีการปฏิบัติราชการในอันที่จะสนองตอบประโยชน์ของประชาชนให้ได้มากที่สุด ฉะนั้น กฎหมาย กฎ หรือ ระเบียบต่าง ๆ ซึ่งตราขึ้นเพื่อใช้กับสถานการณ์หนึ่ง ย่อมต้องมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอ ซึ่งในสภาพปัจจุบันจะพบว่ากฎหมายที่มีอายุเกินกว่า ๕๐ ปี ยังคงใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันเป็นจำนวนหลายร้อยฉบับ และเมื่อกฎหมายเหล่านี้ยังใช้อยู่ กฎ

ระเบียบต่าง ๆ ที่ออกตามกฎหมายเหล่านั้นย่อมมีอีกเป็นจำนวนมาก กฎหมายหรือกฎเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการทบทวนว่ายังมีความจำเป็นหรือเหมาะสม หรือควรปรับปรุงอย่างไรจึงจะตอบสนองความต้องการของประชาชน และโดยปกติเมื่อกฎหมาย กฎหรือระเบียบเหล่านั้นมีส่วนราชการใดส่วนราชการหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบดูแลการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ หรือระเบียบนั้นอยู่แล้ว ส่วนราชการดังกล่าวจึงต้องมีหน้าที่ทบทวนเนื้อหาของกฎหมาย กฎหรือระเบียบให้ทันสมัยตลอดเวลาและเสนอแก้ไขหรือยกเลิก โดยมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อมิให้สร้างภาระความเดือดร้อนให้เกิดแก่ประชาชนเกินสมควร ประกอบการพิจารณาทบทวนกฎหมายหรือกฎนั้นด้วย

นอกจากนี้ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นหน่วยงานกลางที่ดูแลกฎหมายของประเทศ จึงมีหน้าที่ตรวจสอบในภาพรวมของกฎหมาย กฎ ระเบียบที่ใช้บังคับอยู่ทุกฉบับ ถ้าเห็นว่าล้าสมัยหรือเป็นภาระแก่ประชาชนหรือไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศ จะต้องแจ้งให้ส่วนราชการเจ้าของเรื่องดำเนินการแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป แต่โดยที่ส่วนราชการเจ้าของเรื่องมีภาระหน้าที่ดูแลรับผิดชอบปฏิบัติการกิจต่าง ๆ ตามกฎหมายหรือกฎดังกล่าว ซึ่งอาจมีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความจำเป็นที่แตกต่างไป ในมาตรา ๓๖ จึงให้ส่วนราชการสามารถเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอรับการวินิจฉัยในด้านนโยบายต่อไปได้

ส่วนราชการที่มีภารกิจในการให้บริการประชาชน หรือติดต่อประสานงานระหว่างส่วนราชการด้วยกัน ต้องกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จของงาน และประกาศให้ประชาชนและข้าราชการได้รับทราบ และเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาต้องตรวจสอบให้ข้าราชการของตนมีการปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามระยะเวลาด้วย

ในกรณีที่ ก.พ.ร. เห็นว่า ส่วนราชการใดไม่กำหนดระยะเวลาหรือกำหนดเวลาที่ล่าช้าเกินสมควร ก.พ.ร. จะกำหนดเวลาแล้วเสร็จ เพื่อให้ส่วนราชการนั้นต้องปฏิบัติก็ได้ (มาตรา ๓๗)

ในการปฏิบัติงานเพื่อให้บริการแก่ประชาชนนั้น ส่วนราชการจำเป็นต้องกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนในการดำเนินการในเรื่องที่ประชาชนติดต่อให้ส่วนราชการพิจารณาดำเนินการให้ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบว่าในเรื่องนั้นจะต้องใช้เวลากี่วันจึงจะแล้วเสร็จ ซึ่งในปัจจุบันมีหลายส่วนราชการได้ดำเนินการกำหนดเวลาดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อยู่แล้ว ในพระราชกฤษฎีกานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะยืนยันแนวทางปฏิบัติดังกล่าวว่า เป็นหน้าที่ของส่วนราชการจะต้องกำหนดระยะเวลาขึ้นในทุกงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชน และต้องประกาศให้ทราบโดยทั่วไปด้วย อย่างไรก็ตาม การกำหนดเวลานั้นต้องคำนึงถึงการลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการด้วยว่างานอย่างใดที่สามารถรวมพิจารณาในขั้นตอนเดียวกันได้ การกำหนดระยะเวลาก็ต้องลดระยะเวลาในส่วนดังกล่าวลงด้วย และเพื่อให้เกิดผลบังคับที่เป็นผลขึ้นจึงกำหนดให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ต้องดูแลให้มีการปฏิบัติงานตรงตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ด้วย

โดยปกติส่วนราชการต่าง ๆ จะเป็นผู้กำหนดเวลาแล้วเสร็จ ในงานที่ส่วนราชการนั้นรับผิดชอบ แต่ ก.พ.ร. มีหน้าที่สำรวจและวิเคราะห์ระยะเวลาแล้วเสร็จในภาพรวมของการปฏิบัติราชการ จึงอาจเป็นผู้กำหนดระยะเวลาเพื่อให้ส่วนราชการปฏิบัติได้ การกำหนดเวลาดังกล่าวอาจใช้วิธีเปรียบเทียบกับส่วนราชการอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ซึ่งการใช้ระยะเวลาควรไม่แตกต่างกัน

หลักการในข้อนี้นำมาใช้กับกรณีการดำเนินงานของส่วนราชการหนึ่งจำเป็นต้องรอผลการพิจารณาของอีกส่วนราชการหนึ่งด้วย ซึ่งจะต้องมีการกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จไว้ด้วยเช่นกัน เพื่อมิให้กระทบความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของส่วนราชการที่จำเป็นต้องรอผลจากการพิจารณาของอีกส่วนราชการหนึ่งนั้น

๒. การจัดระบบสารสนเทศ

การจัดระบบสารสนเทศ คือ การส่งเสริมให้ส่วนราชการ พัฒนาการให้บริการประชาชนโดยใช้ระบบเครือข่ายสารสนเทศให้ได้มากที่สุด โดยมุ่งหมายที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่จะได้รับการบริการที่รวดเร็ว โดยในพระราชกฤษฎีกานี้ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐ ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. ส่วนราชการต้องจัดให้มีระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เพื่อการติดต่อสอบถามหรือใช้บริการของส่วนราชการนั้นได้ และระบบเครือข่ายสารสนเทศของแต่ละส่วนราชการต้องอยู่ในระบบเดียวกับที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจัดให้มีขึ้นด้วย (มาตรา ๓๙)

๒. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีหน้าที่ต้องจัดให้มีระบบเครือข่ายสารสนเทศกลาง เพื่อให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างส่วนราชการ และจะต้องช่วยเหลือส่วนราชการอื่นในการจัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถอำนวยความสะดวกและความรวดเร็วแก่ประชาชนในการติดต่อส่วนราชการได้ทุกแห่ง (มาตรา ๔๐)

ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือที่นำมาช่วยในการปฏิบัติราชการได้อย่างรวดเร็ว และเนื่องจากในสภาพปัจจุบันการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์มีใช้กันอย่างแพร่หลาย ส่วนราชการจึงต้องจัดให้มีระบบที่สามารถให้บริการด้านข้อมูลที่เป็นผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ได้โดยทั่วถึง และโดยที่ข้อมูลของแต่ละส่วนราชการเป็นข้อมูลของภาครัฐที่สมควรจะสามารถใช้เชื่อมโยงเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้โดยง่าย การปล่อยให้แต่ละส่วนราชการดำเนินการจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของตนขึ้นใช้เอง โดยขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละส่วนราชการจะทำให้มีปัญหาในการเชื่อมโยงข้อมูลของภาครัฐและเกิดความสิ้นเปลืองสูง รวมทั้งประชาชนไม่สะดวกแก่การขอรับบริการในระบบเดียวกันได้ จึงควรให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจัดให้มีระบบเครือข่ายสารสนเทศกลาง เพื่อให้ส่วนราชการนำไปใช้เป็นแนวทางเดียวกันและสามารถเชื่อมโยงข้อมูลกันได้โดยง่าย ซึ่งอาจพัฒนาต่อไปโดยให้ประชาชนสามารถสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเดียวได้ทั้งหมด

หน้าที่ในการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติในเรื่องนี้ จึงมี ๒ ส่วน คือ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะรับผิดชอบในการจัดทำระบบกลางและช่วยเหลือส่วนราชการต่าง ๆ ในการจัดทำระบบสารสนเทศให้สอดคล้องกัน และส่วนราชการมีหน้าที่จัดให้มีระบบสารสนเทศตามภารกิจของตนเพื่อให้บริการแก่ประชาชน โดยระบบนั้นต้องสามารถเชื่อมโยงกับระบบกลางที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจัดให้มีขึ้น

๓. การรับฟังข้อร้องเรียน

การรับฟังข้อร้องเรียน หมายถึง กระบวนการที่ส่วนราชการจัดให้มีขึ้นเพื่อรับฟังปัญหาจากการให้บริการของส่วนราชการนั้น เพื่อนำมาเป็นข้อมูลใช้ปรับปรุงการปฏิบัติราชการที่จะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน หรือเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจในเหตุผลและความจำเป็นของการปฏิบัติการกิจการภาครัฐว่าจะเกิดประโยชน์อย่างไร อันจะเกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับประชาชนหรือในระหว่างส่วนราชการด้วยกันต่อไป หลักการในข้อนี้ได้กำหนดรายละเอียดเป็นแนวทางปฏิบัติไว้ในมาตรา ๓๘ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. ส่วนราชการต้องจัดให้มีระบบการตอบคำถามเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของส่วนราชการให้ประชาชนได้ทราบ โดยต้องมีระยะเวลาในการตอบให้ชัดเจน (มาตรา ๓๘)

๒. ในกรณีที่ส่วนราชการได้รับคำร้องเรียน ข้อเสนอแนะ หรือความคิดเห็นจากประชาชนในการชี้แจงปัญหาอุปสรรค ความยุ่งยาก หรือปัญหาในวิธีปฏิบัติราชการ ส่วนราชการจะต้องนำมาพิจารณาดำเนินการให้ลุล่วงไปและแจ้งผลให้ผู้แจ้งทราบด้วย (มาตรา ๔๑)

๓. ส่วนราชการที่มีหน้าที่ออกกฎเพื่อบังคับส่วนราชการอื่นให้ปฏิบัติตาม มีหน้าที่ต้องตรวจสอบว่ากฎนั้นเป็นอุปสรรคหรือเกิดความยุ่งยาก ข้ำซ้อน หรือล่าช้าหรือไม่ เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสม และถ้าได้รับการร้องเรียนจากส่วนราชการหรือข้าราชการ ให้ส่วนราชการที่ออกกฎพิจารณาโดยทันทีและแจ้งผลให้ทราบ ในการนี้อาจมีการร้องเรียนต่อ ก.พ.ร. เพื่อพิจารณาและแจ้งให้ส่วนราชการแก้ไขได้ (มาตรา ๔๒)

การรับคำถามและตอบคำถามแก่ประชาชนเป็นกระบวนการหนึ่งของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นว่าการปฏิบัติราชการนั้นเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตามที่มุ่งหวังจริงหรือไม่ หรือมีสภาพปัญหาที่เกิดจากการได้รับการบริการจากส่วนราชการนั้นอย่างไร และส่วนราชการจะต้องนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงงานต่อไป โดยในหลักการของพระราชกฤษฎีกานี้มุ่งหวังให้ส่วนราชการจัดให้มีระบบการรับแจ้งเรื่องจากประชาชน โดยให้มีการตอบคำถามทุกคำถามในปัญหาที่ประชาชนต้องการทราบเกี่ยวกับงานในหน้าที่ เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจในบทบาทของส่วนราชการนั้นหรือเข้าใจเรื่องที่มีผลกระทบต่อประชาชน รวมทั้งเรื่องที่มีความจำเป็นที่ประชาชนจะต้องมาติดต่อขอรับบริการ และเมื่อเป็นการตอบคำถามในปัญหาที่ประชาชนต้องการทราบ มาตรา ๓๘ จึงกำหนดระยะเวลา

ในการตอบไว้ให้ชัดเจน โดยส่วนราชการจะต้องตอบให้ทราบหรือแจ้งผลการดำเนินการภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่รับคำถามจากประชาชน แต่ถ้าในเรื่องใดมีการประกาศกำหนดระยะเวลาการดำเนินการไว้แล้ว ตามมาตรา ๓๗ ก็ให้ตอบคำถามหรือแจ้งผลการดำเนินการภายในเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๓๗

ในกรณีที่มีการเสนอแนะหรือร้องเรียนเกี่ยวกับอุปสรรคหรือความยุ่งยากในเรื่องการปฏิบัติราชการจากบุคคลใด ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่จะดำเนินการเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างรัฐและประชาชน โดยมีการนำข้อเสนอแนะหรือข้อร้องเรียนจากประชาชนไปพิจารณาทบทวนและพยายามแก้ไขปัญหาเพื่อจัดความยุ่งยากในการได้รับบริการ หรือแก้ไขปัญหาการบริหารราชการให้มีประสิทธิภาพขึ้น

ในประการสุดท้ายส่วนราชการต้องตรวจสอบแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ มิให้เป็นการสร้าง ความยุ่งยาก ความซ้ำซ้อน ความล่าช้าในการปฏิบัติงานต่อส่วนราชการหรือข้าราชการด้วยกัน โดยส่วนราชการที่ออกกฎหรือระเบียบเหล่านั้นต้องปฏิบัติตามส่วนราชการและข้าราชการเช่นเดียวกับการได้รับข้อร้องเรียนจากประชาชน กล่าวคือ จะต้องนำมาพิจารณาทบทวนแก้ไขกฎ หรือระเบียบที่เป็นอุปสรรค หรือชี้แจงทำความเข้าใจให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องโดยต้องตอบภายในเวลาที่กำหนดด้วย โดยมี ก.พ.ร. จะเป็นผู้ดูแลการดำเนินการและช่วยเหลือส่วนราชการรวมทั้งข้าราชการในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วย

ทั้งนี้ ในการดำเนินการทุกประการที่จะจัดทำขึ้นส่วนราชการต้องคำนึงถึงการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๔. การเปิดเผยข้อมูล

การเปิดเผยข้อมูลถือเป็นเรื่องปกติที่ส่วนราชการต้องปฏิบัติอยู่แล้ว ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งในพระราชกฤษฎีกานี้ได้นำมาบัญญัติไว้เพื่อยืนยันหลักการดังกล่าว รวมทั้งกำหนดรายละเอียดให้ส่วนราชการปฏิบัติเพิ่มเติมในส่วนที่ยังมีปัญหาในการปฏิบัติราชการอยู่ในขณะนี้ โดยบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๔ ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. ส่วนราชการมีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการให้ทราบโดยทั่วไป การกำหนดให้เป็นความลับจะกระทำได้เฉพาะมีเหตุตามที่กำหนดไว้เพื่อความมั่นคงหรือรักษาความสงบเรียบร้อย หรือคุ้มครองสิทธิของประชาชน (มาตรา ๔๓)

๒. ส่วนราชการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณรายจ่าย รายการจัดซื้อจัดจ้าง และสัญญาใด ๆ ที่มีการดำเนินการ โดยห้ามทำสัญญาใด ที่มีข้อความห้ามมิให้เปิดเผยข้อความหรือข้อตกลงในสัญญา เว้นแต่เป็นข้อมูล ที่ได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมาย (มาตรา ๔๔)

การเปิดเผยข้อมูลเป็นการปฏิบัติราชการให้เกิดความโปร่งใส เพราะการปฏิบัติงานของภาครัฐเป็นการปฏิบัติงานเพื่อประชาชน ฉะนั้น ประชาชนจึงมีสิทธิที่จะตรวจสอบข้อมูลและการดำเนินการของ

ภาครัฐได้ทั้งสิ้น และภาครัฐไม่ควรมีส่วนใดปิดบังประชาชน เว้นแต่บางเรื่องที่กระทบต่อประเทศชาติจำเป็นต้องรักษาความลับไว้เพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นส่วนรวม หลักในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลนี้ได้มีบัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ในส่วนของพระราชกฤษฎีกานี้เป็นการเสริมบางเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลของทางราชการ ตามที่กำหนดในมาตรา ๔๓ โดยประการแรกกำหนดเป็นหลักการว่าทุกเรื่องของงานราชการต้องเปิดเผย การกำหนดเรื่องที่จะเป็นความลับให้ทำได้เท่าที่จำเป็นอย่างยิ่งตามเหตุต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ อันเป็นการบัญญัติเสริมพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งกำหนดว่าข้อมูลข่าวสารใดที่ทางราชการถือเป็นความลับ ให้อยู่ในดุลพินิจของส่วนราชการที่จะไม่เปิดเผยต่อบุคคลใดก็ได้ตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ ซึ่งตามหลักการของพระราชกฤษฎีกานี้ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติว่า แม้การกำหนดเอกสารใดเป็นความลับของทางราชการจะอยู่ในดุลพินิจก็ตาม แต่การใช้ดุลพินิจนั้นให้ถือว่าเป็นข้อยกเว้นที่จะกระทำได้เฉพาะเหตุที่กำหนดเท่านั้น และโดยหลักปฏิบัติแล้วส่วนราชการต้องพยายามเปิดเผยข้อมูลการดำเนินการให้ได้มากที่สุด และประการที่สองตามที่กำหนดในมาตรา ๔๔ การเปิดเผยการใช้จ่ายเงินงบประมาณเพื่อจัดซื้อจัดจ้างเพื่อเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อประชาชนในผลของการใช้จ่ายเงินจากภาษีอากรของประชาชนว่าเป็นไปโดยคุ้มค่าเพียงใด รวมทั้งเป็นหลักประกันการดำเนินการที่สุจริตของส่วนราชการด้วย แต่ให้ระมัดระวังด้วยว่าระยะเวลาและขั้นตอนในการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวต้องไม่ทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบในการจัดซื้อจัดจ้าง หรือการเปิดเผยจนเป็นเหตุให้ผู้เกี่ยวข้องต้องได้รับความ

เสียหายโดยไม่สมควร ซึ่งเป็นกรณีที่ส่วนราชการต้องพิจารณาซึ่ง
 นำหน้าว่า ข้อมูลใดควรเปิดเผยในเวลาใดและมีมาตรการป้องกันความ
 เสียหายที่เกิดขึ้นอย่างไร โดยมีเหตุผลสามารถอธิบายได้โดยชัดเจน

สำหรับในส่วนของสัญญาที่ส่วนราชการจัดทำขึ้นจะต้องให้
 ประชาชนขอดูหรือตรวจสอบได้ เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ใจของข้อ
 สัญญาที่ส่วนราชการจัดทำขึ้นว่ามีความโปร่งใสเป็นธรรม และไม่มี
 ประโยชน์อื่นใดแอบแฝง และเพื่อให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าวใน
 มาตรา ๔๔ วรรคสอง จึงบัญญัติเป็นข้อห้ามมิให้ส่วนราชการทำสัญญา
 ใดที่มีข้อความห้ามมิให้เปิดเผยข้อมูลของสัญญา เพื่อมิให้มีข้ออ้าง
 ปฏิเสธไม่ยินยอมให้ตรวจสอบสัญญาได้ การจะไม่เปิดเผยข้อความใน
 สัญญากระทำได้บางเรื่องที่มีกฎหมายหรือกฎ ระเบียบกำหนดไว้ หรือ
 เป็นเรื่องที่ต้องคุ้มครองความลับมิให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการ
 ซึ่งกระทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของประเทศ หรือความลับทางการค้าซึ่งต้อง
 ให้ความคุ้มครองผู้เป็นเจ้าของมิให้ถูกละเมิดสิทธินั้น

หมวด ๘

การประเมินผลการปฏิบัติราชการ

.....

บทบัญญัติในหมวดนี้มีขึ้นเพื่อการวัดผลการปฏิบัติราชการ
 ว่า มีผลสัมฤทธิ์ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดขึ้นไว้หรือไม่ คุณภาพ และ
 ความพึงพอใจอยู่ในระดับที่ยอมรับได้หรือไม่ รวมทั้งการตรวจสอบการ
 ปฏิบัติราชการภายในองค์กร ซึ่งตามพระราชกฤษฎีกานี้ได้กำหนดเป็น

หลักการไว้ในมาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ มาตรา ๔๗ มาตรา ๔๘ และ
มาตรา ๔๙ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. ส่วนราชการต้องจัดให้มีการประเมินผลโดยคณะผู้ประเมิน
อิสระ เพื่อประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้นในเรื่องเกี่ยวกับ
ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ
และความคุ้มค่าในภารกิจ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่ ก.พ.ร.
กำหนด (มาตรา ๔๕)

๒. ส่วนราชการอาจจัดให้มีการประเมินผลประสิทธิภาพในการ
บังคับบัญชาของแต่ละระดับหรือแต่ละหน่วยงาน แต่การประเมินผลนั้นต้องทำ
เป็นความลับและมุ่งให้เกิดการปรับปรุง เพื่อประโยชน์แห่งความสามัคคีของ
ข้าราชการ (มาตรา ๔๖)

๓. การประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการ ซึ่งต้องกระทำ
ทั้งการปฏิบัติงานเฉพาะตัว และประโยชน์ของหน่วยงานที่ผู้นั้นสังกัดอยู่ ทั้งนี้
เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานในลักษณะที่เป็นทีมทำงานมากขึ้น (มาตรา ๔๗)

๔. ในกรณีที่การปฏิบัติราชการของส่วนราชการใดผ่านการประเมิน
ที่แสดงว่าอยู่ในมาตรฐานและการปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีผลดี
ทั้งที่สามารถสร้างความพึงพอใจแก่ประชาชนหรือการปฏิบัติงานมีผลสัมฤทธิ์
ตามเป้าหมาย โดยมีความคุ้มค่าต่อภารกิจหรือลดค่าใช้จ่ายได้ ให้มีการจัด
สรรเงิน เพื่อเป็นบำเหน็จความชอบของส่วนราชการหรือเป็นเงินรางวัลการเพิ่ม
ประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการจูงใจให้ส่วนราชการพัฒนาการปฏิบัติราชการให้
บังเกิดประสิทธิภาพตามความมุ่งหมาย โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และ
วิธีการที่ ก.พ.ร. กำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี (มาตรา ๔๘
และมาตรา ๔๙)

การประเมินผลการปฏิบัติราชการเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เพราะจะเป็นการวัดผลความต่อเนื่องในการปฏิบัติราชการว่าเป็นไปตามนโยบาย แผนงาน เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของงานในภาพรวมและงานแต่ละด้านของส่วนราชการ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ในส่วนราชการว่าสามารถปฏิบัติราชการได้เป็นไปตามที่กำหนดได้มากน้อยเพียงใด การประเมินผลการปฏิบัติราชการยังจะสามารถนำมาใช้กำกับตรวจสอบการใช้อำนาจและทรัพยากรในการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพอีกด้วย

ข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินผลการปฏิบัติราชการจะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการวางแผนบริหารงานของส่วนราชการว่ามีกิจกรรมใดที่จำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ผลสำเร็จเกิดขึ้นในขณะเดียวกันหากผลการประเมินชี้ว่าภารกิจใดบรรลุผลสำเร็จก็จะเป็นการจูงใจเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความสนใจที่จะพัฒนางานอื่นต่อ ๆ ไป

หลักการของการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามพระราชกฤษฎีกานี้จะประกอบด้วย

๑. การประเมินผลส่วนราชการว่าได้ดำเนินการให้เกิดผลสัมฤทธิ์เพียงใด ซึ่งจะวัดจากผลผลิต (output) และผลลัพธ์ (outcome) ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ คุณภาพของการให้บริการซึ่งอาจวัดได้จากความสะดวกในการขอรับบริการ (convenience) ความไม่ยุ่งยากต่อการทำความเข้าใจ (simplicity) การให้บริการที่ถูกต้องและรวดเร็ว (accuracy and timeliness) รวมทั้งการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับบริการและความคุ้มค่าในการใช้

ทรัพยากรกับประโยชน์ที่ได้รับ การประเมินผลในส่วนนี้ ส่วนราชการต้องจัดให้คณะผู้ประเมินอิสระ ซึ่งจะกำหนดรายละเอียดโดย ก.พ.ร. เป็นผู้ประเมินเพื่อให้เกิดความเป็นกลางในข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและวัดผลความสำเร็จโดยบุคคลภายนอก

๒. การประเมินผู้ปฏิบัติงานโดยแยกเป็นการประเมินผู้บังคับบัญชา เพื่อให้เกิดการสะท้อนกลับของการปฏิบัติงานในฐานะผู้บริหาร เป็นข้อมูลในการปรับปรุงให้เกิดเป็นทีมทำงานที่มีประสิทธิภาพ การประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินภายในของส่วนราชการ ซึ่งจะเลือกจัดทำในระดับหรือหน่วยงานใด ตามที่เห็นสมควร แต่ทั้งนี้การประเมินดังกล่าวจะต้องมิให้เกิดปัญหาการบริหารงานในหน่วยงาน โดยจะต้องกระทำให้ขึ้น เพื่อมุ่งหมายให้เกิดความสามัคคีในการปรับวิธีการทำงานให้ร่วมมือกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

การประเมินเจ้าหน้าที่ เป็นการประเมินศักยภาพของเจ้าหน้าที่แต่ละราย เพื่อวัดความสามารถเฉพาะตัวและความสามารถในการมีส่วนร่วมในผลสำเร็จของภารกิจในความรับผิดชอบของส่วนราชการนั้น ความมุ่งหมายของมาตรา ๔๗ นี้ นอกจากจะเป็นการวัดผลความรู้ความสามารถและคุณภาพในการปฏิบัติงานเฉพาะตัวของเจ้าหน้าที่ผู้นั้น ตามแนวที่เคยปฏิบัติในปัจจุบันแล้ว ยังประสงค์ให้มีการประเมินด้วยว่าผลการทำงานของผู้นั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับภาพรวมของภารกิจของหน่วยงานแล้ว มีส่วนร่วมในความสำเร็จหรือเกิดประโยชน์แก่ภารกิจของหน่วยงานเพียงใด

หลักเกณฑ์และวิธีการประเมิน ก.พ.ร. จะเป็นผู้กำหนดรายละเอียดต่อไปตามมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ โดยผลที่ได้รับจากการประเมินหากอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพึงพอใจจะเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จในการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์และส่วนราชการจะได้รับรางวัลตอบแทนเพื่อการพัฒนาคุณภาพของส่วนราชการนั้นต่อไป

โดยสรุป

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นการกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการขึ้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในรูปแบบกฎหมายในครั้งแรกโดยรวบรวมแนวทางที่ควรปฏิบัติและกำหนดหลักเกณฑ์ใหม่ในการปฏิบัติราชการให้เกิดความชัดเจนสามารถวัดผลการปฏิบัติราชการที่แน่นอนขึ้น แม้ว่าหลายเรื่องเป็นการกำหนดเพื่อให้เกิดการพัฒนาในขั้นแรกและจะต้องมีการปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ในการปฏิบัติราชการภาครัฐในระยะต่อไปก็ตาม แต่แนวทางตามพระราชกฤษฎีกานี้หากได้มีการนำไปปฏิบัติโดยครบถ้วนก็เชื่อได้ว่าจะเป็นการวางรากฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในระยะแรกของการปฏิรูประบบราชการขึ้นได้ และสามารถรองรับการพัฒนากระบวนการที่กำลังจะดำเนินการในระยะต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้บทบัญญัติตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ ส่วนใหญ่ได้กำหนดเป็นหลักการเพื่อแสดงให้เห็นถึงความประสงค์ที่จะให้ส่วนราชการนำไปเป็นแนวทางในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ส่วนรายละเอียดวิธีดำเนินการให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าว ยังคงให้อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการต่าง ๆ ที่จะไปกำหนดวิธีปฏิบัติที่จะให้เป็นผลเกิดขึ้นตาม

หลักการของพระราชกฤษฎีกานี้โดยสอดคล้องกับภารกิจด้านต่าง ๆ ที่ส่วนราชการนั้น ๆ มีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อไป คู่มือนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่ออธิบายให้เห็นความมุ่งหมายของแต่ละบทบัญญัติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเบื้องต้นถึงขอบเขตความหมายของบทบัญญัติเหล่านั้น และส่วนราชการต่าง ๆ สามารถนำไปเป็นแนวความคิดเพื่อจัดระบบการบริหารราชการให้มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของพระราชกฤษฎีกานี้ต่อไป

พระราชกฤษฎีกา

ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

พ.ศ. ๒๕๕๖

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

เป็นปีที่ ๕๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร
กิจการบ้านเมืองที่ดี

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒๑ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับมาตรา ๓/๑ และมาตรา ๗/๑๐ (๕)
แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ การปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกานี้ในเรื่องใดสมควรที่ส่วนราชการใดจะปฏิบัติเมื่อใด และจะต้องมีเงื่อนไขอย่างไรให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดตามข้อเสนอแนะของ ก.พ.ร.

มาตรา ๔ ในพระราชกฤษฎีกานี้

“ส่วนราชการ” หมายความว่า ส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานอื่นของรัฐที่อยู่ในกำกับของราชการฝ่ายบริหาร แต่ไม่รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

“รัฐวิสาหกิจ” หมายความว่า รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา

“ข้าราชการ” หมายความว่ารวมถึงพนักงาน ลูกจ้าง หรือ
ผู้ปฏิบัติงานในส่วนราชการ

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

มาตรา ๖ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การ
บริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

- (๑) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- (๒) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- (๓) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- (๔) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- (๕) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อ
สถานการณ์
- (๖) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการ
ตอบสนองความต้องการ
- (๗) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

หมวด ๒

การบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

มาตรา ๗ การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน หมายถึง การปฏิบัติราชการที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความผาสุกและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความสงบและปลอดภัยของสังคมส่วนรวม ตลอดจนประโยชน์สูงสุดของประเทศ

มาตรา ๘ ในการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ส่วนราชการจะต้องดำเนินการโดยถือว่าประชาชนเป็นศูนย์กลางที่จะได้รับการบริการจากรัฐ และจะต้องมีแนวทางการบริหารราชการดังต่อไปนี้

(๑) การกำหนดภารกิจของรัฐและส่วนราชการต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๗ และสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ และนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา

(๒) การปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการต้องเป็นไปโดยซื่อสัตย์สุจริต สามารถตรวจสอบได้ และมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น

(๓) ก่อนเริ่มดำเนินการ ส่วนราชการต้องจัดให้มีการศึกษาวิเคราะห์ผลดีและผลเสียให้ครบถ้วนทุกด้าน กำหนดขั้นตอนการดำเนินการที่โปร่งใส มีกลไกตรวจสอบการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ในกรณี que การกิจใดจะมีผลกระทบต่อประชาชน ส่วนราชการต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือชี้แจงทำความเข้าใจเพื่อให้

ประชาชนได้ตระหนักถึงประโยชน์ที่ส่วนรวมจะได้รับจากภารกิจนั้น

(๔) ให้เป็นหน้าที่ของข้าราชการที่จะต้องคอยรับฟังความคิดเห็นและความพึงพอใจของสังคมโดยรวมและประชาชนผู้รับบริการ เพื่อปรับปรุงหรือเสนอแนะต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อให้มีการปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการให้เหมาะสม

(๕) ในกรณีที่เกิดปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินการ ให้ส่วนราชการดำเนินการ แก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้นโดยเร็ว ในกรณีที่ปัญหาหรืออุปสรรคนั้นเกิดขึ้นจากส่วนราชการอื่น หรือระเบียบข้อบังคับที่ออกโดยส่วนราชการอื่น ให้ส่วนราชการแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อดำเนินการแก้ไขปรับปรุงโดยเร็วต่อไป และให้แจ้ง ก.พ.ร. ทราบด้วย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ส่วนราชการกำหนด วิธีปฏิบัติให้เหมาะสมกับภารกิจแต่ละเรื่อง ทั้งนี้ ก.พ.ร. จะกำหนดแนวทางการดำเนินการทั่วไปให้ส่วนราชการปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานนี้ ด้วยก็ได้

หมวด ๓

การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

มาตรา ๙ การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ให้ส่วนราชการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ก่อนจะดำเนินการตามภารกิจใด ส่วนราชการต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการไว้เป็นการล่วงหน้า

(๒) การกำหนดแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการตาม
(๑) ต้องมีรายละเอียดของขั้นตอน ระยะเวลาและงบประมาณที่จะต้อง
ใช้ในการดำเนินการของแต่ละขั้นตอน เป้าหมายของภารกิจ ผลสัมฤทธิ์
ของภารกิจ และตัวชี้วัดความสำเร็จของภารกิจ

(๓) ส่วนราชการต้องจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการ
ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ส่วนราชการ
กำหนดขึ้น ซึ่งต้องสอดคล้องกับมาตรฐานที่ ก.พ.ร. กำหนด

(๔) ในกรณีที่การปฏิบัติภารกิจ หรือการปฏิบัติตามแผน
ปฏิบัติราชการเกิดผลกระทบต่อประชาชน ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการ
ที่จะต้องดำเนินการแก้ไขหรือบรรเทาผลกระทบนั้น หรือเปลี่ยน
แผนปฏิบัติราชการให้เหมาะสม

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่ภารกิจใดมีความเกี่ยวข้องกับหลาย
ส่วนราชการหรือเป็นภารกิจที่ใกล้เคียงหรือต่อเนื่องกัน ให้ส่วนราชการ
ที่เกี่ยวข้องนั้นกำหนดแนวทางการปฏิบัติราชการเพื่อให้เกิด การ
บริหารราชการแบบบูรณาการร่วมกัน โดยมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการ
กิจของรัฐ

ให้ส่วนราชการมีหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติราชการของ
ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือหัวหน้าคณะผู้แทนในต่างประเทศ เพื่อให้การ
บริหารราชการแบบบูรณาการในจังหวัดหรือในต่างประเทศ แล้วแต่
กรณี สามารถใช้อำนาจตามกฎหมายได้ครบถ้วนตามความจำเป็นและ
บริหารราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๑๑ ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการให้สอดคล้องกับการบริหารราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ก.พ.ร. อาจเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดมาตรการกำกับการปฏิบัติราชการ โดยวิธีการจัดทำความตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรหรือโดยวิธีการอื่นใด เพื่อแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

มาตรา ๑๓ ให้คณะรัฐมนตรีจัดให้มีแผนการบริหารราชการแผ่นดินตลอดระยะเวลาการบริหารราชการของคณะรัฐมนตรี

เมื่อคณะรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาแล้ว ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานงบประมาณ ร่วมกันจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภา

เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบในแผนการบริหารราชการแผ่นดินตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้มีผลผูกพันคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรี และส่วนราชการ ที่จะต้องดำเนินการจัดทำภารกิจให้เป็นไปตามแผนการบริหารราชการแผ่นดินนั้น

มาตรา ๑๔ ในการจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดินตามมาตรา ๑๓ ให้จัดทำเป็นแผนสี่ปี โดยนำนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภามาพิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และแผนพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ อย่างน้อยจะต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงาน ส่วนราชการหรือบุคคลที่จะรับผิดชอบในแต่ละภารกิจ ประมาณการรายได้ และรายจ่ายและทรัพยากรต่างๆ ที่จะต้องใช้ ระยะเวลาการดำเนินการ และการติดตามประเมินผล

มาตรา ๑๕ เมื่อมีการประกาศใช้บังคับแผนการบริหารราชการแผ่นดินแล้ว ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีร่วมกันพิจารณาจัดทำแผนนิติบัญญัติ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับกฎหมายที่จะต้องจัดให้มีขึ้นใหม่หรือกฎหมายที่ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกให้สอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ส่วนราชการผู้รับผิดชอบ และระยะเวลาที่ต้องดำเนินการ

แผนนิติบัญญัตินั้นเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นชอบตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเสนอแล้ว ให้มีผลผูกพันส่วนราชการที่เกี่ยวข้องที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น ในกรณีที่เห็นสมควร สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาอาจเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำแผนนิติบัญญัติเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานก็ได้

มาตรา ๑๖ ให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้น โดยจัดทำเป็นแผนสี่ปี ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดินตามมาตรา ๑๓

ในแต่ละปีงบประมาณ ให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปี โดยให้ระบุสาระสำคัญเกี่ยวกับนโยบายการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงาน รวมทั้งประมาณการรายได้และรายจ่ายและทรัพยากรอื่นที่จะต้องใช้ เสนอต่อรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

เมื่อรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการใดตามวรรคสองแล้ว ให้สำนักงานงบประมาณดำเนินการจัดสรรงบประมาณเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จในแต่ละภารกิจตามแผนปฏิบัติราชการดังกล่าว

ในกรณีที่ส่วนราชการมิได้เสนอแผนปฏิบัติราชการในภารกิจใดหรือภารกิจใดไม่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี มิให้สำนักงานงบประมาณจัดสรรงบประมาณสำหรับภารกิจนั้น

เมื่อสิ้นปีงบประมาณให้ส่วนราชการจัดทำรายงานแสดงผลสัมฤทธิ์ของแผนปฏิบัติราชการประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณกำหนดให้ส่วนราชการต้องจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อรองรับงบประมาณ ให้สำนักงบประมาณและ ก.พ.ร. ร่วมกันกำหนดแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการตามมาตรา ๑๖ ให้สามารถใช้ได้กับแผนปฏิบัติการที่ต้องจัดทำตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ ทั้งนี้ เพื่อมิให้เพิ่มภาระงานในการจัดทำแผนจนเกินสมควร

มาตรา ๑๘ เมื่อมีการกำหนดงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามแผนปฏิบัติการของส่วนราชการใดแล้ว การโอนงบประมาณจากภารกิจหนึ่งตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติการไปดำเนินการอย่างอื่น ซึ่งมีผลทำให้ภารกิจเดิมไม่บรรลุเป้าหมายหรือนำไปใช้ในการกิจใหม่ที่มีได้กำหนดในแผนปฏิบัติการ จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้ปรับแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกันแล้ว การปรับแผนปฏิบัติการตามวรรคหนึ่งจะกระทำได้อีกเฉพาะในกรณีที่งานหรือภารกิจใดไม่อาจดำเนินการตามวัตถุประสงค์ต่อไปได้ หรือหมดความจำเป็นหรือไม่เป็นประโยชน์ หรือหากดำเนินการต่อไปจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเกินความจำเป็น หรือมีความจำเป็นอย่างอื่นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ที่จะต้องเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ

เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ปรับแผนปฏิบัติการแล้ว ให้ดำเนินการแก้ไขแผนการบริหารราชการแผ่นดินให้สอดคล้องกันด้วย

มาตรา ๑๙ เมื่อนายกรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่ง ให้หัวหน้าส่วนราชการมีหน้าที่สรุปผลการปฏิบัติราชการและให้ข้อมูลต่อนายกรัฐมนตรีคนใหม่ ตามที่นายกรัฐมนตรีคนใหม่สั่งการ ทั้งนี้ เพื่อนายกรัฐมนตรีคนใหม่จะได้ใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณากำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินต่อไป

หมวด ๔

การบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพ
และเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

มาตรา ๒๐ เพื่อให้การปฏิบัติราชการภายในส่วนราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพให้ส่วนราชการกำหนดเป้าหมาย แผนการทำงาน ระยะเวลาแล้วเสร็จของงานหรือโครงการ และงบประมาณที่จะต้องใช้ในแต่ละงานหรือโครงการ และต้องเผยแพร่ให้ข้าราชการและประชาชนทราบทั่วกันด้วย

มาตรา ๒๑ ให้ส่วนราชการจัดทำบัญชีต้นทุนในงานบริการสาธารณะแต่ละประเภทขึ้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กรมบัญชีกลางกำหนด

ให้ส่วนราชการคำนวณรายจ่ายต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะที่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนราชการนั้นตามระยะเวลาที่กรมบัญชีกลางกำหนด และรายงานให้สำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง และ ก.พ.ร. ทราบ

ในกรณีที่รายจ่ายต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะใด
 ของส่วนราชการใดสูงกว่ารายจ่ายต่อหน่วยของงานบริการสาธารณะ
 ประเภทและคุณภาพเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันของส่วนราชการอื่น
 ให้ส่วนราชการนั้นจัดทำแผนการลดรายจ่ายต่อหน่วยของงานบริการ
 สาธารณะดังกล่าวเสนอสำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง และ ก.พ.ร.
 ทราบ และถ้ามิได้มีข้อทักท้วงประการใดภายในสิบห้าวันก็ให้ส่วน
 ราชการดังกล่าวถือปฏิบัติตามแผนการลดรายจ่ายนั้นต่อไปได้

มาตรา ๒๒ ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
 และสังคมแห่งชาติและสำนักงบประมาณร่วมกันจัดให้มีการประเมิน
 ความคุ้มค่าในการปฏิบัติภารกิจของรัฐที่ส่วนราชการดำเนินการอยู่
 เพื่อรายงานคณะรัฐมนตรีสำหรับเป็นแนวทางในการพิจารณาว่าภารกิจ
 ใดสมควรจะได้ดำเนินการต่อไปหรือยุบเลิก และเพื่อประโยชน์ในการจัด
 ตั้งงบประมาณของส่วนราชการในปีต่อไป ทั้งนี้ ตามระยะเวลาที่
 คณะรัฐมนตรีกำหนด

ในการประเมินความคุ้มค่าตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงประเภท
 และสภาพของแต่ละภารกิจ ความเป็นไปได้ของภารกิจหรือโครงการ
 ที่ดำเนินการ ประโยชน์ที่รัฐและประชาชนจะพึงได้และรายจ่ายที่ต้อง
 เสียไปก่อนและหลังที่ส่วนราชการดำเนินการด้วย

ความคุ้มค่าตามมาตรานี้ ให้ความหมายถึงประโยชน์หรือ
 ผลเสียทางสังคม และประโยชน์หรือผลเสียอื่น ซึ่งไม่อาจคำนวณเป็น
 ตัวเงินได้ด้วย

มาตรา ๒๓ ในการจัดซื้อหรือจัดจ้าง ให้ส่วนราชการ
ดำเนินการโดยเปิดเผยและเที่ยงธรรม โดยพิจารณาถึงประโยชน์และ
ผลเสียทางสังคม การต่อประชาชน คุณภาพ วัตถุประสงค์ที่จะใช้ราคา
และประโยชน์ระยะยาวของส่วนราชการที่จะได้รับประกอบกัน

ในกรณีที่วัตถุประสงค์ในการใช้เป็นเหตุให้ต้องคำนึงถึง
คุณภาพและการดูแลรักษาเป็นสำคัญ ให้สามารถกระทำได้โดยไม่ต้อง
ถือราคาต่ำสุดในการเสนอซื้อหรือจ้างเสมอไป

ให้ส่วนราชการที่มีหน้าที่ดูแลและเกี่ยวข้องกับการพัสดุปรับ
ปรุงระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ส่วนราชการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง
และวรรคสองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๒๔ ในการปฏิบัติภารกิจใด หากส่วนราชการ
จำเป็นต้องได้รับอนุญาต อนุมัติ หรือความเห็นชอบจากส่วนราชการอื่น
ตามที่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือมติคณะรัฐมนตรี
กำหนด ให้ส่วนราชการที่มีอำนาจอนุญาต อนุมัติ หรือให้ความเห็นชอบ
ดังกล่าว แจ้งผลการพิจารณาให้ส่วนราชการที่ยื่นคำขอทราบภายในสิบ
ห้าวันนับแต่วันที่รับคำขอ

ในกรณีที่เรื่องใดมีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ
ประกาศ หรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติไว้ และขั้น
ตอนการปฏิบัตินั้นต้องใช้เวลาเกินสิบห้าวัน ให้ส่วนราชการที่มี
อำนาจอนุญาต อนุมัติ หรือให้ความเห็นชอบ ประกาศกำหนดระยะเวลา
การพิจารณาไว้ให้ส่วนราชการอื่นทราบ

ส่วนราชการใดที่มีอำนาจอนุญาต อนุมัติ หรือให้ความเห็นชอบ มิได้ดำเนินการให้แล้วเสร็จตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หากเกิดความเสียหายใดขึ้น ให้ถือว่าข้าราชการซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องและหัวหน้าส่วนราชการนั้นประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความล่าช้านั้นมิได้เกิดขึ้นจากความผิดของตน

มาตรา ๒๕ ในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาใดๆ ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่รับผิดชอบในปัญหานั้นๆ จะต้องพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดโดยเร็ว การตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาวินิจฉัย ให้ดำเนินการได้เท่าที่จำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ในการพิจารณาเรื่องใดๆ โดยคณะกรรมการ เมื่อคณะกรรมการมีมติเป็นประการใดแล้ว ให้มติของคณะกรรมการผูกพันส่วนราชการซึ่งมีผู้แทนร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วย แม้ว่าการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนั้นผู้แทนของส่วนราชการที่เป็นกรรมการจะมีได้เข้าร่วมพิจารณาวินิจฉัยก็ตาม ถ้ามีความเห็นแตกต่างกันสองฝ่าย ให้บันทึกความเห็นของกรรมการฝ่ายข้างน้อยไว้ให้ปรากฏในเรื่องนั้นด้วย

ความผูกพันที่กำหนดไว้ในวรรคสอง มิให้ใช้บังคับกับการวินิจฉัยในปัญหาด้านกฎหมาย

มาตรา ๒๖ การสั่งราชการโดยปกติให้กระทำเป็นลายลักษณ์อักษรเว้นแต่ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชามีความจำเป็นที่ไม่อาจสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรในขณะนั้น จะสั่งราชการด้วยวาจาก็ได้ แต่ให้

ผู้รับคำสั่งนั้นบันทึกคำสั่งด้วยวาจาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและเมื่อได้ปฏิบัติราชการตามคำสั่งดังกล่าวแล้วให้บันทึกรายงานให้ผู้สั่งราชการทราบ ในบันทึกให้อ้างอิงคำสั่งด้วยวาจาไว้ด้วย

หมวด ๕

การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

มาตรา ๒๗ ให้ส่วนราชการจัดให้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นใดของผู้ดำรงตำแหน่งใดให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการในเรื่องนั้นโดยตรง เพื่อให้เกิดความรวดเร็วและลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ ทั้งนี้ ในการกระจายอำนาจการตัดสินใจดังกล่าวต้องมุ่งผลให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการบริการประชาชน

เมื่อได้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจตามวรรคหนึ่งแล้วให้ส่วนราชการกำหนด หลักเกณฑ์การควบคุม ติดตาม และกำกับดูแลการใช้อำนาจและความรับผิดชอบของผู้รับมอบอำนาจและผู้มอบอำนาจไว้ด้วย หลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องไม่สร้างขั้นตอนหรือการกลั่นกรองงานที่ไม่จำเป็นในการปฏิบัติงานของข้าราชการ ในการนี้ หากสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือโทรคมนาคมแล้วจะเป็นการลดขั้นตอนเพิ่มประสิทธิภาพและประหยัดค่าใช้จ่าย รวมทั้งไม่เกิดผลเสียหายแก่ราชการ ให้ส่วนราชการดำเนินการให้ข้าราชการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือโทรคมนาคมตามความเหมาะสมและกำลังเงินงบประมาณ

เมื่อส่วนราชการใดได้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจตามวรรคหนึ่ง หรือได้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือโทรคมนาคมตามวรรคสองแล้ว ให้ส่วนราชการนั้นเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

มาตรา ๒๘ เพื่อประโยชน์ในการกระจายอำนาจการตัดสินใจตามมาตรา ๒๗ ก.พ.ร. ด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จะกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการหรือแนวทางในการกระจายอำนาจการตัดสินใจ ความรับผิดชอบระหว่างผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจ และการลดขั้นตอนในการปฏิบัติราชการให้ส่วนราชการถือปฏิบัติก็ได้

มาตรา ๒๙ ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริการประชาชนหรือการติดต่อประสานงานระหว่างส่วนราชการด้วยกัน ให้ส่วนราชการแต่ละแห่งจัดทำแผนภูมิขั้นตอนและระยะเวลา การดำเนินการ รวมทั้งรายละเอียดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละขั้นตอนเปิดเผยไว้ ณ ที่ทำการของส่วนราชการและในระบบเครือข่ายสารสนเทศของส่วนราชการ เพื่อให้ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าตรวจสอบได้

มาตรา ๓๐ ในกระทรวงหนึ่ง ให้เป็นหน้าที่ของปลัดกระทรวงที่จะต้องจัดให้ส่วนราชการภายในกระทรวงที่รับผิดชอบปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริการประชาชนร่วมกันจัดตั้งศูนย์บริการร่วม เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎอื่นใด ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนสามารถติดต่อสอบถาม ขอรบอบข้อมูล ขออนุญาต หรือขออนุมัติในเรื่องใดๆ ที่เป็นอำนาจหน้าที่ของ

ส่วนราชการในกระทรวงเดียวกัน โดยติดต่อเจ้าหน้าที่ ณ ศูนย์บริการ
ร่วมเพียงแห่งเดียว

มาตรา ๓๑ ในศูนย์บริการร่วมตามมาตรา ๓๐ ให้จัดให้มี
เจ้าหน้าที่รับเรื่องราวต่างๆ และดำเนินการส่งต่อให้เจ้าหน้าที่ของส่วน
ราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้มีข้อมูลและเอกสารที่
เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของทุกส่วนราชการในกระทรวง รวมทั้งแบบ
คำขอต่างๆ ไว้ให้พร้อมที่จะบริการประชาชนได้ ณ ศูนย์บริการร่วม

ให้เป็นหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องที่จะต้องจัดพิมพ์
รายละเอียดของเอกสารหลักฐานที่ประชาชนจะต้องจัดหามาในการขอ
อนุมัติหรือขออนุญาตในแต่ละเรื่องมอบให้แก่เจ้าหน้าที่ของศูนย์บริการ
ร่วม และให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการร่วมที่จะต้องแจ้งให้
ประชาชนที่มาติดต่อได้ทราบในครั้งแรกที่มาติดต่อ และตรวจสอบว่า
เอกสารหลักฐานที่จำเป็นดังกล่าวนั้นประชาชนได้ยื่นมาครบถ้วนหรือ
ไม่ พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบถึงระยะเวลาที่ต้องใช้ดำเนินการในเรื่องนั้น
ในการยื่นคำร้องหรือคำขอต่อศูนย์บริการร่วมตามมาตรา ๓๐ ให้ถือว่า
เป็นการยื่นต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทั้งหมดตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย
หรือกฎแล้ว

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หากมีปัญหาหรืออุปสรรค
ในการปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดใน
กฎหมายหรือกฎในเรื่องใดให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแจ้งให้ ก.พ.ร.
ทราบ เพื่อดำเนินการเสนอคณะรัฐมนตรีให้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์
และวิธีการตามกฎหมายหรือกฎนั้นต่อไป

มาตรา ๓๒ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และปลัด
อำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ จัดให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบ
ดำเนินการเกี่ยวกับการบริการประชาชนในเรื่องเดียวกันหรือต่อเนื่อง
กันในจังหวัด อำเภอ หรือกิ่งอำเภอนั้น ร่วมกันจัดตั้งศูนย์บริการร่วมไว้
ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ หรือสถาน
ที่อื่นตามที่เห็นสมควร โดยประกาศให้ประชาชนทราบ และให้นำความ
ในมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๖

การปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ

มาตรา ๓๓ ให้ส่วนราชการจัดให้มีการทบทวนภารกิจ
ของตนว่าภารกิจใดมีความจำเป็น หรือสมควรที่จะได้ดำเนินการต่อไป
หรือไม่ โดยคำนึงถึงแผนการบริหารราชการแผ่นดิน นโยบายของ
คณะรัฐมนตรี กำลังเงินงบประมาณของประเทศ ความคุ้มค่าของภารกิจ
และสถานการณ์อื่นประกอบกับกำหนดเวลาในการจัดให้มีการทบทวน
ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่ ก.พ.ร. กำหนด

ในกรณีที่ส่วนราชการเห็นควรยกเลิก ปรับปรุง หรือ
เปลี่ยนแปลงภารกิจ ให้ส่วนราชการดำเนินการปรับปรุงอำนาจหน้าที่
โครงสร้าง และอัตรากำลัง ของส่วนราชการให้สอดคล้องกัน และเสนอ
คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อดำเนินการต่อไป

ในกรณีที่ ก.พ.ร. พิจารณาแล้วเห็นว่าภารกิจของรัฐที่ส่วนราชการได้รับผิดชอบดำเนินการอยู่สมควรเปลี่ยนแปลง ยกเลิก หรือเพิ่มเติม ให้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแล้ว ให้ส่วนราชการนั้นดำเนินการปรับปรุงภารกิจ อำนาจหน้าที่ โครงสร้างและอัตรากำลัง ของส่วนราชการนั้นให้สอดคล้องกัน

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่มีการยุบเลิก โอน หรือรวมส่วนราชการใดทั้งหมดหรือบางส่วน ห้ามมิให้จัดตั้งส่วนราชการที่มีภารกิจหรืออำนาจหน้าที่ที่มีลักษณะเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันกับส่วนราชการดังกล่าวขึ้นอีก เว้นแต่มีการเปลี่ยนแปลงแผนการบริหารราชการแผ่นดิน และมีเหตุผลจำเป็นเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ หรือรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน และโดยได้รับความเห็นชอบจาก ก.พ.ร.

มาตรา ๓๕ ส่วนราชการมีหน้าที่สำรวจ ตรวจสอบ และ ทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ เพื่อดำเนินการยกเลิกปรับปรุง หรือจัดให้มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศขึ้นใหม่ ให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพการณ์ หรือสอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความสะดวกรวดเร็วและลดภาระของประชาชนเป็นสำคัญ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ส่วนราชการนำความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของประชาชนมาประกอบการพิจารณาด้วย

เกินสมควร ก.พ.ร. จะกำหนดเวลาแล้วเสร็จให้ส่วนราชการนั้นต้องปฏิบัติได้

ให้เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะต้องตรวจสอบให้ข้าราชการปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๓๘ เมื่อส่วนราชการใดได้รับการติดต่อสอบถามเป็นหนังสือจากประชาชน หรือจากส่วนราชการด้วยกันเกี่ยวกับงานที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการนั้น ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการนั้นที่จะต้องตอบคำถามหรือแจ้งการดำเนินการให้ทราบภายในสิบห้าวันหรือภายในกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๓๗

มาตรา ๓๙ ให้ส่วนราชการจัดให้มีระบบเครือข่ายสารสนเทศของส่วนราชการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่จะสามารถติดต่อสอบถามหรือขอข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ

ระบบเครือข่ายสารสนเทศตามวรรคหนึ่ง ต้องจัดทำในระบบเดียวกับที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจัดให้มีขึ้นตามมาตรา ๔๐

มาตรา ๔๐ เพื่ออำนวยความสะดวกและความรวดเร็วแก่ประชาชนในการติดต่อกับส่วนราชการทุกแห่ง ให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจัดให้มีระบบเครือข่ายสารสนเทศกลางขึ้น

ในกรณีที่ส่วนราชการใดไม่อาจจัดให้มีระบบเครือข่ายสารสนเทศของส่วนราชการได้ อาจร้องขอให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดำเนินการจัดทำระบบเครือข่ายสารสนเทศของส่วนราชการดังกล่าวก็ได้ ในการนี้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจะขอให้ส่วนราชการให้ความช่วยเหลือด้านบุคลากร ค่าใช้จ่าย และข้อมูลในการดำเนินการก็ได้

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่ส่วนราชการได้รับคำร้องเรียน เสนอแนะ หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติราชการ อุปสรรค ความยุ่งยาก หรือปัญหาอื่นใดจากบุคคลใด โดยมีข้อมูลและสาระตามสมควร ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการนั้นที่จะต้องพิจารณาดำเนินการให้ลุล่วงไป และในกรณีที่มิได้อยู่ของบุคคลนั้น ให้แจ้งให้บุคคลนั้นทราบผลการดำเนินการด้วย ทั้งนี้ อาจแจ้งให้ทราบผ่านทางระบบเครือข่ายสารสนเทศของส่วนราชการด้วยก็ได้

ในกรณีการแจ้งผ่านทางระบบเครือข่ายสารสนเทศ มิให้เปิดเผยชื่อหรือที่อยู่ของผู้ร้องเรียน เสนอแนะ หรือแสดงความคิดเห็น

มาตรา ๔๒ เพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความสะดวกรวดเร็ว ให้ส่วนราชการที่มีอำนาจออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ เพื่อใช้บังคับกับส่วนราชการอื่น มีหน้าที่ตรวจสอบว่ากฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศนั้น เป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความยุ่งยาก ข้ำซ้อน หรือความล่าช้าต่อการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการอื่นหรือไม่ เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมโดยเร็วต่อไป

ในกรณีที่ได้รับการร้องเรียนหรือเสนอแนะจากข้าราชการ หรือส่วนราชการอื่นในเรื่องใด ให้ส่วนราชการที่ออกกฎ ระเบียบ ข้อ บังคับ หรือประกาศนั้นพิจารณาโดยทันที และในกรณีที่เห็นว่าการ ร้องเรียนหรือเสนอแนะนั้นเกิดจากความเข้าใจผิดหรือความไม่เข้าใจ ในกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ ให้ชี้แจงให้ผู้ร้องเรียนหรือ เสนอแนะทราบภายในสิบห้าวัน

การร้องเรียนหรือเสนอแนะตามวรรคสอง จะแจ้งผ่าน ก.พ.ร. ก็ได้ ในกรณีที่ ก.พ.ร. เห็นว่า กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือ ประกาศใดมีลักษณะตามวรรคหนึ่ง ให้ ก.พ.ร. แจ้งให้ส่วนราชการ ที่ออก กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศนั้นทราบเพื่อดำเนินการ ปรับปรุงแก้ไข หรือยกเลิก ต่อไปโดยเร็ว

มาตรา ๔๓ การปฏิบัติราชการในเรื่องใดๆ โดยปกติให้ถือ ว่าเป็นเรื่องเปิดเผย เว้นแต่กรณีมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์ใน การรักษาความมั่นคงของประเทศ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การรักษา ความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล จึงให้กำหนดเป็นความลับได้เท่าที่จำเป็น

มาตรา ๔๔ ส่วนราชการต้องจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูล เกี่ยวกับงบประมาณรายจ่ายแต่ละปี รายการเกี่ยวกับการจัดซื้อหรือจัด จ้างที่จะดำเนินการในปีงบประมาณนั้น และสัญญาใดๆ ที่ได้มีการอนุมัติ ให้จัดซื้อหรือจัดจ้างแล้ว ให้ประชาชนสามารถขอดูหรือตรวจสอบได้ ณ สถานที่ทำการของส่วนราชการ และระบบเครือข่ายสารสนเทศของส่วน ราชการ ทั้งนี้ การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวต้องไม่ก่อให้เกิดความได้

เปรียบหรือเสียเปรียบหรือความเสียหายแก่บุคคลใดในการจัดซื้อหรือจัดจ้าง

ในการจัดทำสัญญาจัดซื้อหรือจัดจ้าง ห้ามมิให้มีข้อความหรือข้อตกลงห้ามมิให้เปิดเผยข้อความหรือข้อตกลงในสัญญาดังกล่าว เว้นแต่ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับที่เกี่ยวกับการคุ้มครองความลับทางราชการ หรือในส่วนที่เป็นความลับทางการค้า

หมวด ๘

การประเมินผลการปฏิบัติราชการ

มาตรา ๔๕ นอกจากการจัดให้มีการประเมินผลตาม มาตรา ๙ (๓) แล้ว ให้ส่วนราชการจัดให้มีคณะผู้ประเมินอิสระดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ ความคุ้มค่าในภารกิจ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่ ก.พ.ร.กำหนด

มาตรา ๔๖ ส่วนราชการอาจจัดให้มีการประเมินภาพรวมของผู้บังคับบัญชาแต่ละระดับหรือหน่วยงานในส่วนราชการก็ได้ ทั้งนี้ การประเมินดังกล่าวต้องกระทำเป็นความลับและเป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งความสามัคคีของข้าราชการ

มาตรา ๔๗ ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานบุคคล ให้ส่วนราชการประเมินโดยคำนึงถึงผลการปฏิบัติงานเฉพาะตัวของข้าราชการผู้นั้นในตำแหน่งที่ปฏิบัติ ประโยชน์และผลสัมฤทธิ์ที่หน่วยงานที่ข้าราชการผู้นั้นสังกัดได้รับจากการปฏิบัติงานของข้าราชการผู้นั้น

มาตรา ๔๘ ในกรณีที่ส่วนราชการใดดำเนินการให้บริการที่มีคุณภาพและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งเป็นที่พึงพอใจแก่ประชาชน ให้ ก.พ.ร.เสนอคณะรัฐมนตรีจัดสรรเงินเพิ่มพิเศษเป็นบำเหน็จความชอบแก่ส่วนราชการหรือให้ส่วนราชการใช้เงินงบประมาณเหลือจ่ายของส่วนราชการนั้น เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของส่วนราชการหรือจัดสรรเป็นรางวัลให้ข้าราชการในสังกัด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ.ร. กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๔๙ เมื่อส่วนราชการใดได้ดำเนินงานไปตามเป้าหมาย สามารถเพิ่มผลงาน และผลสัมฤทธิ์โดยไม่เป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายและค้ำค่าต่อภารกิจของรัฐหรือสามารถดำเนินการตามแผนการลดค่าใช้จ่ายต่อหน่วยได้ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.พ.ร. กำหนด ให้ ก.พ.ร. เสนอคณะรัฐมนตรีจัดสรรเงินรางวัลการเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่ส่วนราชการนั้น หรือให้ส่วนราชการใช้เงินงบประมาณเหลือจ่ายของส่วนราชการนั้น เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของส่วนราชการหรือจัดสรรเป็นรางวัลให้ข้าราชการในสังกัด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ.ร. กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

หมวด ๙
บทเบ็ดเตล็ด

มาตรา ๕๐ เพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ก.พ.ร. โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี อาจกำหนดให้ส่วนราชการต้องปฏิบัติการใดนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกานี้ รวมทั้งกำหนดมาตรการอื่นเพิ่มเติมจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ ก็ได้

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่พระราชกฤษฎีกานี้กำหนดให้ส่วนราชการต้องจัดทำแผนงานในเรื่องใดและมีกฎหมายฉบับอื่นกำหนดให้ส่วนราชการต้องจัดทำแผนงานในเรื่องเดียวกันทั้งหมดหรือบางส่วน เมื่อส่วนราชการได้จัดทำแผนงานตามกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งแล้ว ให้ถือว่าส่วนราชการนั้นได้จัดทำแผนตามพระราชกฤษฎีกานี้ด้วยแล้ว

มาตรา ๕๒ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามแนวทางของพระราชกฤษฎีกานี้ โดยอย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชนที่สอดคล้องกับบทบัญญัติในหมวด ๕ และหมวด ๗ ให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยดูแลและให้ความช่วยเหลือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๕๓ ให้องค์การมหาชนและรัฐวิสาหกิจ จัดให้มีหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามแนวทางของพระราชกฤษฎีกานี้

ในกรณีที่ ก.พ.ร. เห็นว่าองค์การมหาชนหรือรัฐวิสาหกิจใด ไม่จัดให้มีหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง หรือมีแต่ไม่สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกานี้ ให้แจ้งรัฐมนตรีซึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลองค์การมหาชนหรือรัฐวิสาหกิจ เพื่อพิจารณาสั่งการให้องค์การมหาชนหรือรัฐวิสาหกิจนั้น ดำเนินการให้ถูกต้องต่อไป

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ : เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่มีการปฏิรูประบบราชการ เพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งการบริหารราชการและการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการนี้ ต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น และประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ รวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอและเนื่องจาก มาตรา ๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ บัญญัติให้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติราชการเพื่อให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีกระทำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้